

VIEREMÄ

TALOUSARVIO 2025

TALOUSSUUNNITELMA 2025-2027

Kunnanjohtajan katsaus.....	3
1 TALOUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT	4
1.1 Talouden kehitysnäkymät	4
1.2 Vieremän toimintaympäristö.....	6
1.3 Vieremän kunnan strategia	7
1.4 Kuntalaisten osallisuus	8
1.5 Vieremän kunnan elinkeino-ohjelma	8
1.6 Vieremän kunnan asumisen suunnitelma 29.8.2023	9
1.7 Vieremän kunnan hyvinvointisuunnitelmat	13
1.8 HYTE- toimenpiteet.....	13
2 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN PERUSTELUT	16
2.1 Taloussuunnitelman laadinta	16
2.1.1 Vieremän kunnan tilinpäätösennuste vuodelle 2024	16
2.1.2 Taloussuunnitelma vuosille 2025–2027	17
2.2 Henkilöstö.....	17
2.3 Toimintatuotot.....	19
2.4 Toimintakulut	20
2.5 Verotulot	21
2.6 Valtionosuudet.....	23
2.7 Rahoitustuotot ja -kulut	23
2.8 Poistot.....	24
2.9 Investoinnit	24
2.9.1 Investointi- ja kehittämisrahaston käyttö vuonna 2025	24
2.10 Kunnan rahoitustarpeet ja lainanotto	26
2.11 Vieremän kunnan taloudellinen tilanne	26
3 RISKIT JA RISKIENHALLINTA.....	27
4 TALOUSSUUNNITTELU.....	33
4.1 Taloussuunnittelua koskevat säännökset.....	33
4.2 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne ja sisältö.....	33
4.3 Taloussuunnittelun laadintaperiaatteet.....	34
4.4 Talousarvion sitovuus	35
4.5 Tilivelvollisuus.....	36
4.6 Talouden tasapainottamista koskeva säätely	37
5 VIEREMÄN KUNNAN KONSERNI JA KONSERNIYHTIÖT	39
5.1 Kunnan organisaatio	39
5.2 Kuntakonserni.....	39
5.3 Tärkeimpien konserniyhtiöiden tavoitteet	39
5.3.1 Vieremän Lämpö ja Vesi Oy	39
5.3.2 Vieremän Toimitilat Oy.....	41

5.3.3	Kiinteistö Oy Vieremän Hakatalot.....	42
6	KÄYTTÖTALOUSOSA.....	44
7	INVESTOINTIOSA.....	116
8	TULOSLASKELMAOSA	118
9	RAHOITUSOSA.....	120
10	LIITTEET.....	122

Kunnanjohtajan katsaus

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on jatkunut ja globaali turvallisuusympäristö on ollut edelleen valitettavan epävakaa. Talousennusteita tuottavat tahot ovat joutuneet alkutalven aikana pienentämään ennusteitaan Suomen tulevan vuoden talouden kasvusta. Tilanne ei ole kuitenkaan yllättänyt Vieremän kuntaa. Kunnan strategisena tavoitteena on ollut taloudellisen ja toiminnallisen toimintakyvyn turvaaminen kaikissa olosuhteissa. Päättäjien kauaskantoisten ja ennakkoivien päätösten johdosta Vieremän kunnan talous on tällä hetkellä paremmassa kunnossa kuin koskaan.

Vieremä nousi vuonna 2024 ilahduttavasti Suomen sadan elinvoimaisimman kunnan joukkoon. Kunnan työpaikkaomavaraisuus on yli 140 prosenttia. Luku on Suomen kärkeä antaen Vieremälle aidon mahdollisuuden kasvattaa väkilukuaan. Vieremä muodostaa merkittävän työssäkäyntialueen Pohjois-Savossa. Uusien asuntojen rakentamista ja tonttien kaavoittamista tarvitaan edelleen. Vieremän elinkeinorakenne on vahva. Alkutuotannon osuus työpaikoista on 19 ja jalostuksen peräti 53 prosenttia. Palveluissa Vieremän työpaikoista on 28 prosenttia. Kunnassa on yli tuhat teollista työpaikkaa. Vieremän väkiluvun väheneminen on saatu hidastumaan. On nähtävissä, että kuntien tulopohja supistuu tulevina vuosina entisestään. On panostettava kehittämistoimenpiteisiin, jotka vahvistavat kunnan tulopohjaa tulevaisuudessa. Tällaisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi panostukset teolliseen toimintaympäristöön, maatalouden toimintaedellytyksiin, uusiutuvaan energiaan, osaamiseen ja hyvinvointiin.

Vieremän palvelut ovat hyvällä tasolla. Kunnasta löytyy myös pienempiä erikoisliikkeitä. Vieremällä toimii aktiivisesti yritysten ja kunnan yhteinen palvelu- ja markkinointiryhmä, jonka yhteistoiminnalla yritysten ja kunnan markkinointia voidaan parantaa. Kylä- ja yhdistysparlamentin vakiintunut toiminta edistää kuntalaisten osallisuutta ja kylien elinvoimaa. Yhteistoiminta paikallisen yrittäjäyhdistyksen kanssa on jatkunut aktiivisena. Vieremällä halutaan kunnan kaikkien yritysten työntekijöineen voivan hyvin. Tavoitteena on, että jokaisella vieremäläisellä on harrastus ja kaveri. Vieremän teollisuuden ja maatalouden panos Pohjois-Savon vientiin on erittäin merkittävä. Tämä on otettava yhtenä tekijänä huomioon, kun tulevaisuuden sotepalveluverkkoja kehitetään edelleen. Toimivat lähipalvelut ovat edellytys alueen työvoiman saatavuudelle ja pysyvyydelle. Toimiva yhteistyömalli Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa on löydettävä vuonna 2025.

Talousarvio sisältää merkittävän toiminnallisen linjauksen. Mikäli kyläkoulun oppilasmäärä alittaa kahtena peräkkäisenä vuonna 25 oppilasta, koulu lakkautetaan. Ensimmäinen tarkasteluvuosi on 2024–25. Linjaus on karu, mutta se poistaa selkeydellään kouluverkkoon liittyvän epävarmuuden. On reilua, että oppilailla, vanhemmilla, henkilökunnalla, kyläläisillä ja päättäjillä on selkeä tilannekuva kouluihin liittyen.

Vuoden 2024 tilinpäätöksen arvioidaan tämän hetken tiedon mukaan olevan ylijäämäinen. Kunnan taseessa on ylijäämää ja kassatilanne on hyvä. Vuoden 2025 talousarviossa ja suunnittelukaudella pyritään ylijäämään. Onnistumisen edellytyksenä on, että verotulot ja valtionosuudet toteutuvat vähintään ennusteiden mukaisesti. Talousarviotyön lähtökohtia ja linjauksia käytiin läpi valtuustoseminaareissa. Yhteistyö ja tiedonvaihto päättäjien, viranhaltijoiden, tytäryhtiöiden ja yhteistyökumppaneiden kesken on ollut erinomaista, mistä haluan lausua lämpimän kiitokseni.

Vieremällä 26.11.2024

Kunnanjohtaja Mika Suomalainen

1 TALOUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT

1.1 Talouden kehitysnäkymät

Yleinen taloudellinen tilanne

Syksyn 2024 taloudellisessa katsauksessa Suomen talouden pohja näyttää ohitetulta, vaikka bruttokansantuote (BKT) supistuu edelleen 0,2 % vuonna 2024. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku parantavat kotitalouksien taloudellista tilannetta, mikä tukee kulutusta ja investointeja. Talouden kasvun ennustetaan kiihtyvän 1,7 % vuonna 2025 ja 1,5 % vuonna 2026.

Julkisten menojen säästöt ja verojen korotukset hillitsevät kotimaista kysyntää ja nostavat hintoja, mutta työllisyystoimet lisäävät työvoiman tarjontaa koko ennustejakson ajan. Työllisyysasteen odotetaan nousevan ja työttömyysasteen laskevan vuosina 2025 ja 2026.

Julkinen talous on edelleen alijäämäinen, vaikka alijäämän arvioidaan supistuvan talouden elpymisen ja hallituksen toimenpiteiden myötä. Julkisen velan suhde BKT ylittää 80 % vuonna 2024 ja nousee ennusteen mukaan 86 % vuonna 2028. Talousnäkymät heijastavat epävarmuutta kansainvälisessä taloudessa, erityisesti Euroopan heikosta kasvusta ja geopoliittisista jännitteistä.

Yksityinen kulutus kasvaa hitaasti vuonna 2024, mutta työllisyyden ja ostovoiman paranemisen myötä kasvu nopeutuu seuraavina vuosina. Rakentaminen on ollut laskusuunnassa, mutta asuntorakentamisen elpyminen alkaa vuonna 2025. Myös teollisuusinvestoinnit, erityisesti energia-alan, kasvavat merkittävästi lähivuosina.

Julkisten investointien kasvu liittyy kyberturvallisuuteen, puolustushankintoihin ja vihreään siirtymään. Työllisyyden heikkous vaikuttaa kuitenkin työmarkkinoihin, vaikka hallituksen työllisyystoimien odotetaan parantavan tilannetta. Kokonaistuotannon kasvu vuosina 2027–2028 pysyy maltillisena.

Yhteenvetona Suomen talous näyttää toipuvan vähitellen taantumasta, mutta julkinen velka ja alijäämä pysyvät haasteina, ja talouden pitkän aikavälin kasvunäkymät edellyttävät lisätoimia talouskasvun ja julkisen talouden kestävyys tukemiseksi. (VM: Taloudellinen katsaus, syksy 2024.)

Alueen taloudellinen tilanne

Pohjois-Savon aluetalouden syksyn 2024 katsaus osoittaa talouden haasteiden jatkuvan, vaikka joillain aloilla on havaittavissa lievää elpymistä. Vuoden 2024 alku osoitti liikevaihdon, viennin ja palkkasumman laskua Pohjois-Savossa useilla sektoreilla, mikä vastaa koko maan talouskehityksen haasteita. Energian ja kuluttajahintojen nousu, materiaalien saatavuuden haasteet ja työvoiman niukkuus vaikuttavat edelleen negatiivisesti alueen talouteen.

Liikevaihto laski Pohjois-Savossa tammi-kesäkuussa 2024 (-3,7 %), mikä on linjassa koko maan kehityksen kanssa. Erityisesti metalliteollisuus kärsi voimakkaasta laskusta (-14,6 %), ja

metsäteollisuuden liikevaihto pieneni toista vuotta peräkkäin (-11,6 %). Ainoastaan yrityspalveluiden liikevaihto kasvoi hienoisesti (0,5 %).

Vienti heikkeni Pohjois-Savossa, jatkaen vuoden 2023 laskusuhdannetta. Vuoden 2024 alkupuoliskolla vienti laski -11,1 %, mikä ylittää koko maan keskimääräisen laskun (-7,1 %). Erityisesti metalliteollisuuden ja metsäteollisuuden vienti väheni merkittävästi.

Palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa 1,6 % samalla tahdilla kuin koko maassa. Kasvua nähtiin erityisesti yrityspalveluissa sekä kaupan, majoitus- ja ravitsemisaloilla, kun taas muilla sektoreilla palkkasumma laski.

Työllisyys: Työllisyysaste on hieman korkeampi kuin edellisenä vuonna, mutta työttömyysaste (10,2 %) on noussut. Työpaikkojen kysyntä on vähentynyt merkittävästi, ja uusien avointen työpaikkojen määrä laski huomattavasti edellisiin vuosiin verrattuna.

Talouso näkymät: Suomen talouden elpyminen on hidasta, mutta palvelu- ja rakennussektorin odotetaan tukevan lievää kasvua lähitulevaisuudessa. (Pohjois-Savon liitto, Pohjois-Savon aluetalou skatsaus, syksy 2024).

Kuntatalouden tilanne ja näkymät

Vuonna 2023 kuntien talous oli vahva sote-uudistuksen kertaluonteisten tulojen ansiosta, mutta tulevien vuosien haasteet johtuvat muun muassa kasvavista kustannuksista ja investointitarpeista. Ennusteen mukaan tulojen ja menojen epätasapaino syvenee vuosina 2025–2028, mikä lisää velkaantumista ja sopeutustoimenpiteiden tarvetta.

Valtio pyrkii vahvistamaan kuntien taloudellista tilannetta muun muassa lisäämällä valtionosuuksia. Vuonna 2025 kuntien valtionavut kasvavat noin 5,6 miljardiin euroon. Valtion toimenpiteiden, kuten opetuksen ja työvoimapalvelujen rahoituksen, arvioidaan tuovan kunnille jonkin verran helpotusta. Samalla valtionosuuksiin kohdistuu kuitenkin leikkauksia, jotka voivat lisätä kuntien sopeutustarpeita. Kuntien tehtävien keventäminen ja verotulojen kompensointi ovat myös osa valtion tukitoimenpiteitä.

Sote-uudistus on muuttanut kuntien talouden rakenteita merkittävästi. Uudistuksen myötä useita talouden volyymeja, kuten toimintatuloja, investointeja ja lainakantaa, on siirtynyt hyvinvointialueille. Tämä on osaltaan vaikeuttanut kuntien taloudellisten tunnuslukujen vertailua aiempiin vuosiin.

Kuntatalous on edelleen haavoittuvainen, ja pitkän aikavälin taloudellinen tasapaino vaatii julkisen talouden tiukkaa hallintaa sekä valtion että kuntien tasolla. (VM: Kuntatalousohjelma vuodelle 2025, syksy 2024)

1.2 Vieremän toimintaympäristö

Seuraavissa taulukoissa on esitetty Vieremän kunnan väkiluvun kehitystä, väestön ikärakennetta ja taloudellista huoltosuhdetta. Huoltosuhte mittaa sitä, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti. Lähteenä on käytetty Tilastokeskusta.

Väkiluku vuosina 2022–2024			
Alue	2022	2023	2024 (31.8.24)
Vieremä	3 427	3 387	3 361
Ylä-Savo	50 765	50 200	49 549
Pohjois-Savo	247 689	248 190	248 412
Koko maa	5 563 970	5 603 851	5 640 527

Väestöennuste 2025–2028	2025	2026	2027	2028
Vieremä	3 280	3 230	3 185	3 139

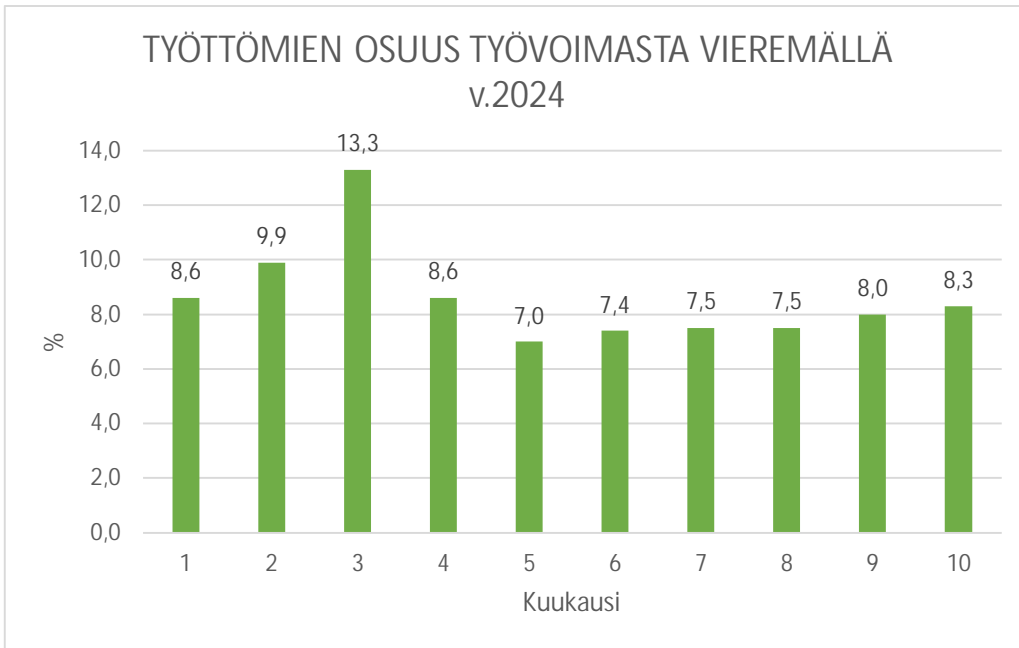
Väestön ikärakenne 31.12.2023 (%)			
Alue	0–14 v.	15–64 v.	65 v -
Vieremä	14,3	57,0	28,8
Ylä-Savo	13,6	54,4	32,0
Pohjois-Savo	13,8	59,1	27,1
Koko maa	14,9	61,8	23,4

Taloudellinen huoltosuhte	2021	2022
Vieremä	137,4	131,2
Ylä-Savo	165,0	164,1
Pohjois-Savo	147,0	144,2
Koko maa	133,4	129,6

Työpaikat	2018	2019	2020	2021	2022
Vieremä	2 056	2 158	1 777	2 023	2 018

Lähde: Tilastokeskus

Lokakuun loppuun mennessä työttömyys Vieremällä on pysynyt seutukunnittain tarkasteltuna maltillisella tasolla. Alimmillaan työttömien osuus työvoimasta oli toukokuussa ollen 7,0 % ja korkeimmillaan maaliskuussa (13,3 %). Kevättalven luvuissa on nähtävissä lomautusten vaikutus työttömien työnhakijoiden määrään. Marras- ja joulukuun osalta luvut eivät ole vielä tiedossa.

Työttömien osuus työvoimasta kuukausittain Vieremällä vuonna 2024

Maitoa tuotettiin Ylä-Savon maaseutupalveluiden alueella vuonna 2023 yhteensä 107,2 milj. litraa, josta Vieremän osuus oli 31,0 milj. litraa (noin 28,92 %). Maitotilayrityksiä Vieremällä oli vuonna 2023 69 kappaletta.

1.3 Vieremän kunnan strategia

Kuntastrategiassa esitetään Vieremän kunnan tavoitteet strategiakaudelle 2022–2025. Kunnan toimintaa ohjaavat yhteiset arvot; yhteistyökykyisyys ja avoimuus, yritysystävällisyys, asukaslähtöisyys, itsenäisyys, tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus.

Vieremän kunnan vahvuuksia ovat metalli- ja teknologiateollisuus, vahva maatalous, kattavat peruspalvelut ja työpaikkaomavaraisuus. Haasteena on työvoiman riittävyys kehittyvän elinkeinoelämän tarpeisiin.

Vieremä haluaa profiloitua metalli- ja teknologiateollisuuden ja maatalouden vireänä keskittymänä. Uusia työpaikkoja voidaan luoda vain tukemalla ja kehittämällä elinkeinoelämää, mikä mahdollistaa palveluiden ylläpidon ja kehittämisen. Kunnan houkuttelevuuden kannalta keskeistä on hyvät lähipalvelut, markkinointiyhteistyö yritysten kanssa, hyvät harrastusmahdollisuudet sekä riittävä asunto- ja tonttitarjonta.

Hyvinvointialueiden toimeenpanon myötä kunnan tehtävä painottuu entistä enemmän kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, ennaltaehkäisevään työhön. Tämä edellyttää erityisesti sitä, että kuntalaiset kokevat olonsa Vieremällä turvallisiksi ja viihtyisiksi. Kunnan tulee panostaa ihmisen elinkaaren kattavien liikunta- ja kulttuuripalveluiden turvaamiseen ja varhaiskasvatukseen sekä perus- ja lukio-opetuksen on oltava edelleen laadukasta ja ajanmukaista.

Vieremän kunnan visiona on olla Pohjois-Savon maakunnan metalli- ja teknologianteollisuuden keskus, jossa on erinomaiset mahdollisuudet hyvinvointiin, asumiseen ja yrittämiseen. Vieremä on maatalouden ja siihen liittyvän biotalouden innovatiivinen edelläkävijä ja Vieremä on aktiivinen toimija ja vaikuttaja Ylä-Savon seutukunnassa ja Pohjois-Savon maakunnassa. Kuntastrategian mukaisia Vieremän kunnan muita tavoitteita ovat vahva elinkeinoelämä, elinvoimainen kunta, hyvinvoiva kuntalainen, ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö sekä tasapainoinen kuntatalous. Vieremän kunnan strategia vuosille 2022–2025 hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 13.12.2021 §81.

1.4 Kuntalaisten osallisuus

Kuntalaisten osallisuuden tavoitteena on varmistaa, että kunnan asukkailla on mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua päätöksentekoon sekä kehittää omaa elinympäristöään ja yhteisöään. Se edistää demokratiaa, lisää päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja vahvistaa kuntalaisten yhteisöllisyyttä. Vieremän kunnanhallitus on nimetty kuntalaisten osallisuutta edistäväksi toimielimeksi (valtuusto 3.6.2024 §30)

Vieremän kunta on ottanut vuonna 2022 käyttöön osallistuvan budjetoinnin, jossa kuntalaiset päättävät tietyn rahasumman käytöstä. Kunta osoittaa tarkoitukseen rahaa ja kuntalaiset suunnittelevat ja päättävät, mitä rahalla tehdään. Vieremän kunnan vuoden 2025 talousarviossa on varattu 30 000 euroa osallistuvaan budjetointiin.

Osallistuvan budjetoinnin lisäksi kuntalaisten osallisuutta edistetään tuomalla kunnan verkkosivuilla avoimesti tarkasteltaviksi kuvaus kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista ja -keinoista. Kunnan vaikuttamistoimielimet, vanhus- ja vammaisneuvosto sekä nuorisovaltuusto ovat kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamisväyliä erityisesti ikääntynyttä ja nuorta väestöä sekä vammaisia henkilöitä koskeissa asioissa. Lisäksi kunnassa järjestetään vuosittain lasten kyselytunteja hallitukselle ja/tai valtuustolle, joissa lapset pääsevät osalliseksi kunnan päätöksen tekoa. Myös Kylä- ja yhdistysparlamentti on kuntalaisten osallisuutta edistävää toimintaa.

1.5 Vieremän kunnan elinkeino-ohjelma

Vieremä on jäsenenä maaseudun kehittämissyhistys Ylä-Savon Veturi ry:ssä. Veturin kautta saadaan asiantuntija-apua ja rahoitusta kyläyhdistysten ja muiden toimijoiden hankkeisiin. Vieremän kunta sitoutuu Ylä-Savon Veturi ry:n paikallisen kehittämisen strategian toteuttamiseen ohjelmakaudella 3,0 eurolla/asukas.

Yleisvastuu elinkeinojen kehittämisestä kunnassa on kunnanhallituksella ja kunnanjohtajalla. Elinkeinojen kehittämisen ja yritysneuvonnan palveluja tuottaa kunnanjohtaja, joka voi tarvittaessa hyödyntää yksityisiä ja julkisia neuvontapalveluja.

Valtuusto hyväksyi 23.3.2015 § 17 yhteistoimintasopimuksen koskien seudullista kehittämistoimintaa. Yhteistyösopimuksen osapuolia ovat Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä, Iisalmen ja

Kiuruveden kaupungit sekä Lapinlahden, Sonkajärven ja Vieremän kunnat. Palvelujen järjestäjänä toimii Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä.

Yhteistoiminnan tavoitteita ovat:

- alueen elinkeinoelämän vahvistaminen ja kasvu
- yritystoiminnan aktivointi erityisesti valituilla kärkitoimialoilla
- aluekehityksen vahvistaminen ja seudullinen yhteistyö

Sopimuksen mukaan kunnat varaavat vuosittain seudullisen kehittämistoiminnan käyttöön aluekehitysrahaa. Johtokunta päättää kuntien myöntämän aluekehitysrahan jakamisesta erillisille hankkeille, joihin tarvitaan kuntarahaosuuksia.

Teknologia-alan kehittämiseksi on tehty yhteistoimintasopimus Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n, Iisalmen kaupungin sekä Lapinlahden ja Vieremän kuntien kesken. Tämän toiminnan tavoitteita ovat:

- alueen teknologiateollisuuden vahvistaminen ja kasvu
- yritysten kehitystoiminnan aktivointi erityisesti valitulla kärkitoimialalla
- yritysten tukeminen kehityshankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa (maksullinen palvelu)
- aluekehityksen vahvistaminen ja seudullinen yhteistyö

Teknologia- ja energia-alan yritysten yhteistyön, uudistumisen ja kilpailukyvyyn vahvistamisen eteen tekee töitä TechnoGrowth/ New Tech -hanke.

Vieremän kunta on sitoutunut seudulliseen Iisalmi ja tienoot markkinointiyhteistyöhön. Vieremä osallistuu maakunnalliseen matkailuyhtiön toimintaan. Vuonna 2025 seudullisessa yhteistyössä painotetaan erityisesti alueellisen YHESSÄ-osaamisverkoston ja TE-palvelumallin integrointiin ja kehittämiseen. Mallissa yritysten, oppilaitosten ja kuntien yhteistyötä pyritään vakioimaan ja parantamaan toimintaa ohjaavan tilannekuvan kattavuutta. Toiminnan koordinoinnista vastaa YSAO. Mallin toimeenpanoa tuetaan 1 euro/asukas/vuosi.

Vieremällä avattiin biokaasuterminaali marraskuussa 2023. Kunta panostaa biokaasukulttuurin kehittämiseen ilmasto-ohjelman mukaisesti. Teollisuuden kykyä luopua propaanista edistetään ja maatalojen biokaasutuotannon edellytyksiä pyritään edistämään. Rakentamalla biokaasun kuljetukseen soveltuva putkisto mahdollistetaan kaasulogistiikan ympäristöystävällisyys, hyväksyttävyyys ja turvallisuus.

1.6 Vieremän kunnan asumisen suunnitelma 29.8.2023

Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 17.4.2023 § 91, että Vieremän kunnan pitkän aikavälin kehittämiseksi laaditaan Vieremän asumisen suunnitelma, joka käsiteltiin valtuuston iltakoulussa 29.8.2023.

Kunta on jaettu neljään kehittämisalueeseen, keskustaan, eteläiseen, pohjoiseen ja itäiseen. Jaottelussa on käytetty nykyistä koulupiirien jaottelua. Alueet ovat keskenään kehittämisen näkökulmasta tasa-arvoisia, mutta niillä on kaikilla omat ominaispiirteensä. Tämä suunnitelma

täydentää Vieremän kuntastrategiaa ohjaten kaavoituksen- ja maankäytön sekä rakentamisen ja maanhankinnan toimia.

Keskustan alueen ominaispiirteinä ovat Vieremän taajama-alue, 88 tien länsipuolinen maatalousvoittoinen seutu ja Karankamäentien havupuuvoittoinen metsämaasto. Alueella sijaitsee myös Vieremän kumppanuusyrityskylä, joka on Vieremän kunnan strateginen kehittämisskohde. Asuminen painottuu taajamaan, jossa on sekä omakotitalo- että rivi- ja luhtitalotyyppistä asumista. Vieremän kunnan keskeiset julkiset rakennukset ja liikuntapaikat sijaitsevat tällä alueella.

Keskustan alue mahdollistaa rivitalo-, omakotitalo-, teollisuus- ja palvelurakentamista. Kumppanuusyrityskylän aluetta on esirakennettu vuoden 2023 aikana ja alueen pohjoispuolelta on hankittu maata teollisen toiminnan laajenemiseksi. Entisen Sotkanhelmen palvelutalon alueen kaava mahdollistaa kahden rivitalon ja kolmen omakotitalon rakentamisen. 88-tien länsipuolella olevalla Mesilän asuinalueella on useita vapaita tontteja. Taajaman alueella on lisäksi yksittäisiä vapaita tontteja esimerkiksi Malilan alueella.

Taajaman ominaispiirteinä ovat 60- ja 70- luvuilla rakennetut omakotitalot, joiden tontit ovat nykykäytännön näkökulmasta pieniä. Osassa näistä omakotitaloista asuu senioriväestöä, jotka ovat ilmoittaneet olevansa kiinnostuneita siirtymään helpompaan asumismuotoon. Samanlaisesti on todettavissa, että Vieremällä asuu lapsiperheitä suhteellisen ahtaasti. Kyseisten omakotitalojen tehokkaalla markkinoinnilla voisi olla mahdollisuus saada aikaan sekä senioriväestöä, että lapsiperheitä tyydyttäviä ratkaisuja.

Taajama-alueella ja sen läheisyydessä ei ole myynnissä omarantaisia tontteja muualla kuin Sotkun alueella. Tämä on selkeä kehittämistarve.

Oulun yliopiston vuonna 2017 tekemään kehittämistyön johtopäätöksissä todetaan, että asumis- ja palvelumahdollisuuksia voidaan Vieremällä lisätä myös tiivistämällä keskustan alueen rakentamista. Lisäksi alueen hienot kaukomaisemat tulisi hyödyntää nykyistä paremmin.

Eteläinen alue on järvien, mäkien ja peltojen värittämää maatalousvoittoista seutua. Raviradan seutu ja kylien asuinkeskittymät ovat toiminnallisia keskuksia. Loma-asuminen keskittyy järvien yhteyteen. Alueen ominaispiirteinä on 88-tie, jota pitkin on työmatkaliikennettä sekä etelään että pohjoiseen. Tie on vilkkaasti liikennöity mahdollistaen myös palveluliiketoiminnan, mikäli mainonnalla pystytään pysäyttämään potentiaalisia asiakkaista.

Eteläinen kyläkoulu määrättiin käyttökieltoon vuonna 2022. Oppilaat ja henkilökunta ovat tilapäisissä tiloissa Kyrönniemessä. Kyläkoulun mahdolliseksi uudeksi sijoituspaikaksi on suunniteltu Vieremän ja Iisalmen rajalla oleva paikka Kivimäen alueella.

Vieremän ja Iisalmen välillä pendelöi päivittäin noin 800 ihmistä. Vieremällä asuu perheitä, joiden vanhemmista esimerkiksi toinen käy töissä Iisalmissa. Lisäksi useiden lasten harrastukset sijoittuvat Iisalmeen. Eteläisen Vieremän alueet lähellä 88 tietä ovat potentiaalisia kohteita

omakotirakentamiselle. Iisalmen ja Vieremän välillä liikkuu paljon teollista logistiikkaa, joten myös teollinen rakentaminen ja terminaalialueet voivat olla mahdollisia.

Pohjoinen alue on eteläiseltä osaltaan aktiivista maatalousaluetta ja pohjoiselta osaltaan havupuuvoittoista erämaaseutua. Salahmin kylä ja pohjoinen kyläkoulu muodostavat alueen toiminnallisen keskuksen. Salahmilla sijaitsee myös kartanomiljö, joka on historiallisesti arvokas alue. Loma-asuminen keskittyy järvien läheisyyteen. Rotimon ja Marttisenjärven alueet ovat suosittuja vapaa-ajan asumisen alueita, mutta alueen erämaamaisuutta suojeleva kaava, ei mahdollista merkittävää lisärakentamista ranta-alueille.

Alueen matkailupotentiaalin hyödyntämiseen tulisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota. Salahmin kartanoalue, Nissilän seutu ja Talaskangas mahdollistaisivat luontomatkailuun perustuvaa liiketoimintaa. Pohjoisella seudulla on suoalueita, jotka mahdollistaisivat vaelluslatuverkoston rakentamisen ilman suurempia maastotöitä. Metsähallituksen riista-alue Talaskangas-Rahustenaho mahdollistaa metsästyksen liittyvän matkailu- ja majoitustoiminnan kehittämisen.

Salahmin kylän seutu on viime vuosina ollut lapsiperheiden suosiossa. Isoilla tonteilla olevien kohtuuhintaisten omakotitalojen myyntiajat olleet lyhyitä. Omakotitalo- ja loma-asumisen tonteille olisi alueella todennäköisesti kysyntää.

Itäisellä alueella on sekä maatalousaluetta että havupuuvoittoista metsämaastoa. Maatalous painottuu Kaarakkalantien läheisyyteen. Kauppilanmäki on historiallisesti perinteinen liikenteen risteysalue, joka on nykyäänkin asumisen keskittymä. Alueen itäreunaan kulkeva rautatie mahdollistaa logistisen innovoinnin esimerkiksi puuteollisuuteen liittyen.

Itäisen alueen eteläiset osat Iijärven alueella ovat potentiaalisia kehittämisaalueita vakituisen ja vapaa-ajan asumisen kannalta. Lyhyt etäisyys Iisalmeen lisää alueen potentiaalia. Iisalmi on kaavoittanut ja valmistellut teollista rakentamista vanhan viitostien alueelle. Mikäli hankkeet etenevät ja työntekijöiden määrä kasvaa, voi Vieremän itäisen alueen kiinnostavuus asumiskohteena lisääntyä.

Itäinen kyläkoulu ja sen läheisyydessä oleva juhlatila Harjun navetta muodostavat alueen toiminnallisen keskuksen. Kylätoiminnan kannalta Kauppilanmäen vanha koulu on myös tärkeä keskus. Alueella on potentiaalia vakinaiseen ja vapaa-ajan asumiseen. Rautatien tuomat mahdollisuudet tulisi kartoittaa nykyistä tarkemmin.

Vieremän asumisen suunnitelma sisältää alueiden kuvauksen lisäksi myös Vieremän kaavoitus- ja tonttitilannekuvan. Vieremän rantakaavamuutoksia ovat Hällämön rantakaava, hyväksytty 23.1.1989 sekä Rotimon rantakaava, vahvistettu 14.10.1997. Uusin hyväksytty asemakaavamuutos on Sotkanhelmen alueen asemakaavamuutos, kunnanvaltuusto hyväksyi 24.5.2021. Voimassa olevat yleiskaavat ovat 1. Kirkonkylän osayleiskaava, hyväksytty 17.12.2012, 2. Vieremänjärvi-Vieremänjoki-Iijärvi-rantaosayleiskaava, vahvistettu 23.10.2000, 3. Valkeiskylän osayleiskaava, hyväksytty 9.12.2002, 4. Kaakkoisosien osayleiskaava, hyväksytty 26.3.2007, 5. Rotimon ja Marttisenjärven osayleiskaava, vahvistettu 21.11.1996.

Kunnan uusimmat hyväksytyt yleiskaavamuutokset ovat Vieremänjärvi-Vieremänjoki-Iijärvi rantaosayleiskaavan muutos, Vieremänmäki, hyväksytty 6.6.2022. Vireillä olevat yleiskaavat tai yleiskaavamuutokset ovat Kurvilanmäen tuulivoimapuiston osayleiskaava, kaavoitus aloitettu 23.11.2021. Lopetettuja yleiskaavahankkeita ovat Pohjoisosien osayleiskaava, lopetettu 12.2.2018, Rotimon ja Marttisenjärven osayleiskaavan tarkistaminen, lopetettu 12.2.2018 ja Murtomäen tuulivoimapuiston osayleiskaava, lopetettu 13.2.2017.

Voimassa olevia maakuntakaavoja ovat Pohjois-Savon maakuntakaava 2030, vahvistettu 7.12.2011, Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaava, vahvistettu 15.1.2014, Pohjois-Savon kaupan maakuntakaava, vahvistettu 1.6.2016 ja Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 1. vaihe, hyväksytty 19.11.2018. Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 on vireillä oleva maakuntakaava. Vieremän kunnan voimassa oleva rakennusjärjestys on hyväksytty kunnanvaltuustossa 11.11.2019 ja se on tullut voimaan 1.1.2020.

Vieremän kunnassa vapaita teollisuustontteja on tarjolla asemakaava-alueella Kankaan teollisuusalueella. Yhteispinta-alaltaan ne ovat noin 8 ha. Rivitalotontteja on tarjolla Malilan ja Mäntykankaan alueella. Omakotitontteja on tarjolla asemakaava-alueella mm. Malilan, Mäntykankaan, Nikulan, Riutankallion, Puistorinteen ja Kirkonmäen alueella. Haja-asutusalueella tontteja on tarjolla mm. Mesiläntiellä, Vuorisilla ja Kauppilanmäessä.

Asumisen suunnitelmaan on kirjattu kymmenen kehittämissuositusta:

- Vieremän kumppanuusyrittäjäkylässä on tällä hetkellä noin tuhat teollista työpaikkaa. On oletettavaa, että työpaikkojen määrä kasvaa hiljalleen tulevaisuudessa. Uusille työntekijöille on oltava asuntoja ja tontteja tarjolla niin taajamassa kuin muillakin alueilla. Maanhankinta, asuntorakentaminen ja palveluiden ylläpito ovat keskeisiä kunnan strategisia painopisteitä tulevina vuosina.
- Pohjoisen alueen luontomatkailupotentiaalia ei ole hyödynnetty täysimääräisesti. Kunnassa on käynnistettävä hankkeita, joilla vahvistetaan paikallisten yhteisöjen aktivointiin ja sitouttamiseen sekä luontomatkailuyrittäjien innostamiseen.
- Biokaasun tuottaminen ja hyödyntäminen luovat uutta yritystoimintaa Vieremälle. Tämä tulee ottaa huomioon asunto- ja toimitilarakentamisessa. Kaasulogiikan tarpeet on huomioitava kaavoittamisessa ja maankäytössä.
- Maatalouden ja asumisen yhteensovittamisesta on käytävä rakentavaa vuoropuhelua maanomistajien ja maatalousyrittäjien kanssa. Sellaiset ranta-alueet, jotka soveltuvat huonosti nykyaikaiseen maatalouskäyttöön voisivat olla potentiaalisia asumisen alueita.
- Kouluverkkoratkaisuilla on pitkäaikaisia vaikutuksia Vieremän kylien vetovoimaan asuin ympäristöinä. Kouluverkon osalta on tehtävä pitkäjänteisiä strategisia päätöksiä, jotka poistavat asiaan liittyvän epävarmuuden.
- Yhdistykset ja seurakunnat ovat avainasemassa kylien viihtyisyyden ja tunnettavuuden lisäämisessä. Yhdistystoimintaa pitää tukea rohkeasti kunnan taloudellinen tilanne huomioiden.
- Vieremän ja Iisalmen välillä pendelöivät työntekijät ovat asumisen ja palveluiden kohdennetun mainonnan erityisryhmä. Heille pitää pystyä tarjoamaan erilaisia asumisen vaihtoehtoja elämän eri vaiheisiin.
- Naapurikuntien kanssa on pidettävä yllä rakentavaa vuoropuhelua kuntien rajat ylittävistä kehittämissyhteistyöstä.

- Tilusjärjestelyiden edistäminen kunnan toimin voisi tarjota uusia alueita asuinkäyttöön.
- Kunnassa olevan asunto- ja tonttitarjonnan markkinointiin tulee kiinnittää jatkossa enemmän huomiota. Vapaat tontit pitää merkitä kylteillä maastoon siten, että ne ovat alueella liikkuvien ihmisten nähtävissä.

1.7 Vieremän kunnan hyvinvointisuunnitelmat

Laaja hyvinvointikertomus 2022–2025

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Vuonna 2011 voimaan tullut terveydenhuoltolaki velvoittaa kuntia raportoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä. Sen lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Vieremän kunnan laaja hyvinvointikertomus valtuustokaudelle 2022–2025 hyväksyttiin valtuustossa 6.6.2022 (§ 33). Hyvinvointikertomuksessa esitetyt tavoitteet, toimenpiteet, vastuutahot, resurssit ja arviointimittarit löytyvät osoitteesta: www.hyvinvointikertomus.fi. Kunnan hyvinvointityöryhmä valmistellee hyvinvointiraportin väestön hyvinvoinnin tilasta valtuustolle vuosittain.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022–2025

Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatiminen perustuu 1.1.2008 voimaan tulleen Lastensuojelulain (417/2007) 12 pykälään, jossa kunnat veloitetaan laatimaan suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Suunnitelma vuosille 2022–2025 on valmisteltu yhteistyössä Ylä-Savon Sote kuntayhtymän, Iisalmen, Kiuruveden ja Sonkajärven kuntien kesken. Vieremän kunnanvaltuusto on hyväksynyt suunnitelman 19.12.2022 §75.

Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2022–2025

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista (980/2012) on tullut voimaan 1.7.2013. Lain 5 §:n mukaan kunnan on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsemnäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Vieremän kunnanvaltuusto hyväksyi (7.2.2022 § 7) Vieremän kunnan osalta suunnitelman ikääntyneen väestön tukemiseksi vuosille 2022–2025. Suunnitelma oli laadittu yhteistyössä kuntien edustajien, vanhusneuvostojen ja kuntayhtymän eri toimialojen kanssa. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä oli koordinoanut suunnitelman valmistelua.

1.8 HYTE- toimenpiteet

Vieremän kuntastrategian mukaiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuoreimmat tavoitteet ja mittarit, löytyvät Vieremän kunnan hyvinvoinnin vuosiraportista vuodelta 2023. Raportti on ladattavissa kunnan verkkosivuilta, hyvinvointipalvelujen alta. Vuosiraportin hyvinvointitavoitteet tulevat suoraan kunnan laajasta hyvinvointisuunnitelmasta 2021–2025.

Alla on tiivistetty lista Vieremän kunnan hyte-tavoitteista ja hyte-mittareista. Tavoitteiden pohjana toimii edelleen Vieremän kunnan laaja hyvinvointisuunnitelma 2021–2025. Tarkemmin

määritellyt arviointimittarit löytyvät viimeisimmästä hyvinvoinnin vuosiraportista 2023. Esimerkiksi taulukosta löytyvä arviointimittari "kouluterveyskysely", pitää sisällään useampia tarkasti määriteltyjä mittareita.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Arviointimittarit
Elinympäristön kehittämisen	Liikenneväylien turvallisuus ja kevyen liikkumisen olosuhteiden kehittäminen	-Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 v. täyttäneillä -Esteettömyys- ja turvallisuuskävelyn toteutuminen sekä palautteet
Yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen	-Kuntalaismielipiteen hyödyntäminen päätöksenteossa - Osallistuva budjetointi - kylä- ja yhdistysparlamentin sekä hyvinvointi- ja liikuntafoorumin järjestäminen -Nuorisovaltuusto ja vanhus- ja vammaisneuvosto osallistuvat toimenpiteiden suunnitteluun -Lasten kyselytunti kunnan hallitukselle	- Kuntajohdon teaviisari-osallisuus -Toteutetut kyselyt sekä päätökset, joissa kuntalaismielipidettä hyödynnetty - Vapaa-aikatoimen palautekysely - Kouluterveyskysely
Laadukkaat liikunta- ja kulttuuripalvelut	-Järjestetään ohjattua liikuntaa eri kohderyhmille - Järjestetään kulttuurin eri alueisiin liittyviä tapahtumia ja elämyksiä eri-ikäisille kuntalaisille - Erilaiset vähemmistö- ja erityisryhmät huomioidaan liikunta- ja kulttuuritoimintaa järjestettäessä -Kaikukortin hyödyntäminen	- Vähemmistö- ja erityisryhmille järjestetyn toiminnan määrä -Asiakas/kävijämäärät -Vapaa-aikatoimen palautekysely -Liikunnan ja kulttuurin teaviisari
Hyvät puitteet liikunnan harrastamiselle ja luonnossa liikkumiselle	-Kunnassa noudatetaan ajantasaista liikuntapaikkojen kehittämissuunnitelmaa -Kunnan ylläpitämät luontoreitit ja kartat ovat ajan tasalla	-Kehittämissuunnitelman mukaisia toimenpiteitä tehty (kyllä/ei) -Liikuntapaikkojen palautekysely
Kuntalaisilla on mielekästä tekemistä ja mahdollisuus kokoontua turvallisessa ympäristössä	-Tuetaan taiteen ja kulttuurin omaehtoista harrastamista -Kehitetään järjestö- ja kerhotoimintaa -Tuetaan perheiden yhteistä liikkumista--> Vilperihanke -Laaditaan kuntaan ajantasainen turvallisuussuunnitelma	-Luovan tilan käyttäjämäärät -Kerhotoiminnan ja osallistujien määrä -Teaviisari ja kouluterveyskysely - vapaa-aikatoimen palautekysely - Vilperi-hankkeen mittarit -Turvallisuussuunnitelma tehty, kyllä/ei
Lasten ja nuorten toimintakyvyn ja terveellisten ravitsemustottumusten edistäminen	-Liikkuva koulu- ja move!-kehittämisavustus → Koulu PT-hankkeen kautta edistetään lasten- ja nuorten fyysistä toimintakykyä ja ravitsemustottumuksia - Kunta jatkaa aamupalahedelmien tarjoamista koululla -Lasten ja nuorten ravitsemustottumusten edistämiseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet löytyvät osana varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä keskus-koulun opiskelijahuoltosuunnitelmaa.	- Teaviisari ja Move!-tulokset - Kouluterveyskysely - Koulu pt-hankkeen mittarit - Vapaa-aikatoimen palautekysely - Kouluruokapalautteet
Ikäntyneiden toimintakyvyn ja terveellisten ravitsemustottumusten edistäminen	-Maksuton hyvinvointi- ja liikuntaneuvonta - Matalan kynnyksen kuntosaliryhmä, yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa - Terveellisiä ravitsemustottumuksia edistetään työpajatoiminnalla sekä osana hyvinvointi- ja liikuntaneuvontaa.	- Asiakasmäärät ja palautteet - Rajapintayhteistyön toteutuminen hyvinvointialueen kanssa - Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä - Vapaa-aikatoimen palautekysely
Päihteetön elämä	Päivitetään kunnan ehkäisevän päihde- ja mielen-terveystyön suunnitelma, johon laaditaan konkreettisia tavoitteita ja toimenpiteitä	-Kouluterveyskysely ja teaviisari -Ept kypsyysanalyysi -Ept-suunnitelma tehty (kyllä/ei)
Mielen hyvinvointi	- Koulunuorisotyö-hanke - Yhteistyö Mieliteko 2.0-hankkeen kanssa - Uudet kuntalaiset otetaan hyvin vastaan	- Koulunuorisotyöhankkeen mittarit -Kouluterveyskyselyn tulokset -Mielen-terveysindeksin tulokset -Järjestetyt tapahtumat

Seuraavat 3 kohtaa nostetaan esille hyte-tavoitteiden strategisina painopisteinä. Kyseessä voi olla hyvinvointivaje, joka ei välttämättä ole ollut vielä esillä laajan hyvinvointisuunnitelman tai vuosiraportin aikaan tai keskeneräinen asia, joka kaipaa lisää resursseja.

- Paikallisen turvallisuussuunnitelman laatiminen kuntaan
- Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman laatiminen kuntaan (osana laajaa hyvinvointisuunnitelmaa)
- Nuorten fyysisen toimintakyvyn ja mielen hyvinvoinnin vahvistaminen
 - keskiössä koulu pt- ja nuorisotyöntekijähankkeiden hyödyntäminen ja hyvien käytänteiden löytäminen
 - mittarina käytetään hankkeiden omia seurantamittareita, move! -tuloksia sekä kouluterveyskyselyn tuloksia

2 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN PERUSTELUT

2.1 Taloussuunnitelman laadinta

Valtuustoseminaarissa 16.9.2024 tavoitteeksi otettiin talousarvion rakentaminen siten, että vuodelle 2025 pyritään lähtökohtaisesti nollatulokseen ja suunnitelmavuosille 2026–2027 ei kerry alijäämää. Seminaarissa esitetyt laskelmat perustuivat elokuussa annettuun vero- ja valtionosuusennusteeseen. Toimialakohtaiset raamit rakennettiin ottamalla huomioon kunta-alan palkankorotukset sekä yleinen kustannustason nousu.

Kunnanhallitus ylitti annetun raamin noin 70 000 eurolla, johtuen raamin asettamisvaihetta realistisemmasta varautumisesta työllisyyspalveluiden kulujen kasvuun. Muut lautakunnat pääsivät annettuun raamiin. Hallituksen talousarviopäivillä 18-19.11.2024 käytiin läpi talousarvio lautakunnittain, investoinnit sekä tytäryhtiöiden talousarviot.

Talousarviovuoden merkittävimmät investoinnit ovat Sotkanhelmen rivitalo D toteutus, Biokaasuputkiston rakentamisen 2.vaihe ja latukone. Investointiohjelmaan on myös varattu rahaa kunnan strategiseen maanhankintaan. Investointien rahoittamiseksi kunnan ei tarvitse varautua nostamaan uutta pitkäaikaista lainaa kassatilanteen ollessa hyvä. Biokaasuputkiston rakentaminen (2.vaihe) katetaan investointi- ja kehittämisrahastosta, minkä käyttö on perusteltu omassa kappaleessa; Investointi- ja kehittämisrahaston käyttö vuonna 2025.

Suunnitelmavuosien 2026–2027 ennustaminen on vielä hyvin vaikeaa. Kyseisten vuosien laskelmiin sisältyy vielä tässä vaiheessa paljon epävarmuutta ja niitä tarkennetaan vuoden 2025 aikana. Epävakaan maailman talouden tilanteen lisäksi suunnitelmakauden haasteita ja epävarmuustekijöitä on yleinen kustannustason nousu, voimakas ikärakenteen muutos sekä valtionosuusjärjestelmän uudistus.

2.1.1 Vieremän kunnan tilinpäätösennuste vuodelle 2024

Kuluvan vuoden 2024 talousarviossa verotuloja arvioitiin kertyvän noin 8 270 000 euroa. Kuntaliiton veroennuste kasvoi lähes koko vuoden 2024 ja oli syyskuussa 8 808 000 euroa. Yhteisöveron ennuste pysyi lähes samassa koko vuoden 2024. Valtionosuuksia odotettiin talousarviossa 4 016 500 euroa ja niitä tulee valtiovarainministeriön päätöksen mukaisesti vuonna 2024 3,97 milj. euroa.

Verotulot ja valtionosuudet sekä toimialojen muutokset vuoden 2024 talousarvion osalta päivitetään kunnanhallituksessa 9.12.2024 ja valtuustossa 16.12.2024. Esitettyjen talousarviomuutosten (612 650 euroa) jälkeen tilinpäätösennusteen vuosikate on noin 1,89 milj. euroa. Poistojen määrän arvioidaan olevan alkuperäisen talousarvion mukainen 1,2 milj. euroa. Tilikauden tulokseksi muodostuisi noin 0,64 milj. euroa ja tilikauden ylijäämäksi noin 0,88 milj. euroa. Tilinpäätösennuste vuodelle 2024 on esitetty tuloslaskelmaosassa vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2026–2027 taloussuunnitelman yhteydessä.

2.1.2 Taloussuunnitelma vuosille 2025–2027

Talousarvio 2025

Vuoden 2025 talousarvioesitys osoittaa vuosikatetta 1 318 356 euroa, tilikauden tulosta 0 euroa ja tilikauden ylijäämää 264 920 euroa.

Kuntalain mukaan talousarvion on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena. Taloussuunnitelman mukaan tilikausien ylijäämän on arvioitu muodostuvan kaudella 2025–2027 seuraavaksi:

Vuosi	Tilikauden ylijäämä (euroina)
2025	264 920
2026	276 184
2027	116 253

Näin ollen kunnan taloussuunnitelma 2025–2027 on tasapainossa, yhteenlaskettu tilikausien ylijäämä on 657 357 euroa.

2.2 Henkilöstö

Vieremän kunnassa oli palvelussuhteessa 31.12.2023 yhteensä 135 henkilöä (vakinaisessa tai määräaikaisessa työsuhteessa tai työllistettynä). Henkilöstön määrä nousi kolmella (3) henkilöllä edelliseen vuoteen verrattuna. Henkilöstön määrä nousi tasaisesti sivistys- ja teknisissä palveluissa. Henkilöstön määrä vastaavasti laski hallintopalveluissa, johtuen työllistettyjen määrästä.

Vakinaista henkilöstöä oli vuodenvaihteessa 107 henkilöä, määräaikaista henkilöstöä 23 henkilöä ja työllistettyjä 5 henkilöä. Vakinaisen henkilökunnan suhteellinen osuus pysyi samalla tasolla edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2023 lopussa vakinaisia eli toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevia oli 79,26 % (v. 2022 79,55 %), määräaikaisia 17,04 % (18,18 %) ja työllistettyjä 3,70 % (2,27 %).

Osasto	Vakinaiset			Määräaikaiset			Työllistetyt			Yhteensä		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Hallintopalvelut	11	11	10	2	4	1	1	3	4	14	18	15
Sivistyspalvelut	78	73	75	20	17	18	0	0	0	98	90	93
Tekniset palvelut	21	21	22	5	3	4	0	0	1	26	24	27
Yhteensä	110	105	107	27	24	23	1	3	5	138	132	135

Taulukko: Vieremän kunnan henkilöstö 31.12.2023

Taulukko: henkilötyövuodet 1.1. – 31.12.2023. Vapaa-aikapalvelut sisältävät kansalaisopiston.

Eniten henkilöstöä on sivistyspalveluissa, joten myös henkilötyövuosia kohdentuu sinne eniten (71,5 %). Varhaiskasvatuksessa on vuoden aikana paljon lyhytaikaisia sijaisia ja vapaa-aikapalveluissa kansalaisopiston opettajat ovat määräaikaisia. Työllisyyspalveluissa on raportoitu myös kesätyöntekijät.

Kunta-alan sopimukset

Kunta-alalla on kuusi sopimusala:

- kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus (KVTES)
- opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus (OVTES)
- teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimus (TS)
- tuntipalkkaisen henkilöstön työehtosopimus (TTES)
- lääkärien virka- ja työehtosopimus (LS)
- Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön työ- ja virkaehtosopimus (SOTE)

Kunta-alan työ- ja virkaehtosopimukset ovat voimassa 1.5.2022 - 30.4.2025. Palkankorotuksiin on varauduttu vuonna 2025 3,05 %:n suuruisella korotuksella.

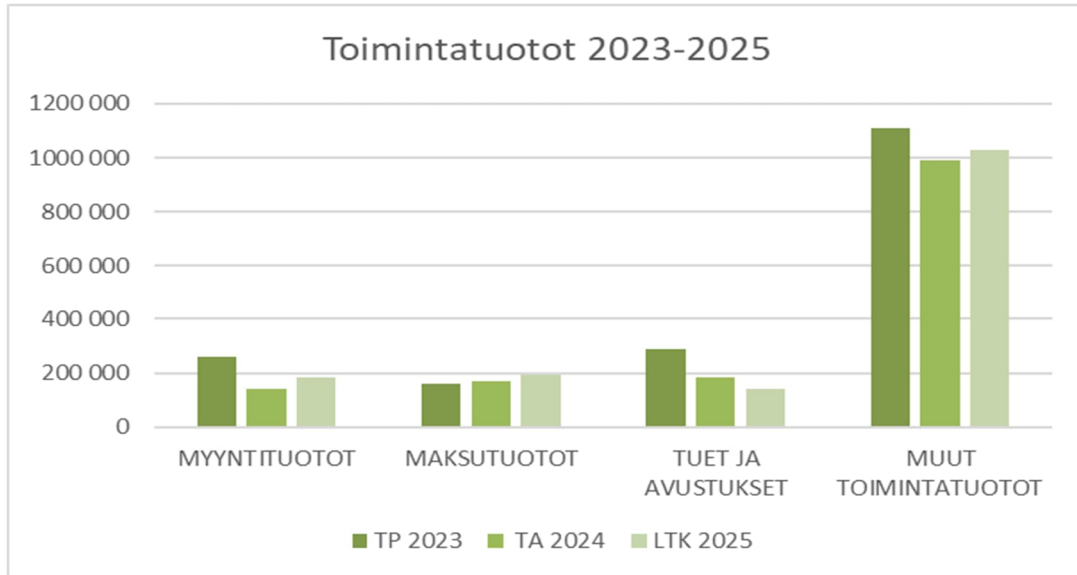
Henkilöstösivukulut on laskettu talousarvioon seuraavasti:

KuEL-maksu, palkkaperusteinen eläkemaksu (sis. eläkemaksun ja työkyvyttömyyseläkemaksun)	16,86 %
Kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksu	1,73 %
Työttömyysvakuutusmaksut	1,00 %
Tapaturmavakuutusmaksut	0,90 %
Taloudellinen tuki	0,03 %
Yhteensä	20,52 %
VaEL-maksut (opettajat)	16,40 %

Kunnat ja hyvinvointialueet maksavat tasausmaksua vuoden 2023 alusta lukien, jolloin eläkemenoperusteinen maksu poistui.

2.3 Toimintatuotot

Toimintatuottoja arvioidaan kertyvän vuonna 2025 yhteensä 1,55 milj. euroa, vuoden 2024 talousarviossa toimintatuotot ovat 1,49 milj. euroa.

Kaavio: Käyttötalouden ulkoiset tulot: tilinpäätös 2023, talousarvio 2024 ja talousarvio 2025.

Myyntituotot

Myyntituottoja ovat tulot tavaroiden ja palvelujen myynnistä, jotka on tarkoitettu myytäväksi pääsääntöisesti tuotantokustannukset peittävään hintaan. Myös vuosikuluksi kirjattujen hyödykkeiden myynti. Myyntituottoja arvioidaan kertyvän 2025 talousarviovuonna 185 650 euroa (141 400 euroa TA24).

Maksutuotot

Maksutuottoja ovat asiakasmaksut ja muut maksut niistä tavaroista ja palveluksista, joiden hinnoittelun tarkoituksena ei ole kattaa tuotantokustannuksia kokonaisuudessaan tai joiden hinnat määritellään asiakkaan maksukyvyyn mukaan. Maksujen perusteista säädetään usein laissa tai asetuksessa. Tulevana vuonna 2025 maksutuottojen arvioidaan oleva noin 193 660 euroa (171 460 euroa TA24) ja ne muodostuvat lähinnä päivähoitomaksuista.

Tuet ja avustukset

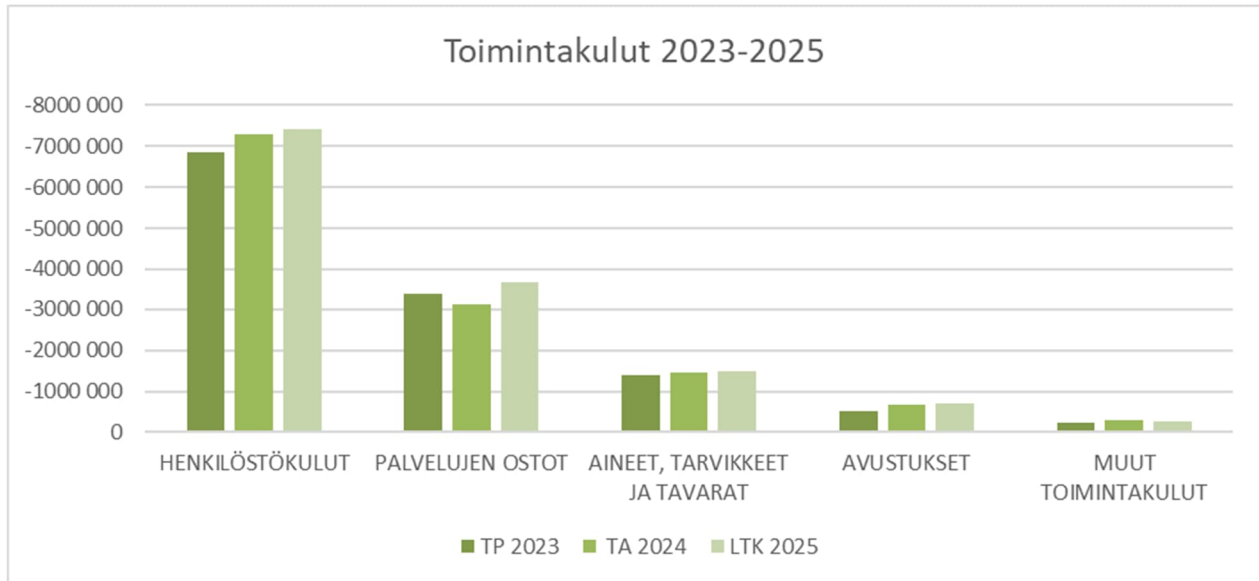
Tuloslaskelmaan merkitään omaksi ryhmäkseen tuet, avustukset ja muut tulonsiirrot valtiolta, EU:lta ja muilta yhteisöiltä silloin, kun tuki tai avustus ei ole kunnan suoritteidensa perusteella saama korvaus eikä investoinnin rahoitusosuus. Tukiin ja avustuksiin sisältyy mm. palkkatuki, OPH:n valtionavustukset sekä kaikki muut hakemuksesta myönnettävät valtionosuudet ja avustukset. Tuet ja avustukset ovat tulevana vuonna 2025 yhteensä 143 540 euroa (182 509 euroa TA24).

Muut toimintatuotot

Toimintatuotoista suurin osa, 96,6 % kertyy muista toimintatuotoista, jotka pääasiassa ovat kiinteistöjen vuokratuottoja. Vuoden 2025 vuokratuottokertymäksi arvioidaan 994 400 euroa, ja muiden toimintatuottojen kokonaiskertymäksi 1 029 400 euroa (989 750 euroa TA24).

2.4 Toimintakulut

Toimintakuluja arvioidaan kertyvän vuonna 2025 yhteensä 13,6 milj. euroa (12,81 milj. euroa TA24).

Kaavio: Käyttötalouden ulkoiset kulut: tilinpäätös 2023, talousarvio 2024 ja talousarvio 2025.

Henkilöstökulut

Toimintakulujen suurin erä on henkilöstökulut, 7,4 milj. euroa (7,3 milj. euroa TA24), joka vastaa 54,68 %-osuutta (56,93 % TA24) kaikista käyttötalouden toimintakuluista. Henkilöstökulut sisältävät ennakonpidätyksen alaiset palkat sosiaalikuluneen vähennettynä kunnan saamalla henkilöstökorvauksilla (esim. Kela). Myös harkinnanvaraiseen työllistämiseen varatut palkkausmäärärahat sekä luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kokouspalkkiot, ansiomenetykset yms. sisältyvät henkilöstökuluihin. Henkilöstösuunnitelma on [liiteosassa](#).

Palvelujen ostot

Palvelujen ostoja ovat suoraan kuntalaisille ostetut lopputuotepalvelut ja palvelut, joita kunta käyttää omassa palvelutuotannossaan. Vuoden 2025 talousarviossa palveluja arvioidaan ostettavan 3,7 milj. eurolla (3,1 milj. euroa TA24). Palvelujen ostoissa suurin menoerä on muut yhteistoimintaosuudet, noin miljoona euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Kuluerään aineet, tarvikkeet ja tavarat sisällytetään näiden hyödykkeiden tilikauden aikaiset suoriteperusteiset ostot. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostoihin on varattu yhteensä 1,5 milj. euroa (1,5 milj. euroa TA24), josta merkittävimmät erät ovat lämpö, sähkö ja elintarvikkeet.

Avustukset

Avustuksiin sisältyvät sekä kotitalouksille että yhteisöille myönnettävät avustukset ja tuet.

Avustuksia jaetaan:

- kunnanhallituksen kautta 495 500 euroa, summa sisältää työmarkkinatuen kuntaosuuden 274 000 euroa sekä tuetun maksullisen lomituksen tuen 15 000 euroa (453 400 euroa TA24)
- sivistyslautakunnan kautta 128 550 euroa, summa sisältää kotihoidontuen 100 000 euroa, (128 000 euroa TA24),

– teknisen lautakunnan kautta 90 000 euroa (90 000 euroa TA24).

Avustukset ovat yhteensä 714 050 euroa (671 400 euroa TA24).

Muut toimintakulut

Muihin kuluihin sisältyvät mm. vuokratulot, kunnan maksamat välittömät ja välilliset verot sekä jäsenmaksut muille kuin kuntien keskusjärjestölle ja KT Kuntatyönantajalle. Muihin kuluihin kirjataan myös tilikauden aikaiset luottotappiot ja olennaiset käyttöomaisuuden myyntitappiot. Muut toimintakulut ovat yhteensä 261 595 euroa (284 530 euroa TA24).

2.5 Verotulot

Valtuusto vahvisti kokouksessaan 04.11.2024 vuodelle 2025 tulo- ja kiinteistöveroprosentit seuraavasti:

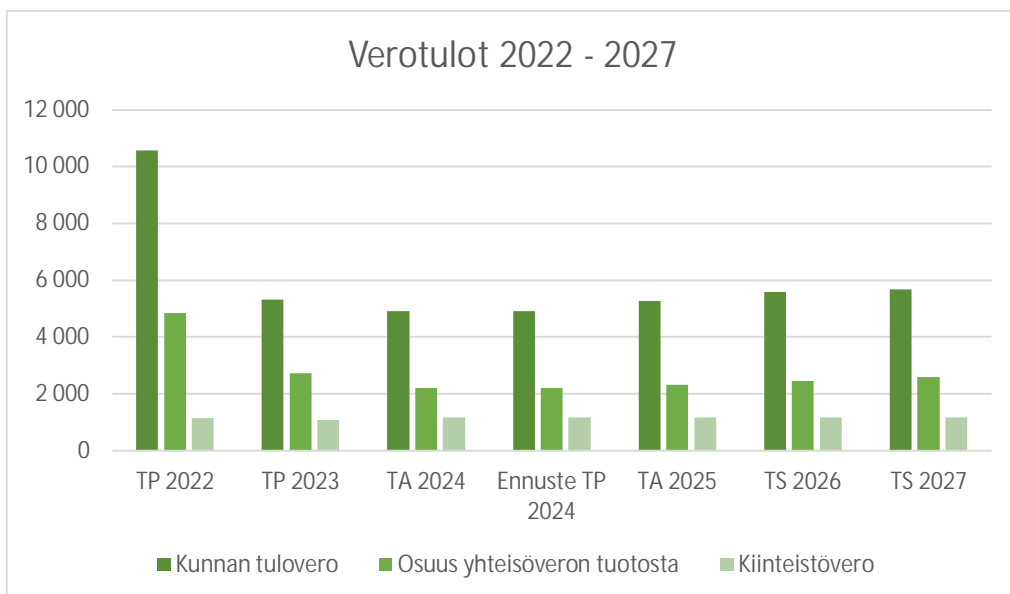
Veroprosentit	2024	2025
Tuloveroprosentti	8,40	8,40
Yleinen kiinteistöveroprosentti	0,93	0,93
Maapohjan kiinteistöveroprosentti	1,30	1,30
Vakituisten asuinrakennusten veroprosentti	0,45	0,45
Rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti	Ei määrätty	Ei määrätty
Muiden asuinrakennusten (loma-asunnot) veroprosentti	1,00	1,00
Yleishyödyllisen yhteisön veroprosentti	0,00	0,00
Voimalaitosten kiinteistöveroprosentti	0,00	3,10

Verotulokohtaan kirjataan kunnan tulovero, kunnan osuus yhteisöveron tuotosta ja kiinteistövero. Kunnan verotulot kirjataan tilinpäätöksessä veronkantajan tilitysten suoritusajankohdan mukaan ao. tilikauden verotuloksi. Yhteisöveron tuottoon vaikuttavat yritysten tuloskehitys, yhteisöverokanta sekä kuntien jako-osuus ja niiden muutokset.

Verotulot talousarviossa ja taloussuunnitelmassa on arvioitu siten, että arvioissa on otettu huomioon vuoden 2023 valmistuneen verotuksen tiedot, vuoden 2024 jo tilitettyjen verojen määrät sekä Kuntaliiton valtakunnalliset ja kuntakohtaiset veroennustekehikon ennusteet. Kuntaliiton ennuste Vieremän kunnan vuoden 2025 kokonaisverotuloiksi on 8 720 000 euroa, mutta talousarvioon kirjataan hieman ennustetta enemmän 8 779 000 euroa.

Verotuloarvio vuosina 2025–2027 perustuu tuloveroprosentin tasoon 8,4 % eli veroprosenttien korotusta ei ole suunnitelmavuosille tehty. Verotulosennusteisiin vuosille 2025–2026 sisältyy runsaasti epävarmuutta, joka johtuu yleisen talouskehityksen ennustamisen vaikeudesta.

	TP 2022	TP 2023	TA 2024	En- nuste TP 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kunnan tulovero	10 558	5 320	4 905	4 905	5 270	5 578	5 674
Muutos, %	7	-50	-8	-8	7	6	2
Muutos, 1000 €	645	-5 238	-415	-415	365	308	96
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 847	2 727	2 200	2 200	2 328	2 450	2 584
Muutos, %	-9	-44	-19	-19	6	5	5
Muutos, 1000 €	-493	-2 120	-527	-527	128	122	134
Kiinteistövero	1 155	1 086	1 165	1 165	1 181	1 181	1 181
Verotilitykset yhteensä	16 560	9 133	8 270	8 270	8 779	9 209	9 439
Muutos, %	1	-45	-9	-9	6	5	2
Muutos, 1000 €	202	-7 427	-863	-863	509	430	230

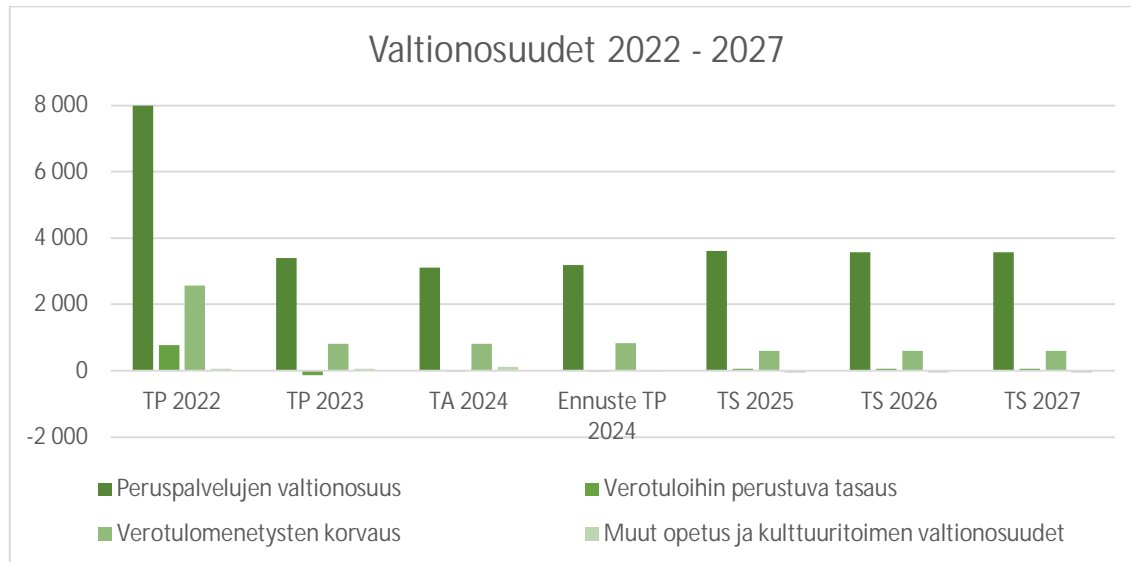
Kaavio: Verotulot vuosina 2022–2027. Vuodet 2022–2023 tilinpäätöstietoja, vuodet 2024–2027 arvioita.

2.6 Valtionosuudet

Kuntaliiton ennusteiden mukaan Vieremän valtionosuudet vuonna 2025 ovat 4 252 712 euroa, mutta talousarvioon varataan 4 190 500 euroa. OKM:n valtionosuuteen sisältyy epävarmuutta. Vuosien 2026–2027 valtionosuuksista Kuntaliitto ei ole antanut ennakkolaskelmia, joten ne on jouduttu arvioimaan vuoden 2025 ennusteen pohjalta. Suunnitelmavuosien laskelmat ovat alustavia ja ne päivittyvät vuoden 2025 aikana. Uusi rahoitusjärjestelmä tulee voimaan aikaisintaan 1.1.2027 ja sillä voi olla merkittäviä vaikutuksia yksittäisen kunnan valtionosuuksiin.

1 000 €	TP 2022	TP 2023	TA 2024	Ennuste TP 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Peruspalvelujen valtionosuus	7 989	3 401	3 100	3 177	3 600	3 570	3 570
Verotuloihin perustuva tasaus	767	-136	-20	-20	59	59	59
Verotulomenetysten korvaus	2 573	818	817	821	600	600	600
Muut opetus ja kulttuuritoimen valtionosuudet	57	49	120	-28	-68	-60	-60
Yhteensä	11 387	4 133	4 017	3 950	4 191	4 169	4 169
Muutos, %	-1	-64	-3	-4	4	-1	0
Muutos, 1000 €	-97	-7 254	-116	-183	174	-22	0

Taulukko: Vieremän kunnan valtionosuuden vuosina 2022–2023 ja arvio v. 2024–2027

Kaavio: Valtionosuudet vuosina 2022–2027. Vuodet 2022–2023 tilinpäätöstietoja, vuodet 2024–2027 arvioita

2.7 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ja -kulut muodostuvat korkotuotoista, muista rahoitustuotoista, korkokuluista ja muista rahoituskuluista. Kokonaisuutena rahoitustuottoihin ja -kuluihin on arvioitu ensi vuodelle 382 260 euroa. Korkotuottoja tulee antolainoista liikelaitoksille sekä sijoituksista ja talletuksista, arvio ensi vuodelle 79 560 euroa. Muita rahoitustuottoja ovat osinkotuotot ja osuus-pääomien korot, korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta sekä muut rahoitustuotot. Edellä

mainittujen arvio tulevalle vuodelle on yhteensä noin 444 100 euroa. Korkokulut muodostuvat lainoista maksettavista korkokuluista, joihin arvioidaan ensi vuodelle 130 000 euroa. Muihin rahoituskuluihin on arvioitu yhteensä 11 400 euroa.

2.8 Poistot

Poistoina ilmoitetaan poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista. Poistosuunnitelma on liiteosassa.

Kunnan suunnitelman mukaisten poistojen arvioidaan vuonna 2025 olevan yhteensä 1 318 356 euroa. Suunnitelman mukaisten poistojen on arvioitu jakaantuvan poistokohteisiin seuraavasti:

Muut pitkävaikutteiset menot	14 176 €
Rakennukset	696 958 €
Kiinteät rakenteet ja laitteet	404 453 €
Koneet ja kalusto	202 769 €

Uusien käyttöomaisuushyödykkeiden käyttöönotto-/poistojenaloitushetkeen liittyy epävarmuutta. Tällöin poistoksi on pääsääntöisesti arvioitu puolet vuosipoistosta. Poistosuunnitelman pienhankintaraja on 10 000 euroa. Siten yksittäisen hankinnan, jonka kustannusarvio on 10 000 euroa tai alle, määräraha esitetään talousarvion käyttötalousosassa.

2.9 Investoinnit

Investointimenoihin on vuonna 2025 varattu yhteensä nettona 2 720 000 euroa (4 730 000 euroa TA24). Investoinnit jakautuvat siten, että kunnanhallituksen osuus on 240 000 euroa, teknisen lautakunnan osuus on 2 405 000 euroa ja sivistyslautakunnan osuus 75 000 euroa.

Merkittävimmät investointikohteet v. 2025:

- Biokaasuputkisto haja-alueelle 1 000 000 euroa
- Sotkanhelmen rivitalon D toteutus 700 000 euroa
- Riihitien saneeraus 200 000 euroa
- Maa-alueiden hankinta/myynti 200 000 euroa
- Latukone 230 000 euroa

Investoinneista on yhteenveto investointiosassa, jossa osoitetaan hankekohtaiset määrärahat.

2.9.1 Investointi- ja kehittämisrahaston käyttö vuonna 2025

Tehtäessä päätöstä investointi- ja kehittämisrahaston käytöstä tulee selvittää hankkeen/investoinnin vaikutus kunnan toimintaan ja käyttötalouteen. Biokaasuputkisto rahoitetaan vuonna 2024 investointi- ja kehittämisrahastosta talousarvion 2024 mukaisesti. Myös vuodelle 2025 suunniteltu biokaasuinvestointi (vaihe 2) rahoitetaan rahastosta. Pohjois-Savon liitto on lisäksi myöntänyt hankkeen ensimmäisen vaiheen toteutukseen (JTF) tukea, joka on

hyväksyttävistä tukikelpoisista nettokustannuksista (maanrakennustyöt) yhteensä enintään 69,99 prosenttia.

Biokaasuputkiston rakentaminen edistää biokaasukokonaisuuden rakentumista Vieremälle, mikä tukee Vieremän kunnan strategista tavoitetta olla maatalouden ja siihen liittyvän biotalouden innovatiivinen edelläkävijä. Biokaasuputkisto edistää Vieremän ilmasto-ohjelman tavoitteita.

Putkisto mahdollistaa biokaasutuotannon vieremäläisillä maataloilla ja luo näin edellytyksiä maatalouden kannattavuuden kehitykselle. Putkisto mahdollistaa tiloilla tuotetun biokaasun siirtämisen käytettäväksi ja edelleen jalostettavaksi ilman fossiilista polttoainetta hyödynnettävää logistiikkaa. Biokaasulinja mahdollistaa uuden liiketoiminnan syntyminen biokaasun tuottamisen ja jalostamisen aloille.

Vieremän kunta omistaa ja hallinnoi biokaasuputken. Kunta vastaa siitä, että putki pysyy kunnossa ja korjaa siihen tulevat viat ja elinkaarikulumat. Käyttökustannukset ovat vuositasolla pieniä koostuen pääasiassa raakakaasulinjaan kertyvän veden poistosta. Toimenpiteet hoidetaan kunnan perustoiminnan ohella eikä edellytä esimerkiksi rekrytointeja. Putkeen liittyvien kaasuntuottajien ja jalostajien tarkka määrittäminen aiesopimuksista huolimatta on vaikeaa. Liittyminen edellyttää investoinnin tekemistä laitteistoihin ja ympäristölupaa.

Vaikutukset suunnitelman mukaisiin poistoihin ja tilikauden yli- ja alijäämään sekä rahastopääomaan ja poistoeroon ovat seuraavat:

	Kustannusarvio	2024	2025	2026	2027
Biokaasuputkisto, vaihe 1	1 000 000	1 000 000	50 000	50 000	50 000
- Perusrakenteen investointituki	-549 350	-549 350	-27 468	-27 468	-27 468
Investointi- ja kehittämisrahasto	450 650	450 650			
Rahaston muutos		-450 650	-1 000 000		
Poistoeron lisäys		450 650	1 000 000		
Poistoeron vähennys			-22 533	-72 533	-72 533
Biokaasuputkisto, vaihe 2	1 000 000		1 000 000	50 000	50 000
Investointi- ja kehittämisrahasto	1 000 000		1 000 000		
Vaikutus tilikauden yli-/alijäämään		0	0	0	0
Poisto: tasapoisto 20 v					
Valmistumishetki joulukuun loppu					

Taulukko: Investointi- ja kehittämisrahaston käyttäminen Biokaasuputkiston rahoitukseen v. 2024–2027

2.10 Kunnan rahoitustarpeet ja lainanotto

Antolainauksen muutokset

Kunnan antolainat vähenevät nettomääräisesti 46 500 euroa.

Lainakannan muutokset

Vuonna 2025 kunta ei varaudu ottamaan uutta pitkäaikaista talousarviolainaa, koska kunnan kassatilanne on hyvä ja investoinnit saadaan katettua ilman lainan ottoa. Kunta maksaa vuonna 2025 takaisin talousarviolainoja noin 500 000 euroa. Kunta turvaa kuitenkin maksuvalmiuttaan ottamalla lyhytaikaista lainaa tarvittaessa siten, että lyhytaikaisen lainan maksimimäärä on 2 000 000 euroa. Lyhytaikaisen lainan nostovaltuutus on 2 000 000 euroa.

Pitkäaikaisia lainoja arvioidaan olevan vuoden 2025 lopussa noin 4,363 milj. euroa. Vuonna 2024 pitkäaikaista lainaa ei ole nostettu. (ks. [rahoitusosa ja sen tunnusluvut](#)).

2.11 Vieremän kunnan taloudellinen tilanne

Kunnan taseessa on 31.12.2023 tilanteessa ylijäämää 12 248 011 euroa (3 614 euroa/asukas). Vuodelle 2024 alkuperäinen talousarvio on 335 889 euroa ylijäämäinen.

Kunnanhallitus käsittelee kokouksessaan 9.12.2024 talousarviomuutoksia, joita esittää valtuustolle. Valtuusto päättää talousarviomuutoksista 16.12.2024 kokouksessaan. Talousarviomuutosten jälkeen tilinpäätösennusteen vuosikate on noin 1 891 592 euroa. Poistojen määrä on talousarviossa ennustetun mukainen 1 248 256 euroa. Tilikauden tulokseksi olisi muodostumassa 643 336 euroa ja tilikauden ylijäämäksi noin 881 266 euroa.

Kunnan omavaraisuusaste v. 2023 oli 80,9 % (v. 2022 80,7 %), kunnan suhteellinen velkaantuneisuus 48,9 % (25,4 %). Lainakanta asukasta kohti oli vuoden 2023 lopussa 1 616 euroa (1 733 euroa). Koko maassa kuntien omavaraisuusaste oli vuonna 2023 keskimäärin 62 %, suhteellinen velkaantuneisuus 98 % ja lainakanta 3 368 euroa/asukas. Kertynyttä ylijäämää oli keskimäärin 2 974 euroa/asukas.

3 RISKIT JA RISKIENHALLINTA

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat kiinteä osa kunnan johtamis-, suunnittelu- ja ohjauskäytäntöjä. Kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä Kuntalain mukaisesti. Näiden käytäntöjen tavoitteena on varmistaa kunnan toiminnan tehokkuus, luotettavuus ja lainmukaisuus.

Vieremän kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet sekä yleisohjeet on hyväksytty vuonna 2017. Ne ohjaavat riskien tunnistamista, arviointia ja hallintaa osana talousarviota ja päätöksentekoa.

Riskit ja niiden jaottelu

Vieremän kunnan riskit jaetaan neljään kategoriaan: strategiset, toiminnalliset, taloudelliset ja henkilö/vahinkoriskit.

Strategiset riskit

Näitä riskejä aiheuttavat ulkoiset ja sisäiset muutokset, jotka uhkaavat kuntastrategian tavoitteita, kuten väestömuutokset, talouden suhdanteet, lainsäädännön muutokset ja ilmastonmuutoksen vaikutukset. Hyvä edunvalvonta ja yhteistyö sidosryhmien kanssa ovat keskeisiä keinoja hallita strategisia riskejä.

Toiminnalliset riskit

Näihin sisältyvät päivittäisen toiminnan johtamiseen, prosesseihin ja järjestelmiin liittyvät riskit, kuten tietoturvariskit. Kunta tekee yhteistyötä Savon ICT-Palvelut Oy kanssa tietoturvallisuuden takaamiseksi, ja henkilöstölle järjestetään tietoturvakoulutusta vuodesta 2024 alkaen.

Taloudelliset riskit

Taloudellisia riskejä ovat rahoitus-, maksuvalmius- ja korkoriskit sekä kunnan antamiin takauksiin ja osakeomistuksiin liittyvät riskit. Talouden epävakaus vaatii pitkäjänteistä taloussuunnittelua ja tehokasta seurantaa.

Henkilö- ja vahinkoriskit

Näitä ovat odottamattomat tapahtumat, kuten onnettomuudet ja toimintahäiriöt, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa henkilöstölle, asiakkaille tai omaisuudelle. Erytishuomiota kiinnitetään henkilöstön osaamisen kehittämiseen, ikääntymiseen ja työssä jaksamiseen.

Ulkoiset uhat ja niiden vaikutukset

Globaaleilla tapahtumilla, kuten koronapandemialla ja Venäjän ja Ukrainan sodalla, on ollut merkittäviä vaikutuksia myös kuntien toimintaan ja talouteen. Ne ovat korostaneet maailmanlaajuisten riskien nopeaa realisoitumista ja vaikutuksia kuntatalouteen ja henkilöstön jaksamiseen.

Riskienhallinnan tavoitteet

Vieremän kunnan riskienhallinnan tavoitteena on tunnistaa, arvioida ja hallita riskejä ennakkoivasti osana päivittäistä toimintaa. Kunnan vakuutusturva ja riskienhallintakäytännöt ovat hyvällä tasolla, ja niitä kehitetään jatkuvasti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Toimialakohtaiset riskit

Vieremän kunnan toimialat sekä konserniyhteisöt ovat tunnistaneet oman toimintansa osalta keskeisimmät riskit:

Vaalit

- Vaaliviranomaisten virheellisen toiminnan vuoksi vaalit kumotaan ja määrätään toimitettavaksi uudet vaalit.
- Vaaliviranomainen laiminlyö velvollisuutensa. Vaalilain 185 §:n mukaan häntä rangaistaan niin kuin virkamiestä virkarikoksesta.
- Esteellinen henkilö osallistuu asian käsittelyyn, jolloin käsittelyn puolueettomuus vaarantuu. Vaalilain muutoksen myötä hallintolain esteellisyyssääntelyä sovelletaan keskusvaalilautakunnan jäseniin ja varajäseniin.
- Vaalien tulokseen voidaan yrittää vaikuttaa epärehellisin keinoin (vaalivilppi). Äänestäjä voi esimerkiksi äänestää toisen äänestäjän sijasta tai monta kertaa. Ääniä voidaan yrittää peukaloida: lippuäänestyksessä urnasta voidaan varastaa tai siihen lisätä äänestyslippuja, tai kokonaisia urnia voidaan varastaa. Postitettuja äänestyslippuja voidaan hukata. Myös äänten laskentaan voi yrittää vaikuttaa esimerkiksi siten, että yksittäisiä äänestyslippuja voidaan tarkoituksellisesti hylätä tai laskea väärin, äänestysalueiden tulokset voidaan ilmoittaa tai laskea yhteen väärin, tai koko vaalitulos voidaan väärentää.
- Virhekirjaus sähköisessä ennakoäänestyksessä voi aiheuttaa äänestysoikeuden menettämisen.
- Tekniset ongelmat voivat estää vaalitietojärjestelmän käytön.

Virheellistä toimintaa ehkäistään vaaliviranomaisten kouluttamisella, tiedottamisella ja valvonnalla sekä vaaliviranomaisten huolellisella toiminnalla ja asioiden hyvällä valmistelulla. Keskusvaalilautakunta vastaa kunnan muiden vaaliviranomaisten kouluttamisesta. Viranomaisille jaetaan Oikeusministeriön vaaliohjeet ja opastetaan oikeaan äänestysmenettelyyn. Keskusvaalilautakunnan sihteeri on koko vaalien ajan tavoitettavissa kysymyksiä varten.

Vaalilain 9 a §:n mukaan vaaliviranomaisen on toimittava tehtävässään puolueettomasti. Vaalilaissa on rajoitettu, kuka on kelpoinen toimimaan vaaliviranomaisena ja mainittu, sovelletaanko vaaliviranomaisen toimintaan hallintolain esteellisyyssääntelyä. Esteellisen henkilön on itse ilmoitettava esteellisyydestään, joten kelpoisuusehdoista tiedotetaan ja muistutetaan mahdollisuuksien mukaan jo ennen vaaliviranomaisten nimeämisiä.

Äänestäjien henkilöllisyys tarkastetaan huolellisesti ennen kuin hän pääsee käyttämään ääni-oikeuttaan. Ennakoäänestyksessä käytetään sähköistä äänioikeusrekisteriä. Vaalipäivän vaaliluettelon ennakoäänestäneiden merkinnät tarkastetaan manuaalisesti lähetekirjeiden perusteella. Äänestyslippuja on aina käsittelemässä vähintään kaksi henkilöä. Äänestysliput luovutetaan sinetöidyissä pakkauksissa, ja luovutukset kuitataan allekirjoituksilla.

Keskusvaalilautakunta valvoo muiden vaaliviranomaisten toimintaa ja mm. tarkastaa ennakkoäänestysasiakirjat. Myös vaalilautakunnan laskemasta vaalipäivän tuloksesta suoritetaan tarkastuslaskenta. Tulokset täsmäytetään vaalitietojärjestelmästä saataviin raportteihin ja vaaliluettelon merkintöihin.

Teknisiin ongelmiin varaudutaan hankkimalla varalaitteet ja käyttäjille vähintään kaksi kirjautumismenetelmää sekä testaamalla tekniikka huolellisesti etukäteen. Savon ICT-Palvelut Oy järjestää vaalien aikaan päivystyksen.

Tilintarkastus

- Tilintarkastusyhteisöä ei saada valittua aikataulussa markkinaoikeuden valitusten takia, mikä aiheuttaa ongelmia tarkastustoimintaan.
- Tilintarkastusyhteisöksi tulee valituksi tarjouskilpailussa jokin pienempi yhteisö, missä asiantuntemus erikoisosaamista vaativissa tarkastuksissa on kapea-alaista.
- Vastuullinen tilintarkastaja on sama monessa kunnassa/konsernissa, jolloin tähän liittyy henkilöriski, esim. sairaus- tai muissa poissaolotapauksissa.
- Tilintarkastusyhteisön ja tarkastuslautakunnan yhteistyössä on ongelmia esim. tarkastusten yhteensovittamisessa tai lautakunnalle raportoinnissa.
- Tarkastuslautakunnan jäsenet eivät ole sitoutuneita työhönsä, koulutuksessa on puutteita ja/tai resurssit eivät ole riittävät.

Hallinnon toimiala

- Henkilö- /vahinkoriskien osalta hallintoa koskee samat asiat kuin koko kuntaa. Varahenkilöstöä ei ole ja poissaolotapauksissa riskinä on osaamisen puute tietyissä toiminnoissa. On varauduttava palvelujen ostoon ja yhteistyöhön naapurikuntien kanssa poikkeustilanteissa sekä koulutettava/perehdytettävä henkilöstöä mahdollisiin sijaisuuksiin poikkeustilanteissa.
- Kunnan tehtävät ovat jatkuvassa muutoksessa. Henkilöstöresurssit ovat aika ajoin tiukalla, mikä vaikuttaa henkilöstön jaksamiseen. Myös epävarma maailman tilanne heijastuu työssä jaksamiseen ja lisää henkilöstön henkistä kuormittavuutta. Henkilöstön kokonaiskuormitusta, henkilöstön työhyvinvointikyselyn tuloksia ja työterveyshuollon raportteja tulee seurata ja analysoida.
- Mikäli asioiden valmistelussa tapahtuu virheitä tai asian käsittely viivästyy, aiheutuu vahinkoa kolmannelle/kolmansille osapuolille tai alkaa valitusprosessi. Henkilöstön osaamisen ylläpito (koulutukset) on tärkeää sekä asioiden huolellinen valmistelu ja työkuormituksen tasainen jakautuminen.
- Mikäli poikkeusolosuhteisiin varautuminen ei ole kunnossa ja tositilanteessa ei osata toimia oikein, voi syntyä vahinkoa kuntalaisille. Valmius- ja varautumissuunnitelmien pitäminen ajan tasalla, valmiusharjoituksiin osallistuminen säännöllisesti ja tilanteiden ennakointi on tärkeää.

Toiminnalliset riskit

Merkittäviä toiminnallisia riskejä ovat tietotekniikkaan liittyvät riskit. Hallinnossa lähes kaikki työt hoidetaan eri tietojärjestelmien kautta ja tiedot ovat sähköisessä muodossa. Varmuuskopiointi tapahtuu Savon ICT Palvelut Oy:n toimesta. Energiakriisin myötä sähkökatkot muodostavat riskin. Sähkökatkoihin on varauduttu tietoteknisten laitteiden ennakkoon lataamisella ja varavirtalähteiden hankkimisella. Tietoturvaan ja -suojaan liittyviä riskejä ovat:

- Tietoturvapoikkeamien havaitsemis- ja käsittelykyvykyys ei ole tarvittavalla tasolla kunnan toiminta ja siihen kohdistuvat riskit ja vaatimukset huomioiden.
- Operatiivisen toiminnan tietosuojan riskejä ei ole tunnistettu, jolloin tietoturva ja varautumistoimenpiteet voivat olla puutteellista.
- Tietovuodot: salassa pidettävää tietoa pääsee sivullisten tietoon.
- Tietomurrot: Rikoslain mukaan tietomurtoon syyllistyy se, joka käyttämällä hänelle kuulumatonta käyttäjätunnusta taikka turvajärjestelyn muutoin murtamalla oikeudettomasti tunkeutuu tietojärjestelmään.
- Tietosuojarikokset: Rikoslain mukaan tietosuojarikokseen syyllistyy se, joka toimii vastoin henkilötietojen käsittelyä ohjaavaa lainsäädäntöä ja siten loukkaa rekisteröidyn yksityisyyden suojaa tai aiheuttaa hänelle muuta vahinkoa tai olennaista haittaa.
- Käyttäjänhallintakyvykkyuden kypsymättömyys ja puutteet prosessissa voivat johtaa perusteettomiin käyttöoikeuksiin.
- Organisaation keskeisten tietojärjestelmien ylläpidossa tapahtuvat virheet voivat johtaa kriittisiin tietoturvapoikkeamiin ja lamauttaa organisaation toimintakyvyn.
- Riittämättömien resurssien vuoksi organisaation tietohallinnon koordinointi ei ole tarvittavalla tasolla.
- Laiminlyödään tietoriskejä ehkäisevien hallinnollisten keinojen toteuttaminen organisaatiossa (seurannat, ohjeet, opastus, koulutus ja jatkuvuuden hallinta).

Sivistys toimiala

Strategiset riskit

Varhaiskasvatuksessa on vaikeaa ennustaa varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrää ja asiakasmaksuista saatavia tuloja. Ennustettavuuden hankaluuteen vaikuttavat syntyvien lasten määrä sekä kotihoidon tuen tarve (mm. sosiaaliset syyt, työttömyys).

Ikäluokkien suhteellisen suuri vaihtelu heijastuu varhaiskasvatuksen lisäksi myös esi- ja perusopetukseen. Yläkouluun 2020-luvulla tulevat ikäluokat vaihtelevat 28:sta yli viiteenkymmeneen.

Väestön ikääntymisen myötä kunnan ikärakenne tuo haasteita elinvoimaisille ja taloudellisesti kestäville liikuntapalveluiden järjestämiselle → työikäinen väestö vähenee ja vanhusväestö kasvaa.

Toiminnalliset riskit

Suurimpana toiminnallisena riskinä on tietotekniikkaan liittyvät riskit. Sivistystoimessa kaikki oppilas- ja opiskelijatiedot ovat sähköisessä muodossa. Varmuuskopiointi tapahtuu Savon ICT-Palvelut Oy:n toimesta. Opetusajalle kohdistuvat mahdolliset sähkökatkot hankaloittavat opetusta. Vieremän yläkoulun ja lukion pedagogiikka perustuu laajalti verkkopohjaisiin ratkaisuihin (sähköiset oppimisympäristöt, opiskelijoiden henkilökohtaiset ChromeBookit/tietokoneet). Ylioppilaskirjoituksissa mahdollisten sähkökatkojen osalta on käytössä turvattu varajärjestelmä. Sähkökatkoihin varaudutaan tietoteknisten laitteiden ennakkoon lataamisella ja opetus toteutetaan tällöin perinteisin opetusmetodein. Tietotekniikan tietoturvariskit minimoidaan oppilaiden toimintojen ohjaamisena opiskeluaikana (perehdyttäminen oman tietokoneen käyttöön, kaikille opiskelijoille suunnatut tietotekniikkakurssit, opettajien tietotekniikkatiimit ja tietotekniikan yhteyshenkilö) ja säännöllisenä tietoturvakoulutuksena henkilöstölle.

Opetustilojen riittämättömyys, joka johtuu yläkoulun oppilasmäärän nousemisesta, on luku-
vuosina 2025–2027 Kirkonkylän koululla toiminnallinen riski. Oppilasmäärän nousuun varau-
dutaan kartoittamalla koulukeskuksen lähellä olevia tiloja.

Äkillisen epidemian leviäminen sivistystoimeen voi aiheuttaa toiminnallista riskiä, mikäli suuri
osa henkilöstöstä sairastuu tai joutuu karanteeniin yhtä aikaa.

Uusi kirjastojärjestelmä ei aiheuta nykyisessä muodossaan tietoturvariskiä, mutta eri kirjasto-
järjestelmän päivitysten ja yhteensopivuuden rajapinta voi aiheuttaa käyttökatkoja ja teknisiä
ongelmia. Edellisiä ratkaistaan korjaavilla kirjastojärjestelmäpäivityksillä.

Taloudelliset riskit

Varhaiskasvatuksen taloudellista riskiä lisää ennustettavuuden vaikeus; syntyvyys pienenee,
mutta kuinka moni ikäluokasta käyttää palveluja. Mahdollinen varhaiskasvatuksen asiakas-
maksujen tulojen nousu vaikeuttaa sivistystoimen tulojen ennakoimista.

Koko maailmaa koskevan sotilaallisen uhkan (Ukrainan sota) seuraukset voivat vaikuttaa
sivistystoimen talouteen mm. koulukuljetuskustannusten nousemisena.

Suomen hallitusohjelman mahdolliset vaikutukset sivistystoimen talouteen on vaikeasti en-
nustettavissa.

Henkilö ja vahinkoriskit

Henkilö- /vahinkoriskien osalta sivistystoimea koskee samat asiat kuin koko kuntaa. Sivistyk-
sen toimialalla monet tehtävät vaativat erityisosaamista ja varahenkilöstöä ei ole. Hallinto on
ohut. Pätevien henkilöiden rekrytointi on todella iso haaste. Tämä näkyy jo nyt varhaiskasva-
tuksen, kirjaston ja opetuksen rekrytoinneissa. Epävarma maailman tilanne heijastuu lapsiin,
nuoriin, sivistystoimen henkilöstöön ja asiakkaisiin. Tämä vaikuttaa työssä jaksamiseen ja lisää
sivistystoimen henkilöstön henkistä kuormittavuutta. Riskinä on henkilöstön työssä jaksami-
nen.

Toinen henkilöriski liittyy lapsi- ja oppilasainekseen. Oirehtivia, ennalta arvaamattomasti käyt-
täytyviä, mielenterveyshaasteisia lapsia ja nuoria on entistä enemmän ja he tarvitsevat laaja-
alaista erityistä tukea/moniammatillista yhteistyötä. Lausunnoissa yhä useammin lapselle suo-
sitellaan henkilökohtaista avustajaa, jotta hän suoriutuisi päivittäisestä toiminnasta varhais-
kasvatuksessa tai perusopetuksessa.

Kirjastossa ja nuorisotoimessa riskeinä ovat tavanomaiset yleisten tilojen haasteet. Ennalta
arvaamattomat asiakkaat ja tilanteet ovat riski henkilöstömäärän ollessa pieni. Esimerkiksi kir-
jaston iltavuorossa ja nuorisotilan aukioloaikoina tiloissa työskentelee yksi henkilö. Omatoimi-
kirjastossa on lisäksi riski vahingontekoihin ja muunlaiseen epäasialliseen käytökseen.

Tekninen toimiala

Teknisellä toimialalla on tiedostettu seuraavat riskit:

- Kiinteistöt tai toimitilat eivät ole käytettävissä (mm. tulipalo, iso vesivahinko tai laaja sisäil-
maongelma)
- Pitkään jatkuvat poikkeukselliset sääolosuhteet (mm. myrskyt katkovat sähköt ja kaatavat
metsät)
- Kapea organisaatio esimerkiksi henkilöstön poissaolojen aikana (tekninen toimi tuottaa myös
Kt Oy Vieremän Hakatalojen, Vieremän Toimitilojen ja Vieremän Lämmön ja Veden hallintopal-
velut)

- Urakoitsijoiden ja ostopalveluiden saatavuus
- Resurssien riittävyys
- Ruuan laatuero
- Nopeasti nousevat hinnat sekä energian (esim sähkö, pelletti), komponenttien ja tavaroiden saannissa esiintyvät häiriöt ja venyvät toimitusajat.

Riskeihin varaudutaan vakuuttamalla kiinteistöt täysarvovakuutuksella sekä keskeytysvakuutuksella (korvaa toiminnan järjestämisestä aiheutuvat kulut esim. koulun tulipalotilanteessa). Lisäksi kehitetään kiinteistöjen huoltotoimintaa sisäilmaongelmien ehkäisemiseksi sekä laaditaan suunnitelmia mahdollisten ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi. Pitkiin sähkökatkoksiin varaudutaan varustamalla merkittävimmät kiinteistöt varavoimayhteydellä, jolla voidaan turvata kiinteistöjen lämmönsyöttö. Lisäksi hankitaan lisää siirrettäviä varavoimakoneita ja polttoainekäyttöisiä lämmittimiä.

4 TALOUSSUUNNITTELU

4.1 Taloussuunnittelua koskevat säännökset

Kuntalain (410/215) 13 luvun 110 §:n mukaan: "Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

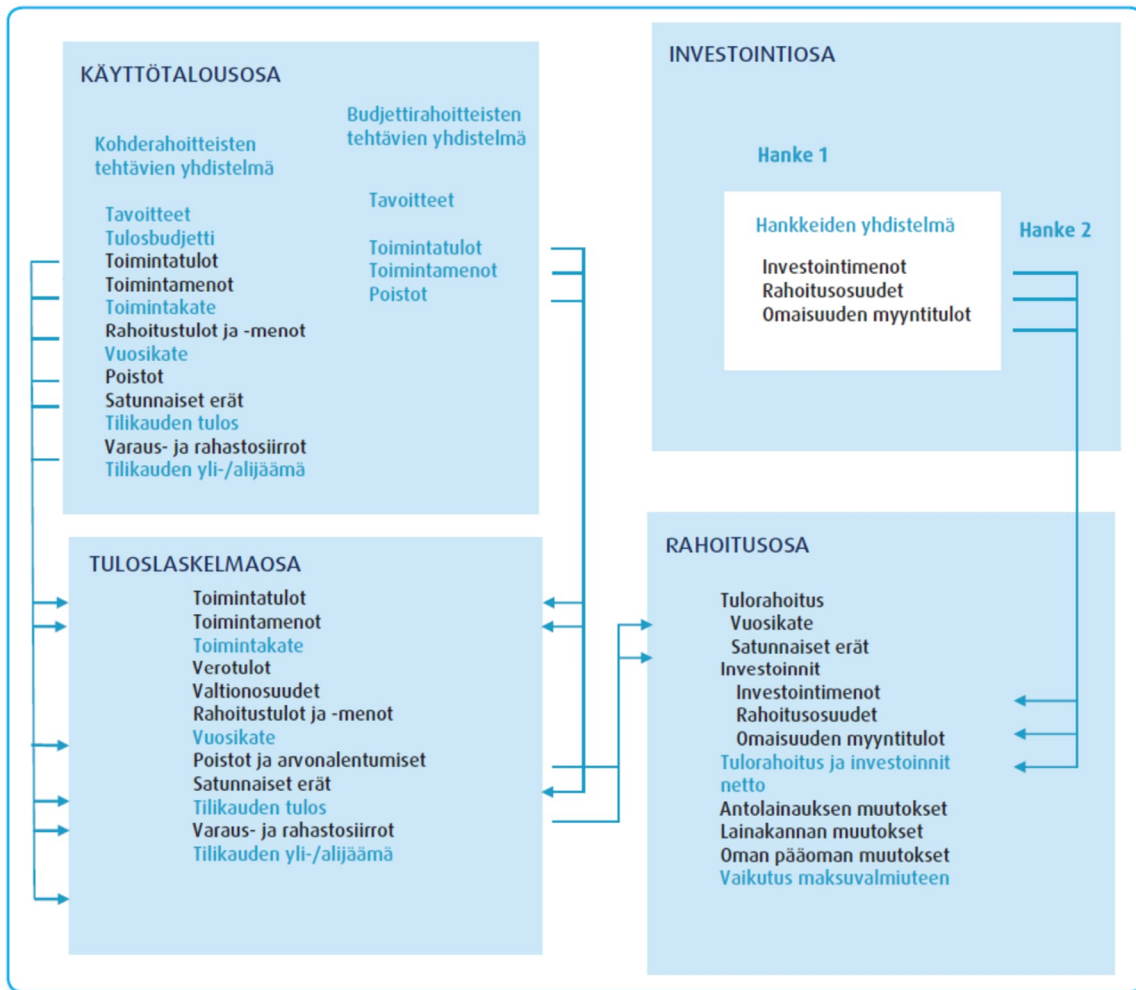
Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käytötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa on noudatettava talousarviota."

4.2 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne ja sisältö

Talousarvioasetelma muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Samaa rakennetta noudatetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumisvertailussa. Talousarvion ja -suunnitelman eri osien keskinäistä yhteyttä kuvaa seuraavana oleva kaavio. Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskennan ja rahoituksen näkökulmista. Käyttötalousoosassa asetetaan palvelutavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot. Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Kaavio. Kunnan talousarvio- ja suunnitelmarakenne

4.3 Taloussuunnittelun laadintaperiaatteet

Tasapainoperiaate tarkoittaa, että tulojen on suunnitelmakaudella katettava menot ja maksuvalmiuden tulee olla riittävä, eikä sitoumukset ja riskit saa ylittää voimavaroja.

Bruttoperiaate tarkoittaa, että menot ja tulot päätetään talousarviossa ja -suunnitelmassa bruttomääräisinä eli menoja ei vähennetä tuloista.

Nettoperiaatteella tarkoitetaan, että valtuusto voi päättää tulojen ja menojen erotuksen (toimintakatteen) määrärahana tai tuloarviona. Näin voidaan menetellä esimerkiksi liikatoiminnassa ja toiminnassa, jossa myyntitulojen osuus on merkittävä sekä sisäisiä palveluja tuottavien yksiköiden toiminnassa.

Suorite- ja realisointiperiaate tarkoittaa, että talousarvioon ja -suunnitelmaan otetaan varainhoitovuoden aikana vastaanotetuista tuotannontekijöistä aiheutuvat menot ja muut sellaiset menot, joiden suorittamiseen kunta on varainhoitovuoden aikana sitoutunut, sekä suoritteiden luovuttamisesta aiheutuvat ja muut lopullisesti kunnalle kuuluvat tulot.

Täydellisyysperiaatteen mukaan talousarvioon on otettava kunnan rahan käyttö ja rahan lähteet kokonaisuudessaan. Tiedossa olevia menoja tai tuloja ei voi jättää talousarviosta pois.

Kehysbudjetointiperiaatteen mukaan valtuustolla on laaja harkintavalta päättää talousarvion määrärahakokonaisuuksista. Pääsääntöisesti määräraha asetetaan tehtäväkohtaisena siten, että toiminnan tavoitteet ja niiden saavuttamiseen varatut varat on yhdistettävissä talousarviossa.

Julkisuusperiaatteen mukaan talousarvio on julkinen asiakirja, johon kenellä tahansa on oikeus tutustua.

4.4 Talousarvion sitovuus

Talousarvio on sitova ohje kunnan talouden hoitamista varten. Sitovuus ilmenee erityisesti siinä, että varoja ei saa käyttää muihin kuin talousarviossa osoitettuihin tarkoituksiin, eikä enempää kuin talousarviossa on osoitettu. Käyttötarkoitus ilmenee määrärahojen nimikkeistä ja määrärahojen sitovista perusteluista.

Mikäli talousarviovuoden aikana havaitaan määrärahojen riittämättömyys, tulee toiminta sopeuttaa määrärahoihin ensisijaisesti toimintoja supistamalla tai tehostamalla. Määrärahojen muutokset saatetaan valtuuston päätettäväksi viipymättä.

Käyttötalousosan talousarvio on sitova toimielintasolla. Kuntaorganisaatio koostuu toimielimistä, tulosalueista, vastuualueista, tulosyksiköistä ja kustannuspaikoista. Kustannuspaikat voidaan vielä eritellä toimintoihin ja kohteisiin.

Talousarviositovuus koskee valtuuston hyväksymiä toiminnallisia tavoitteita sekä määrärahoja ja tuloarvioita. Käyttötalousosan tavoitesuoritteet sitovat samalla tavoin kuin määräraha eli muutokset tavoitteissa tilivuoden aikana aiheuttavat muutoksia määrärahoissa ja päinvastoin. Virkojen ja toimien palkkausmäärärahat ja niistä johtuvat henkilösivukulumäärärahat sitovat toimielimiä valtuustoon nähden eli kyseisiä määrärahoja ei voi käyttää muihin tarkoituksiin ilman valtuuston päätöstä. Toisaalta muita menomäärärahoja ei saa käyttää palkkauskustannusten kattamiseen.

Talousarvioon merkitystä sitovasta perustelusta ei kunnanhallitus/lautakunta voi poiketa ilman kunnanvaltuuston päätöstä. Sen sijaan ohjeellinen perustelu ei sido hallitusta/lautakuntaa, vaan antaa tietoa toimintojen painopisteistä, muutoksista sekä kehittämiskohteista. Poikkeaminen ohjeellisesta perustelusta ei edellytä valtuuston päätöstä.

Investointiosan määrärahojen käytöstä vastaa ao. hallitus/lautakunta ja ne sitovat hallitusta/lautakuntaa valtuustoon nähden hankkeittain. Talousarviossa teknisen lautakunnan alaisuuteen on merkitty muiden lautakuntien investointimäärärahoja. Tällaisten hankkeiden toteutuksesta ja määrärahojen käytöstä vastaa tekninen lautakunta. Talousarvion investointiosan hankerahat ilmenevät investointiosasta ja investointisuunnitelmayhteenvedosta.

Tuloslaskelmaosassa toimintakatteen jälkeen esitetyt määrärahat ja tuloarviot sitovat valtuustoon nähden. Näitä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut, satunnaiset tuotot ja kulut sekä varausten ja rahastojen muutos. Poistojen perusteet määräytyvät valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman kautta.

Rahoituslaskelmaosan määrärahat sitovat valtuustoon nähden seuraavilta osin: antolainasaamisten lisäys, pitkäaikaisten lainojen vähennys, pitkäaikaisten lainojen lisäys ja lyhytaikaisten lainojen muutos. Pitkäaikaisten lainojen lisäys merkitsee sinällään talousarviovuoden lainanottovaltuutta ja lyhytaikaisten lainojen muutos talousarviovuonna sallittua lyhytaikaisten lainojen muuttosta.

Talousarviomäärärahojen ulkopuolella on käsitelty sisäiset ja kustannuslaskennalliset erät. Ne eivät määrärahan tavoin sido hallitusta/lautakuntia, vaan ovat talousarviossa suoritekustannusten ja tunnuslukujen laskemista varten.

Suunnitelmavuosien 2026–2027 määrärahat, tuloarviot ja tavoitteet ovat ohjeellisia. Vaikka talousarvion sitovuus on vahvempi kuin taloussuunnitelman, on myös taloussuunnitelma kunnan viranomaisia ja viranhaltijoita velvoittava. Talousarviossa ja -suunnitelmassa turvataan edellytykset tehtävien hoitamiseen. Toiminta suhteutetaan aina resursseihin.

4.5 Tilivelvollisuus

Tilivelvollisten asemaa käsitellään Kuntalain 125 §:ssä. Tilivelvollisia ovat toimielinten jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltijaan voidaan kohdistaa muistutus tilintarkastajan antamassa tilintarkastuskertomuksessa ja viranhaltijalle voidaan myöntää tai olla myöntämättä vastuuvapaus. Tilivelvollinen vastaa toiminnan ja talouden osalta sekä omasta että alaistensa tekemisestä ja siitä mitä jää hoitamatta.

Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Tilintarkastuskertomukseen on sisällytettävä lausunto sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistutuksesta, joka voidaan kohdistaa vain tilivelvolliseen. Muistutuksen edellytyksenä on, että tilivelvollinen on toiminut vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen. Tilivelvollisuuden puuttuminen ei vapauta esimiestä valvontavastuusta.

Tilivelvolliset toimielinten jäsenet:

- keskusvaalilautakunta
- tarkastuslautakunta (määrärahojen käytön osalta)
- kunnanhallitus
- sivistyslautakunta
- tekninen lautakunta

Vieremän kunnan talousohjeen (Valtuusto 6.11.2017 § 99 Liite 5) mukaisesti tilivelvolliset viranhaltijat määritellään talousarvion yhteydessä vuosittain.

Tilivelvolliset viranhaltijat ovat vuonna 2025:

TULOSALUE / TULOSYKSIKKÖ	TILIVELVOLLINEN
Yleishallinto	Hallintojohtaja
Talous- ja henkilöstöhallinto	Hallintojohtaja
Elinkeinojen kehittäminen	Kunnanjohtaja
Työllisyyspalvelut	Hallintojohtaja
Maaseutupalvelut	Hallintojohtaja
Sivistystoimen hallinto	Sivistysjohtaja
Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen johtaja
Esiopetus	Sivistysjohtaja
Perusopetus	Sivistysjohtaja
Aamu- ja iltapäivätoiminta	Aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori (nimetään lukuvuosittain)
Lukiokoulutus	Lukion rehtori
Vapaa-aikapalvelut	Sivistysjohtaja
Kansalaisopisto	Kansalaisopiston rehtori
Kirjasto	Kirjaston johtaja
Kulttuuri	Kansalaisopiston rehtori
Liikuntapalvelut	Liikuntasihteeri
Hyvinvointipalvelut	Hyvinvointityöntekijä
Nuorisopalvelut	Vapaa-ajan ohjaaja
Teknisen hallinto	Tekninen johtaja
Yhdyskuntasuunnittelu	Tekninen johtaja
Kiinteistötoimi	Tekninen johtaja
Puistot ja yleiset alueet	Kiinteistöpäällikkö
Kunnallistekniikka	Kiinteistöpäällikkö
Tilapalvelut	Kiinteistöpäällikkö
Ruoka- ja siivouspalvelut	Ruokapalvelupäällikkö
Ruokapalvelut	Ruokapalvelupäällikkö
Siivouspalvelut	Siivoustyönohjaaja
Muu toiminta	Tekninen johtaja
Rakennusvalvonta	Rakennustarkastaja

4.6 Talouden tasapainottamista koskeva säätely

Kuten kappaleessa 4.1 todettiin, taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen ja kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Taloussuunnitelmassa kunnan tulee päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Uuden kuntalain voimaantulon myötä alijäämän kattamisvelvollisuus koskee myös kuntayhtymiä, jolloin kuntien ja kuntayhtymien alijäämiä koskevat samat velvoitteet. Kuntayhtymät voivat jatkossa olla kuntien tapaan arviointimenettelyn kohteena. Alijäämän kattamisvelvollisuus koskee vain kunnan tai kuntayhtymän taseeseen kertynyttä alijäämää, ei konsernitaseen alijäämää.

Alijäämän kattamisvelvollisuutta koskevaa sääntelyä on tiukennettu niin, että alijäämä tulee kattaa määräajassa eikä kattamista voida enää siirtää erillisellä toimenpideohjelmalla katettavaksi taloussuunnitelmavuosien yli. Samalla erillisestä toimenpideohjelmasta on luovuttu ja yksilöidyt tasapainottamistoimenpiteet hyväksytään jatkossa taloussuunnitelmassa.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamisessa. Tarkastuslautakunnan tulee arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä.

Kuntalain määräyksillä on pyritty lisäämään talouden suunnitelmallisuutta sekä selkeyttämään ja täsmentämään kunnan talouden tasapainosääntelyä erityisesti tilanteessa, jossa kunnan kertynyt alijäämä on määrältään merkittävä. Kunnalla on ehdoton tasapainovaatimus taloussuunnittelussa alijäämätilanteessa: taloudeltaan alijäämäisen kunnan tulee katkaista alijäämän lisääntyminen enintään neljässä vuodessa laatimalla tasapainossa oleva tai ylijäämäinen taloussuunnitelma.

5 VIEREMÄN KUNNAN KONSERNI JA KONSERNIYHTIÖT

5.1 Kunnan organisaatio

Vieremän kunnan organisaatorakennetta päivitettiin 1.6.2017 alkaen uuden kuntalain ja Vieremän kunnan uuden hallintosäännön astuttua voimaan.

Vieremän kunnan luottamushenkilöorganisaatio koostuu kunnanvaltuustosta, kunnanhallituksesta, keskusvaalilautakunnasta, tarkastuslautakunnasta, sivistyslautakunnasta, teknisestä lautakunnasta, tiejaostosta, henkilöstöjaostosta sekä kaavoitus- ja maankäyttötoimikunnasta. Kunnan palvelutoiminta muodostuu hallinnon, sivistyksen ja teknisen toimialoista. Päävastuualueet on jaettu tulosalueisiin.

Kunnan organisaatorakenne on liitteenä.

5.2 Kuntakonserni

Konserniin kuuluvat yhteisöt toimivat osaltaan valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttajina. Kuntakonsernin taloutta suunnitellaan ja hoidetaan kokonaisvaltaisesti.

Kuntakonserniin kuuluvien kuntayhtymien osalta kunnan konsernille asettamista tavoitteista sovitaan kuntayhtymien osalta erikseen ja tavoitteet ilmaistaan talousarvion tulosalueiden tavoitteiden yhteydessä.

Kunnan konsernirakenne on liitteenä.

5.3 Tärkeimpien konserniyhtiöiden tavoitteet

5.3.1 Vieremän Lämpö ja Vesi Oy

Toiminta-ajatus

Vuoden 2007 alusta perustetun Vieremän Lämpö ja Vesi Oy:n tavoitteena on Vieremän kunnan keskustaajaman kaukolämpö- ja vesihuoltotoimintojen (talous- ja jätevesi) hoitaminen. Toimialana on lämmön tuotanto sekä myynti; jätevesien vastaanottaminen sekä niiden johtaminen puhdistettavaksi, pääosin kunnanvaltuuston määrittelemältä kunnan keskustaajaman vesihuoltolaitoksen toimialueelta; talousveden hankkiminen ja johtaminen em. alueella. Lisäksi yhtiö vastaa kunnan alueen vesihuoltolaitoksille (vesiosuuskunnat) talousveden toimittamisesta sekä osallistuu haja-asutusalueen jätevesiverkoston kehittämiseen, kunnan puolesta Ylä-Savon Vesi Oy:n osakassopimuksen mukaan.

Yhtiö on perustettu hoitamaan ja ylläpitämään lämpöenergia-, talousvesi- ja jätevesihuoltoa sekä rakentamaan ja hankkimaan tarvittavia laitteistoja, putkistoja, tiloja, koneita ja kiinteistöjä. Vuoden 2014 alusta yhtiö on aloittanut hoitamaan Vieremän Hakatalojen kiinteistöhuollon. Yhtiö tavoittelee jatkossa entistä enemmän kuntalaisille suunnattujen palveluiden myyntiä, lähinnä luvanvaraisten putki- ja sähkötöiden toteuttajana.

Ennuste liikevaihdon kehittymiselle
Vuosi 2025 2,36 milj. euroa (TA24 2,1 milj. Euroa)

Yhtiön kassavirran tulee olla positiivista, alueellisesti kilpailukykyisillä kuluttajahinnoilla. Lisäksi yhtiön tulee pystyä maksamaan suunnitellusti lämpölaitoksen laajennuksen johdosta otetut lainat, sekä kunnalle yhtiön perustamisvaiheessa syntynyt velka.

Kaukolämmön myynnin sekä veden ja jäteveden kulutuksen arvioidaan pysyvän nykyisellä tasolla. Jätevesien käsittelyyn johdettavien hulevesien vähentämiseksi on panostettava edelleen.

Kaukolämpökeskus tuottaa lähes kaiken lämmön bioenergialla. Lisäksi käytössä on myös lämpöpumpulla varustettu savukaasupesuri. Bioenergiatavoite on saavutettu, koska öljyllä on tuotettu ainoastaan koko energiasta alle 1 %. Öljyä käytetään vain häiriö- ja huoltotilanteissa. Vuoden 2024 aikana varavoimana on otettu käyttöön biokaasu.

Vuoden 2025 aikana otetaan käyttöön sähköinen lämmöntuotanto sähkökattilan ja lämpöakun avulla.

Jatketaan biokaasukulttuurin luomista, kaasutankkausaseman kehittämistä ja biokaasuverkoston luomista.

Yhtiö panostaa voimakkaasti Vieremältä hankitun metsähakkeen käyttöön sekä kehittää edelleen kierrätyspuun polttoa. Kierrätyspuun osuus on lisääntynyt merkittävästi ja on jo noin 15 % hakekäytöstä.

Kaukolämpö-, vesi- ja jätevesilinjoja rakennetaan ja saneerataan tarpeen mukaan.

Yhtiön vakituisen henkilökunnan määrä on 1 + 5. Kirjanpito- ja asiakaslaskutus ostetaan Tilitoimisto Rönkkö Oy:ltä.

Tavoitteena yhtiöllä on tuottaa palvelut tehokkaasti ja toimintavarmasti niin kaukolämmön, vesihuollon, sekä biokaasujakelun osalta.

Jatketaan alueellista vesihuoltoselvitystä.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

- Kaukolämpölaitoksen suuri häiriö; ongelmia polttoaineen saatavuudessa tai kaukolämpörunkoverkon suuri vuoto.
- Vesihuollon toimintahäiriö
- Kapea organisaatio, joka voi vaikeuttaa toimintaa henkilöstön poissaolojen aikana.
- Biokaasuterminaalin laaja häiriö

Kunnan asettamat tavoitteet

- Huoltovarmuus - reagointi ja ylläpito
 - Bioenergia-kokonaisuuden kehittäminen (lähellä tapahtuva toiminta ja sen kehittäminen).
- Projektin rahoituksen turvaamiseksi osinkotavoitetta ei aseteta toistaiseksi.

5.3.2 Vieremän Toimitilat Oy

Toiminta-ajatus, toiminnan painopistealueet

Vieremän Toimitilat Oy rakennuttaa, vuokraa/myy teollisuuskiinteistöjä yritysten tarpeisiin Vieremän kunnassa kunnan elinkeinojen kehittämiseen liittyen.

Yhtiöllä on omistuksessaan useita teollisuushalleja, joiden pinta-ala yhteensä on 21 942,5 k-m². Kaikki tilat ovat käytössä pitkäaikaisilla vuokra- tai lunastussopimuksilla viidelle eri yritykselle.

Yhtiö on pystynyt hoitamaan taloudelliset velvoitteensa hyvin sekä merkittävän vieraan pääoman lyhentämisen ajallaan ja suunnitelman mukaan. Osuuspankkien (Pohjois-Savon Op, Ylä-Savon Op ja Op yrityspankki Oyj) myöntämät lainat ovat pääosin korkosuojattuja. Kuntarahoituksen ja Finnveran lainat ovat sidottu pitkäaikaisiin kiinteisiin korkoihin.

Yhtiön rakennukset ovat vakuutettu Pohjola-yhtiössä. Yritykset ovat hoitaneet vastuunsa yhtiöön nähden sopimuksiensa mukaisesti.

Maksuliikenteen sekä kirjanpidon hoitaa Tilitoimisto Rönkkö Oy.

Talouden keskeiset luvut

Yhtiön liikevaihdon suunnitelma-ajan vuositasolla n. 1,3 miljoonassa eurossa, alv 0 %. Yhtiön omavaraisuusaste on ollu vuonna 2023 39% ja omavaraisuusasteen uskotaan kehittyvän suotuisasti. Yhtiön merkittävän vieraan pääoman pienentäminen laaditun suunnitelman mukaan. Yhtiön omavaraisuuden vahvistaminen yhtiön talouden kannalta on erittäin tärkeää.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

- Mahdollisista markkinatilannevaihteluista johtuva asiakasyritysten maksukyvyn yllättävä heikkeneminen.
- Kumppanuusyrityskylässä harjoitettavan liiketoimintasektorin kohdentuminen yhdellä teollisuuden alalla.
- Yhtiön omavaraisuusaste.
- Globaalin turvallisuus- ja taloustilanteen mahdolliset vaikutukset korkoihin ja kumppanuusyritysten markkinoihin.
- Kumppanuusyrityskylän alihankintaverkosto ei pysty vastaamaan kysynnän kasvuun, mikä voi aiheuttaa tuotannon siirtymistä pois Vieremältä.
- Yhtiön toimintakyvyn laskeminen – kapea organisaatio (henkilöriski).

Kunnan asettamat tavoitteet

- Teollisuuden toimintaedellytysten kehittäminen (logistiikka, huolto, koulutus, tutkimus & kehittäminen)
- Projektin johtamispalvelut/rakentaminen
- Yhtiön omavaraisuuden vahvistaminen
- Osinkotavoite on 50 000 euroa /vuosi

5.3.3 Kiinteistö Oy Vieremän Hakatalot

Toiminta-ajatus

Kiinteistö Oy Vieremän Hakatalot on kokonaan Vieremän kunnan omistama vuokrataloyhtiö, jonka toimialana on omistaa, hallita ja ylläpitää kiinteistöjä Vieremän kunnan alueella sekä rakennuttaa taloja omiin tarpeisiinsa. Kiinteistö Oy Vieremän Hakatalojen palveluksessa ei ole omaa henkilökuntaa.

Vuoden 2024 lopussa yhtiöllä on 239 vuokrahuoneistoa, jotka sijaitsevat 25 eri osoitteessa. Lisäksi yhtiö omistaa kokonaan Asunto Oy Linran (5/5 asuntoa) osakekannan, As Oy Vieremän Lampitien (1/9 asuntoa) osakekannasta sekä yhden osakehuoneiston As Oy Harjupolku Vieremästä. Vuokrattavaa pinta-alaa oli yhteensä 13 126,00 m², joka koostuu 45 yksiöstä, 160 kaksioista, 29 kolmiosta ja viidestä neliöstä.

Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet

Kiinteistö Oy Vieremän Hakatalojen tavoitteena on tarjota monipuolisesti hyväkuntoisia ja sijainniltaan viihtyisiä vuokra-asuntoja siten, että kysynnän ja tarjonnan tasapaino säilyy. Lisäksi Hakataloilla on seuraavia toiminnallisia tavoitteita:

- Vuokra-asuntojen uustuotanto ja peruskorjaukset toteutetaan siten, että talouden tasapaino säilyy
- Talouden tasapainosta huolehditaan minimoimalla vuokratappiot
- Vuokrataso pidetään kohtuullisena
- Perusparantaminen on suunnitelmallista
- Asukasvalinnoissa otetaan huomioon asukkaan tarve

Kiinteistö Oy Vieremän Hakatalojen ja Vieremän kunnan teknisen lautakunnan välisen sopimuksen mukaisesti kiinteistöjen isännöinti siirtyi teknisen toimen hoidettavaksi 1.11.2010. Kiinteistöhoito siirtyi vastaavasti Vieremän Lämpö ja Vesi Oy:n hoidettavaksi 1.1.2014.

Talouden keskeiset luvut

Yhtiön pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä on noin 4,3 miljoonaa euroa ja keskivuokra vuonna 2025 tulee olemaan 9,96 euroa/m²/kk. Osassa vuokrasopimuksissa vuokraan sisältyy myös vesimaksu, jonka vaikutus on keskimäärin 0,74 euroa/m²/kk. Uusissa vuokrasopimuksissa olemme kuitenkin ottaneet käyttöön kulutukseen perustuvaa vesilaskutusta.

Kiinteistön tuottojen arvioidaan olevan vuonna 2025 1 4832 000 euroa, jolla tavoitellaan 0 euron tulosta. Poistot ovat 220 548 euroa, asuintalovaraus 260 184 euroa ja lainanlyhennykset 521 602,09 euroa.

Vuokria tullaan korottamaan 0,20 €/m²

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

- Teollisuuden työtilanteen nopea heikkeneminen, joka heijastuu nopeasti Hakatalojen käyttöasteeseen.
- Kunnan laskeva asukasmäärä, joka voi myös vaikuttaa Hakatalojen käyttöasteeseen.

- Rakennuskannassa ilmenevät ongelmat (sisäilmaongelmat, vesivahingot tms.), jotka aiheuttavat kustannuksia ja vähentävät tarjolla olevaa asuntokantaa.
- Kapea organisaatio, joka voi vaikeuttaa toimintaa henkilöstön poissaolojen aikana.

Riskeihin varaudutaan toteuttamalla vuokra-asuntojen uustuotanto ja peruskorjaukset siten, että talouden tasapaino säilyy. Lisäksi kiinteistöt ovat kattavasti vakuutetut. Kapeaan organisaatioon varaudutaan sovitulla sijaisjärjestelyillä.

Kunnan asettamat tavoitteet

- Olemassa olevan asuntokannan tilannekuvan ylläpitäminen ja kehittäminen

6 KÄYTTÖTALOUSOSA

11 Keskusvaalilautakunta

12 Tarkastuslautakunta

13 Kunnanhallitus

30 Sivistyslautakunta

50 Tekninen lautakunta

Toimintakate/käyttötalousnetto €		TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%
Keskusvaaliltk	110 Vaalit	-9 084	-25 490	-29 000	13,8
Tarkastusltk	120 Tilintarkastus	-20 425	-22 100	-23 320	5,5
Kunnanhallitus	130 Yleishallinto	-813 124	-1 042 000	-1 008 375	-3,2
	140 Talous- ja henk.hallinto	-317 390	-349 950	-348 829	-0,3
	150 Elinkeinojen kehittäminen	-105 880	-154 160	-181 500	17,7
	170 Työllisyyspalvelut	-353 653	-619 020	-860 950	39,1
	180 Terv. ja hyvinvoinnin edistäminen	-358 759	0	0	
	190 Maaseutupalvelut	-112 741	-124 000	-131 000	5,6
	Yhteensä	2 061 546	2 289 130	2 530 654	10,6
Sivistysltk	300 Sivistystoimen hallinto	-90 053	-94 835	-105 090	10,8
	310 Varhaiskasvatus	-1 425 507	-1 526 870	-1 555 300	1,9
	320 Esiopetus	-266 202	-295 642	-251 470	-14,9
	330 Perusopetus	-3 018 653	-3 052 147	-3 420 090	12,1
	340 Aamu- ja iltapäivätoiminta	-78 559	-109 620	-89 960	-17,9
	350 Lukiokoulutus	-535 245	-564 794	-563 440	-0,2
	360 Vapaa-aikapalvelut	-619 483	-761 692	-784 650	3,0
	Yhteensä	6 033 703	6 405 600	6 770 000	5,7
Tekninen ltk	500 Teknisen hallintopalvelut	-722 930	-280 470	-292 120	4,2
	510 Yhdyskuntasuunnittelu	0	-20 400	-20 400	0,0
	520 Kiinteistötoimi	51 601	8 700	700	-92,0
	530 Puistot ja yleiset alueet	-111 267	-154 020	-145 580	-5,5
	540 Kunnallistekniikka	-216 461	-250 470	-270 100	7,8
	550 Tilapalvelu	-560 184	-626 535	-651 620	4,0
	560 Ruoka- ja siivouspalvelut	-719 066	-753 300	-787 140	4,5
	600 Rakennusvalvonta	-69 555	-82 540	-77 570	-6,0
	620 Energiahuolto	-67 514	-32 000	-38 000	18,8
	630 Ympäristöterveyspalvelut	0	-395 700	-398 600	0,7
	Yhteensä	2 415 375	2 586 735	2 680 430	3,6
	Toimintakate yhteensä	-10 540 133	-11 329 055	-12 033 404	6,2

Toimielin: Keskusvaalilautakunta
 Tulosalue: Vaalit
 Tilivelvollinen: Hallintojohtaja
 Tilitunnus: 110

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Eduskuntavaalien, tasavallan presidentin vaalin, kuntavaalien, aluevaalien ja Suomesta valittavien Euroopan parlamentin jäsenten vaalien toimittamisesta kunnassa huolehtii valtuuston vaalilain (714/1998 13 §) nojalla toimikaudekseen asettama kunnan keskusvaalilautakunta.

Toimintastrategia:

Keskusvaalilautakunta hoitaa vaalien valmistelutoimenpiteet, vaaliluetteloihin liittyvät tehtävät, ennakkoäänestysasiakirjojen käsittelyn, alustavan ääntenlaskennan tiedotukseen liittyvät tehtävät sekä vaalien jälkitoimenpiteet. Kuntavaaleissa keskusvaalilautakunta huolehtii lisäksi ehdokasasettelusta sekä ääntenlaskentaan ja vaalien tuloksen vahvistamiseen liittyvistä tehtävistä.

Toimintaympäristön muutos:

Vuonna 2025 toimitetaan alue- ja kuntavaalit.

Alue- ja kuntavaalien vaalipäivä on sunnuntaina 13.4.2025. Ennakkoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 2.-8.4.2025 (seitsemän päivää keskiviikosta tiistaihin).

Alue- ja kuntavaalien kustannusten jaosta säädetään vaalilain 188 §:ssä, jonka 3 momentin mukaan kunta huolehtii kunnan vaaliviranomaisten kustannuksista. Aluevaaleissa hyvinvointialue korvaa kunnalle ne kustannukset, jotka aiheutuvat kunnalle pelkästään aluevaaleista.

Tavoitteen kohde	Mittari	TP 2023	TA 2024	Taloussuunnitelma		
				2025	2026	2027
Vilkasäänestys- aktiivisuus						
	äänestyspros./edusk. 2023	71,8				
	äänestyspros./presidentinv. 2024		68			
	äänestyspros./EU-vaalit 2024		68			
	äänestyspros./kuntav. 2025			68		
	äänestyspros./aluev. 2025			68		
	ei säännön mukaisia vaaleja 2026				0	
	äänestyspros./edusk. 2027					68

Kysyntä- ja laajuustiedot:		TP 2023	TA 2024	Taloussuunnitelma		
				2025	2026	2027
Äänioikeutettuja						
	eduskuntavaaleissa 2023	2901				
	presidentinvaaleissa 2024		2900			
	europarlamenttivaaleissa 2024		2900			
	kuntavaaleissa 2025			2900		
	aluevaaleissa 2025			2900		
	ei säännön mukaisia vaaleja 2026				0	
	eduskuntavaaleissa 2027					2900
Äänestysalueita		1	1	1	1	1

110 VAALIT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	6 578	13 000	2 120	0	3 000
Toimintamenot	-15 663	-38 490	-31 120	-1 620	-31 120
Toimintakate (Netto)	-9 084	-25 490	-29 000	-1 620	-28 120
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-657	-2 604	-1 907	-1 970	-2 030
Tehtävän kokonaiskustannukset	-16 319	-41 094	-33 027	-3 590	-33 150

Toimielin: Tarkastuslautakunta
 Tulosalue: Tilintarkastus
 Tilitunnus 120

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Tarkastuslautakunnan tehtävistä säädetään kuntalaissa ja kunnan hallintosäännössä. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Lautakunta seuraa ja arvioi valtuuston sekä kuntakonsernin asettamien taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista, sekä arvioi talouden tasapainotuksen, taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä ja toteutumista, mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Tarkastuslautakunta laatii vuosittain arviointikertomuksen, joka käsitellään kunnanvaltuustossa ja arvioi siinä kunnanhallituksen hyväksymää tilinpäätöstä, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista, arvion toiminnan tuloksellisuudesta sekä palvelujen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä. Lautakunta seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja se voi pyytää tilintarkastajalta selvityksiä sekä antaa tilintarkastajalle erityisiä ohjeita.

Mikäli tilintarkastuskertomus sisältää muistutuksen, tarkastuslautakunnan tehtävänä on hankkia asianomaisen selitykset ja kunnanhallituksen lausunto sekä seurata, mitä toimenpiteitä ilmoitukset epäkohdista koskevista asioista aiheuttavat. Tarkastuslautakunnan tehtävät ovat luonteeltaan sellaisia, että ne edellyttävät koko lautakunnan ratkaisuja. Tarkastuslautakunta voi esittää tarkastukseen vuosittain painopistealueita, joita se pitää tarpeellisina tarkastuksen tehostamiseksi.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet:

Kunnan ja kuntakonsernin hallinnon ja talouden valvonta ja tarkastus järjestetään kuntalain ja valtuuston hyväksymän hallintosäännön mukaan. Tilintarkastus suoritetaan hyvän tilintarkastustavan mukaan. Valtuustokaudella käydään läpi kunnan ja kuntakonsernin toiminta ja talous mahdollisimman tarkalla tasolla, tavoitteena on kunnan osalta kustannuspaikkataso. Vuoden 2025 tarkastelussa on erityisesti kunnan kuntakonsernin toiminnan tuloksellisuus ja omistajapolitiikan mukaisten tavoitteiden toteutuminen.

Toimintaympäristön muutos:

Valtuustokauden vaihtumisen vuoksi toimielimen talousarviossa valmistauduttu lautakunnan koulutuskustannuksiin.

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2023	2024	2025	2026	2027
Toiminnan laillisuuden turvaaminen ja julkinen luotettavuus	Vastuullisen tilintarkastajan tarkastuspäiviä/vuosi	13	8	8	8	8
Kirjanpidon oikeellisuuden varmistaminen	Ltk:n kokoukset/vuosi	6	6	6	6	6

120 TILINTARKASTUS	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintamenot	-20 425	-22 100	-23 320	-23 820	-24 320
Toimintakate (Netto)	-20 425	-22 100	-23 320	-23 820	-24 320
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-857	-1 495	-1 429	-1 430	-1 430
Tehtävän kokonaiskustannukset	-21 282	-23 595	-24 749	-25 250	-25 750

Toimielin: Kunnanhallitus
Tulosalue:
Tilivelvollinen: Hallintojohtaja
Tilitunnus: 13

Palvelu/toiminta-ajatus:

Luoda luottamushenkilö- ja virkamiesjohdolle edellytykset tehokkaaseen ja tulokselliseen toimintaan tuottamalla taloudellisesti tarpeen mukaiset hallinto- ja toimistopalvelut.

Luoda käytännön toimintaedellytykset valtuuston ja kunnanhallituksen sekä sen alaisten toimielinten toiminnalle.

Vastata tukipalveluiden tuottamisesta kunnan muille palveluille, jotta ne voivat suoriutua peruspalvelutehtävästään.

Vieremän kunnan taloussuunnittelu ja taloushallinnon koordinointi.

Vieremän kunnan henkilöstöhallinnon suunnittelu, ohjaus ja kehittäminen.

ICT-asioista vastaaminen ja niiden kehittäminen.

Tietosuoja- ja tietoturva-asioden koordinointi.

Elinkeino-ohjelman painopisteiden seuranta, koordinointi ja toteuttaminen.

Työllisyyden edistäminen.

Toimintastrategia:

Toiminnan peruseriaatteena on asiakaslähtöinen ajattelutapa, ammattitaidon ylläpitäminen ja tietotaidon lisääminen koulutuksen ja työssä oppimisen kautta.

Palvelutarpeet täytetään käyttämällä resursseja kustannustehokkaasti ja laadukkaasti.

Yhteistyön toteuttaminen seudullisesti ja maakunnallisesti muiden kuntien ja eri sidosryhmien kanssa.

Henkilöstön hyvinvoinnista huolehtiminen ja työssä jaksamisen tukeminen sekä esimiestyöskentelyn kehittäminen.

Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet:

Kuntatalouden pitäminen tasapainossa suunnitelmakaudella.

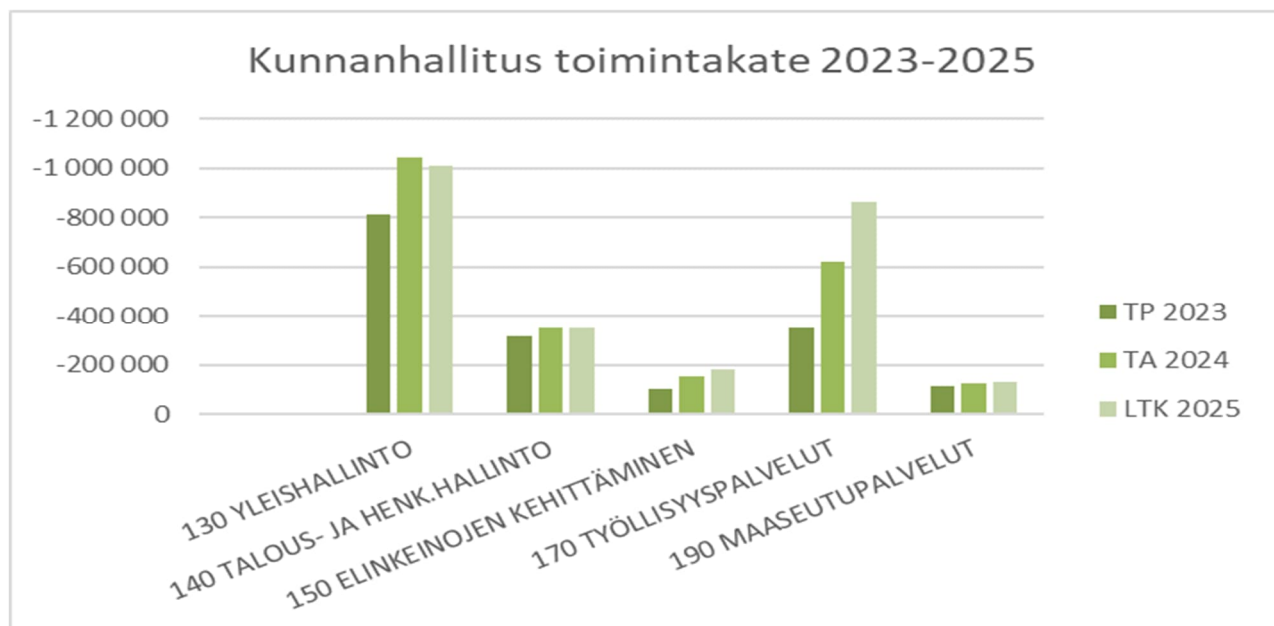
Henkilöstön toimintakyvyn ja työhyvinvoinnin tukeminen ja kehittäminen.

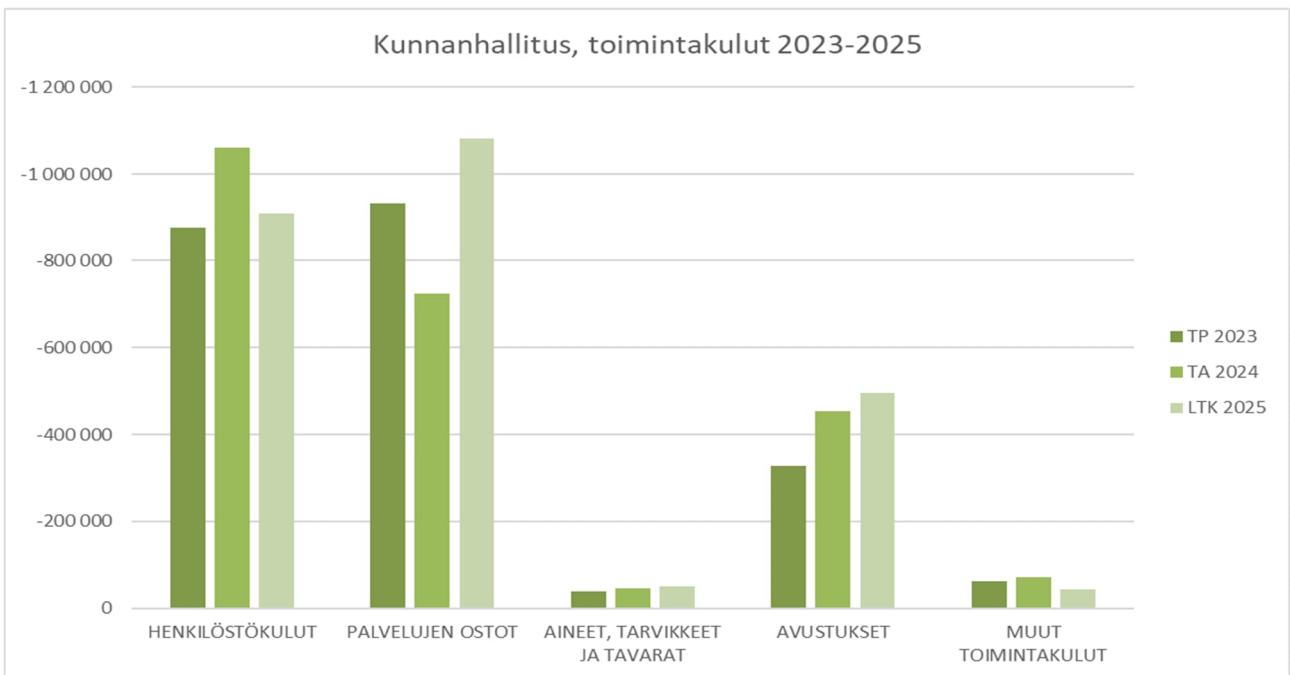
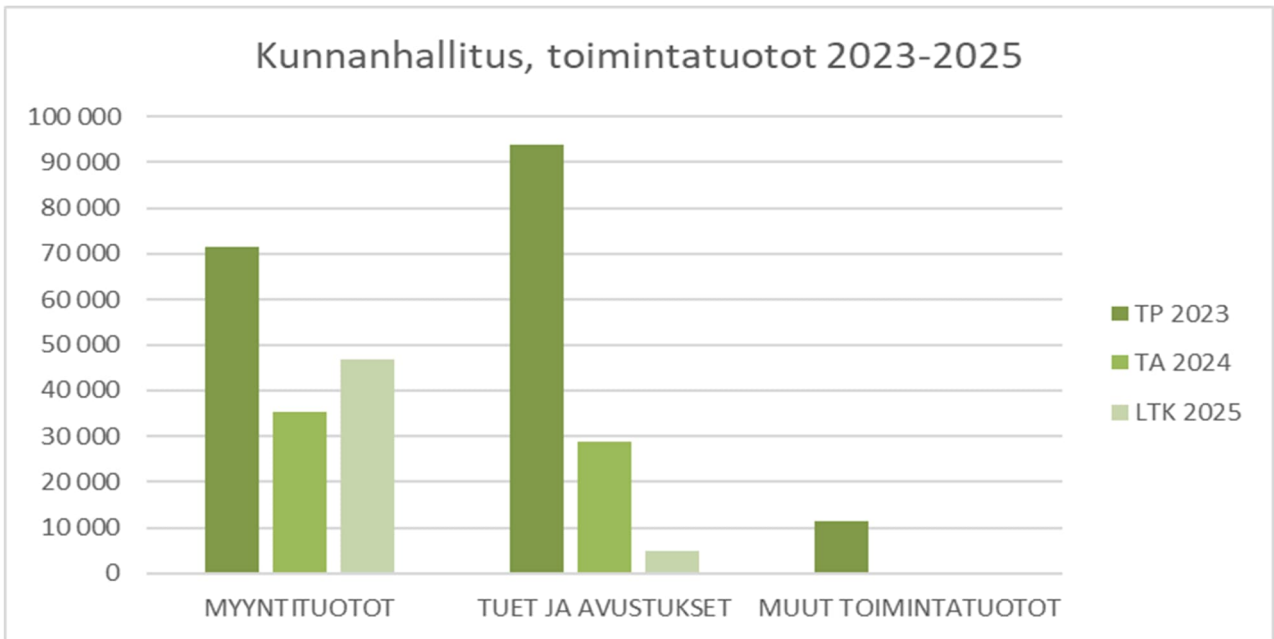
Tiedonhallinnan sekä digitaalisten palveluiden kehittäminen.

Toimintaympäristön muutos:

TE-palveluiden siirtyminen kunnille ja Ylä-Savon työllisyysalueen toiminnan alkaminen 1.1.2025

13 KUNNANHALLITUS	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	176 680	64 200	51 650	53 410	55 130
Toimintamenot	-2 238 226	-2 358 930	-2 582 304	-2 636 985	-2 695 205
Toimintakate (Netto)	-2 061 546	-2 294 730	-2 530 654	-2 583 575	-2 640 075
Sisäiset menot	-54 228	-50 191	-49 105	-50 770	-52 380
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-14 977	-23 200	-28 962	-32 300	-18 000
Muut laskennalliset kustannukset	-53 221	-91 867	-95 881	-99 140	-102 320
Laskennalliset tuotot	617 625	749 061	724 594	749 160	773 120
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 743 029	-1 775 127	-2 031 658	-2 070 035	-2 094 785

Toimielin: Kunnanhallitus
 Tulosalue Yleishallinto
 Tilivelvollinen: Hallintojohtaja
 Tilitunnus: 130

Toiminta-ajatus:

Yleishallinnon toiminnan tavoitteena on luoda luottamushenkilö- ja virkamiesjohdolle sekä muille organisaation yksiköille edellytykset tehokkaaseen ja tulokselliseen toimintaan tuottamalla taloudellisesti tarpeen mukaiset tukipalvelut. Tukipalvelut sisältävät asianhallinta- ja arkistotoimen palvelut, monistuspalvelut, tietohallinnon koordinoinnin ja kehittämisen sekä postituksen. Lisäksi yleishallinto vastaa valtuuston ja kunnanhallituksen sekä sen alaisten toimielinten päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta.

Toimintaympäristön muutos:

Valtuustokauden vaihtuminen

Työntekijöiden ja luottamushenkilöiden tietokoneiden ja telakoiden hankkiminen leasingin kautta

Tavoitteiden kohde	Mittari	TP 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Kunnan konserniyh- teisöjen toiminnan ta- loudellisuus- ja tulok- sellisuus; valvonnan ja raportoinnin säännöl- lisyys	Osavuosikatsaukset kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuus- tolle	4	4	1	1	1
Päätettävien asioiden valmistelu tehokasta, tuloksellista sekä an- nettujen säädösten mukaista.	Valtuuston päätök- set (kp/v): oikaisut/valitukset Kunnanhallituksen päätökset (kpl/v): hyv. oikaisut/vali- tukset	0	0	0	0	0
		3	<5	<5	<5	<5
Valtuusto	Kokouksia/v	6	6	6	6	6
	Käsiteltyjä asioita/v	70	70	70	70	70
	Seminaareja/v	3	2	2	2	2
	Osallistumispro- sentti	76,87	99	99	99	99
Kunnanhallitus	Kokouksia/v	14	18	18	18	18
	Käsiteltyjä asioita/v	290	300	300	300	300

Tavoitteiden kohde	Suunnitelma tavoitteen toteutumiseksi
Asianhallinnan kehittäminen	2025 Sähköiseen arkistointiin valmistautuminen 2025 Tekoälyn mahdollisuuksien selvittäminen ja käyttöönotto
Viestintä ja tiedottaminen	2025 LianaX- tiedotuskanavan käyttöönotto ja hyödyntäminen kaikissa kunnan viestinnässä
Tietohallinnon kehittäminen	2025 Kunta osallistuu aktiivisesti ICT-asioihin liittyvään kehittämissuunnitelmaan yhdessä muiden Ylä-Savon kuntien kanssa 2025 Sähköisten palveluiden ja digitalisaation kehittäminen eri asiakasryhmät huomioon ottaen (esim. palvelutietovaranto, suomi.fi), huomioiden digipalvelulain vaatimukset 2025 EU:n tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain aiheuttamat toimenpiteet 2025–2026 Tiedonhallintalain aiheuttamat toimenpiteet 2025 Verkkopalveluiden saavutettavuuden kehittäminen (saavutettavuusdirektiivi ja laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta)
Valtuustokauden vaihtuminen	Huomioidaan valtuustokauden vaihtuminen 2025. Huolehditaan, että luottamushenkilöiden tarvittavat tekniset laitteet, järjestelmät ja tietoliikenneyhteydet ovat käytettävissä valtuustokauden vaihtuessa. Järjestetään tarvittavaa koulutusta valtuutetuille.
Kuntalaisten sitouttaminen ja osallistaminen	Osallistava budjetointi (30 000 euron määräraha) Lasten kyselytunnit

Tuotantotekijät/suoritteet	TP 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Valtuusto					
– jäseniä	21	21	21	21	21
Yleishallinto					
– henkilöstö	4	4	4	4	4
Opetuskäytössä olevat työasemat, kpl	280	380	380	400	400
Hallinnon käytössä olevat työasemat, kpl	73	77	77	77	77
Luottamushenkilöiden käytössä olevat työasemat ja tabletit, kpl	33	34	34	34	34

130 YLEISHALLINTO	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	24 427	35 400	46 650	48 240	49 790
Toimintamenot	-837 551	-1 077 400	-1 055 025	-1 082 875	-1 110 095
Toimintakate (Netto)	-813 124	-1 042 000	-1 008 375	-1 034 635	-1 060 305
Sisäiset menot	-38 537	-34 214	-34 034	-35 190	-36 310
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-14 977	-23 200	-28 962	-32 300	-18 000
Muut laskennalliset kustannukset	-15 549	-30 546	-25 702	-26 580	-27 440
Laskennalliset tuotot	284 496	383 134	375 765	388 470	400 880
Tehtävän kokonaiskustannukset	-622 119	-782 226	-767 958	-789 475	-790 965

Toimielin: Kunnanhallitus
 Tulosalue: Talous- ja henkilöstöhallinto
 Tilivelvollinen: Hallintojohtaja
 Tilitunnus: 140

Toiminta-ajatus:

Talous- ja henkilöstöhallinto vastaa koko kunnan talous- ja henkilöstöhallinnon palveluista. Taloushallinnon palvelut kattavat talouden koordinoinnin eli talouden suunnittelun, seurannan ja tilinpäätöksen.

Henkilöstöhallinnon palveluilla tarkoitetaan palvelussuhdeasioita, palkanlaskentaa sekä henkilöstöasioiden suunnittelua, ohjeistusta ja kehittämistä.

Toimintaympäristön muutos:

Uudet kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat valmistelussa. Nykyiset kunta-alan virka- ja työehtosopimukset voimassa 30.4.2025 saakka

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2023	2024	2025	2026	2027
Kiinnitetään erityistä huomiota henkilöstön toimintakykyyn mm. työkykyä ylläpitävän toiminnan vuosiohjelman toimenpiteiden toteuttaminen	-henkilöstön sairauspoissaolopäivät/hlö/vuosi	19,3	10,0	10,0	10,0	10,0
	-työhyvinvointikysely	1	1	1	1	1
Sisäisen valvonnan ja raportoinnin säännöllisyys ja ajantasaisuus	- osavuosikatsaukset valt.	4	4	1	1	1
	- kuukausiraportit/khall	12	12	12	12	12

Tavoitteen kohde	Suunnitelma tavoitteen toteutumiseksi
Taloushallinnon kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> - Poistojen simulointi talousarvioon - Taloushallinnon järjestelmien tehostaminen - Sähköiset myyntilaskut - DataCycle360 tekoälyn käyttöönotto - Maksuliikenneohjelman päivitys

Henkilöstöhallinnon kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> - Kunta-alan työmarkkinasopimukset - Palkka- ja arviointijärjestelmien kehittäminen - Säännölliset kehityskeskustelut - Puuttuvien ohjeistusten laatiminen, päivittäminen ja niistä tiedottaminen
Työhyvinvoinnin kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstön sairaskuluvakuutuksen (terveysturva) jatkaminen - Esihenkilöiden varhaisen tuen koulutuskokonaisuus - Yhteistyön syventäminen työterveyshuollon kanssa; ennaltaehkäisevä työ, raportointien kehittäminen ja hyödyntäminen - Henkilöstön työhyvinvointikyselyn toteuttaminen vuosittain ja siitä seuraavat toimenpiteet yksiköittäin. - Yhteistyöryhmän hyväksymä työhyvinvointiohjelma (e-passi edun jatkaminen, työsuhteiden kehittäminen)

Tuotannontekijät/suoritteet:		TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2023	2024	2025	2026	2027
Talous- ja henkilöstö						
- henkilöstö		4	4	4	4	4
Ostolaskut	sähköiset/kaikki laskut	85 %	85 %	90 %	90 %	90 %
Myyntilaskut	sähköiset/kaikki laskut	25 %	40 %	45 %	50 %	50 %

140 TALOUS- JA HENK.HALLINTO	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	2 944	0	0	0	0
Toimintamenot	-320 333	-349 950	-348 829	-358 690	-368 260
Toimintakate (Netto)	-317 390	-349 950	-348 829	-358 690	-368 260
Sisäiset menot	-15 691	-15 977	-15 071	-15 580	-16 070
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset					
Muut laskennalliset kustannukset	-6 418	0	0	0	0
Laskennalliset tuotot	333 081	365 927	348 829	360 690	372 240
Tehtävän kokonaiskustannukset	-9 362	0	-15 071	-13 580	-12 090

Toimielin: Kunnanhallitus
 Tulosalue: Elinkeinojen kehittäminen
 Tilivelvollinen: Kunnanjohtaja
 Tilitunnus: 150

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Tulosalueen tavoitteiden toteutumista seurataan yhteisöverotulojen kehityksen ja yrittäjätu-
 tyväisyyden mittareilla.

Tavoitteen kohde	Suunnitelma tavoitteen toteutumiseksi
Metalli- ja teknologia- teollisuuden toiminta- edellytykset	Vieremän kumppanuusyrityskylän toimitiloja, turvallisuutta ja lo- gistiikkaa kehitetään kustannustehokkaasti. Tutkimus- ja kehitys- toiminnan sekä koulutuksen edellytyksiä vahvistetaan yhteis- työssä yritysten kanssa. Osallistutaan seutukunnallisen osaamisen kehittämismallin YHESSÄ-verkoston toimeenpanoon aktiivisesti ja edistetään TE-palvelu-uudistuksen toimeenpanoa. Toteutetaan toimintaympäristön kehittämishanke.
Maatalous-elinkeinojen tunnettavuuden yllä- pito ja toiminta-edelly- tysten tukeminen.	Maatalouselinkeinot tuodaan esille peruskoulun opetuksessa. Luonnonvara-alan ammatillisen koulutuksen kehittymistä ediste- tään Ylä-Savossa. Laadukkaiden maaseutu- ja lomituspalveluiden saatavuus turvataan. Maatilojen biokaasuratkaisujen syntymistä tuetaan. Osallistutaan biokaasukumppanuusmallin rakentamiseen Vieremälle.
Edistetään yrittäjien osaamista, verkostoi- tumista ja yrittäjäheng- en vahvistumista Vie- remällä	Järjestetään yksi kaikille yrittäjille suunnattu yhteistyötilaisuus, jonka yhteydessä on mahdollisuus keskustella myös vapaamuotoi- sesti ja tuoda esille yhteistyömahdollisuuksia sekä kehittämiside- oita. Tarjotaan yrittäjille neuvontaa ja hankeapua sekä osallistu- taan seutukunnalliseen yhteistyöhön aikaisempien vuosien ta- paan. Vieremän palvelu- ja markkinointiryhmän toimintaa jatke- taan. Osallistutaan Vieremän markkinointiin yhdessä yritysten kanssa. Osallistutaan matkailun edistämiseen yhdessä yritysten kanssa esimerkiksi Riemula kesäpihan toteutuksen myötä. Järjes- tetään kone- ja vapaa-aika markkinat yhdessä yritysten kanssa.

150 ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	69 500	0	0	0	0
Toimintamenot	-175 380	-159 760	-181 500	-179 300	-182 060
Toimintakate (Netto)	-105 880	-159 760	-181 500	-179 300	-182 060
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-6 896	-9 884	-10 150	-10 500	-10 840
Tehtävän kokonaiskustannukset	-182 275	-169 644	-191 650	-189 800	-192 900

Perustelut:

Kulut ovat nousseet hieman vuodesta 2024. Tämä johtuu siitä, että markkinoinnin kustannukset keskitetään tälle tulosalueelle. Kumppanuusyrittäjäkylän toimintamallien kehittämiseen on varattu 30 000 euroa. Matkailun kehittämiseen varataan 5000 euroa ja yhteismarkkinointiin 10 000 euroa. Osaamisen kehittämisen mallin toimeenpanoon varataan 1 euro/asukas YSAO:n kanssa sovitun mukaisesti. Olemassa olevien ja syntyvien yritysten toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön kehittämistä valmistaudutaan strategian mukaisesti tukemaan tarvittaessa hankittavilla asiantuntijapalveluilla. Joukkoliikenteen osalta tehdään yhteistyötä sujuvien liikenneyhteyksien takaamiseksi kuntien välillä. Palveluliikennettä jatketaan. Seudullisessa yhteistyössä varaudutaan Rautainen Savo yhteistyöhön (Kestech) ja Vieremän seuturahaosuuteen sekä seudulliseen edunvalvontayhteistyöhön. Tulosalueen puitteissa rahoitetaan kunnan ilmoitukset sekä markkinointi. Markkinoinnissa tehdään tapahtumayhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa (esimerkiksi kesäpiha Riemula, kone- ja vapaa-aikamarkkinat, toritapahtumat, kulttuuri- ja liikuntaleiri, ravit, pop-up kauppa ja muut matkailutapahtumat).

Toimielin: Kunnanhallitus
Tulosalue: Työllisyyspalvelut
Tilivelvollinen: Hallintojohtaja
Tilitunnus: 170

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Työllistämisen palveluilla pyritään yhdessä eri yhteistyötahojen - Ylä-Savon työllisyysalue (1.1.2025 alkaen), työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP, 1.1.2025 alkaen TYM), Kela, työllisyshankkeet, Vieremän yritykset, sosiaalitoimi, terveydenhuolto ja muut mahdolliset tahot – kanssa saamaan asiakasta ja hänen tilannettaan hyödyttäviä ratkaisuja, esim. työllistyminen, koulutus tai kuntoutus. Työllistämispalveluilla ehkäistään myös syrjäytymistä. Työllisyyspalveluiden tavoitteena on ensisijaisesti auttaa asiakasta työllistymään pitempiaikaisesti. Tähän tarvitaan yritys yhteistyön ylläpitämistä ja uusien kontaktien luomista Vieremän ja Ylä-Savon alueella.

Kunnan työllisyyspalvelujen henkilöstöön v. 2025 kuuluu työnohjaaja. Työnohjaaja toimii vastuuhenkilönä teknisen toimen työllistetyille ja kuntouttavassa työtoiminnassa oleville.

Toimintaympäristön muutos:

TE-palvelut siirtyvät valtiolta kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025. Uudistuksessa työllisyyden ja yritysten kasvua tukevat julkiset palvelut tulevat osaksi kuntien työllisyys- ja elinvoimatoimintoja. Vieremän kunta kuuluu Ylä-Savon työllisyysalueeseen, jossa mukana ovat lisäksi Iisalmen ja Kiuruveden kaupungit sekä Sonkajärven ja Pielaveden kunnat. Työllisyysalueen toiminta käynnistyy 1.1.2025. Työllisyyden kuntakokeilut päättyvät 31.12.2024.

Työllisyysalueen toiminnan käynnistyessä työllisyyskoordinaattorin työpanos kohdistuu työllisyysalueelle. Kunnan työllisyyskoordinaattorin on tarkoitus siirtyä uutena työntekijänä työllisyysalueelle perustettavaan puolen vuoden määräaikaiseen työsuhteeseen. Määräaikainen työsuhte vaaditaan Kuntatyönantajien lokakuussa 2024 tehdyn linjauksen vuoksi, jonka mukaan yksittäinen kunnan työntekijä ei voi siirtyä työllisyysalueelle liikkeenluovutuksella, vaikka Ylä-Savon työllisyysalueen yhteistyösopimuksessa on näin sovittu. Tulosalueella on varauduttu työllisyyskoordinaattorin palkkakuluihin yhden kuukauden osalta (lomarahat). Lakisääteiset työvoimapalveluiden työtehtävät ovat työllisyysalueella ja kunta jatkaa omaa työllistämistoimintaansa tarjoamalla erilaisia työllistymisen mahdollisuuksia kunnan omissa yksiköissä (esim. määräaikaiset työsuhteet, työkokeilupaidat, kuntouttavan työtoiminnan paikat, opintoihin liittyvät työharjoittelut sekä nuorille opiskelijoille ja koululaisille suunnatut kesätyöt).

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti vuoden 2024 aikana on tullut voimaan useampia muutoksia mm. työttömyysturvaan liittyen. Keskeisimpiä muutoksia ovat olleet mm. työttömyysturvan omavastuuajan pidentäminen, palkansaajan työssäoloehdon täyttymiseen vaadittavan työskentelyajan pidentäminen, työttömyysetuuksien lapsikorotusten poistaminen sekä työtulojen 300 euron suojaosan poistaminen. Myös ansiopäivärahan tasoa on porrastettu sekä työttömyysturvan työskentelyedellytys on euroistettu.

Erityisesti henkilön työssäoloehdon täyttämiseen vaadittavan työskentelyajan pidentäminen 12 kuukauteen vaikuttaa kunnan työllistämistoimintaan. Myöskään palkkatuettu työ ei kerrytä työssäoloehtoakaan. Näin ollen jatkossa kunnan työllistämistoiminnassa yhtenä tavoitteena ei voi olla henkilön työssäoloehdon täytyminen. Työllistämistoiminnassa korostetaan yksilöllisyyttä ja harkinnanvaraisuutta, ja työllistettyjen määräaikaisten työsuhteiden pituudet voivat vaihdella. Enimmillään yhtäjaksoisesti voidaan työllistää kuitenkin korkeintaan kuuden kuukauden ajalle. Työllistetyille ei pääsääntöisesti enää haeta palkkatukea.

Syyskuussa 2024 tuli voimaan myös lakimuutos, jossa työttömyysturvalain ikäsidonnaisista poikkeuksista luovuttiin. Muutoksen seurauksena myös kunnan velvoitetyöllistäminen päättyi. Velvoitteen piiriin kuuluvien työllistettyjen määrä on vaihdellut vuosittain.

Kysyntä- ja laajuus-tiedot:		TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2023	2024	2025	2026	2027
Työllisyysyksikön henkilöstö		2	2	1	1	1
Työllistettävät	yleishallinto	0	0	0	0	0
	sivistystoimi	2	1	2	2	2
	tekninen toimi	4	2	2	2	2
	ruokapalvelut ja siivouspalvelut	0	2	2	2	2
	Velvoitetyöllistetyt	3	5	0	0	0
Työllistetyt henkilöt yhteensä, joista		9	15	6	6	6
-pitkäaikaistyöttömät		4				
-velvoitetyöllistetyt		5				

Tuotannontekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Henkilöstö: kesätyöntekijät	41	45	50	50	50
Työmarkkinatuen kuntaosuus €	170 060	225 000	274 000	274 000	274 000

Työllisyyspalvelut jatkossa:

Kunnan työllisyystoiminnan jatkoa suunniteltaessa vuosi 2025 näyttäneen, mihin työllisyyspalveluissa jatkossa tulee panostaa ja mitkä palvelut tosiasiallisesti jäävät kuntaan työllisyysalueen toiminnan käynnistämisen jälkeen. Myös työllisyyspalveluiden henkilöstön määrää tarkastellaan myöhemmin, kun työllisyysalueen toiminta on vakiintunut.

Kunnan omaksi toiminnaksi jää koululaisille ja opiskelijoille suunnatun kesätyökokonaisuuden järjestäminen, työllistämistoiminnan koordinointi sekä työllisyyspalvelujen hallinnolliset tehtävät. Näiden tehtävien hoitaminen järjestetään kunnan sisällä (pääasiassa hallintopalveluissa) sekä yhteistyössä työllisyysalueen kanssa.

Vieremä-lisän maksua jatketaan harkinnanvaraisesti tilanteissa, jossa se perustellusti edistää asiakkaan kokonaistilannetta työllistymisen näkökulmasta.

Nuorisotakuun toteuttaminen:

Jatketaan panostusta nuorisotakuun toteuttamiseen yhdessä nuorisotoimen kanssa. Nuorisotakuun avulla pyritään tukemaan nuoren sijoittumista joko kouluun tai työelämään. Nuorisotakuu koskettaa 25-vuotiaiden ja nuorempien, sekä alle 30-vuotiaiden vastavalmistuneiden työllistämistä.

Nuorten kesätyöllistäminen vuonna 2025:

Kunta tarjoaa nuorille koululaisille ja opiskelijoille myös jatkossa kesätyöpaikkoja eri yksiköissään. Kunta on työllistänyt joka kesä noin 40-50 nuorta kesätöihin. Vuonna 2025 panostetaan erityisesti nuorten työvalmiuksiin ja asenteeseen. Kesätyöllistäminen toteutetaan "Tatsia työelämään" -teeman alla. Työntekijöiden perehdyttämiseen ja ohjaamiseen panostetaan ja työtehtävien merkitystä osana kokonaisuutta korostetaan. Yhtenä teemana on bioenergiaketju osana vastuullista asumista ja elinkeinoelämää.

Työllisyshankkeiden hyödyntäminen:

Kunta osallistuu ja kehittää yhteistyötään työllisyshankkeiden kanssa. Hankkeiden osalta tulee hyödyntää hankkeen resursseja osana kunnan työllistämistoimintaa. Meneillään on Täsmät- sekä Omaks hommaks- hankkeet, joissa kunta on mukana. Täsmät-hankkeen tavoitteena on tukea heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä sekä kehittää osatyökykyisten palveluja. Omaks hommaks-hankkeen tavoitteena on yksilövalmennuksen kautta lisätä työkykyä ja luoda työllisyyspolkuja asiakkaille, joilla on neuropsykiatrisia haasteita tai piirteitä. Molemmat hankkeet jalkautuvat kuntaan asiakastyössään.

170 TYÖLLISYYSPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	38 352	28 800	5 000	5 170	5 340
Toimintamenot	-392 005	-647 820	-865 950	-880 670	-895 000
Toimintakate (Netto)	-353 653	-619 020	-860 950	-875 500	-889 660
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-16 441	-43 765	-52 704	-54 490	-56 230
Tehtävän kokonaiskustannukset	-408 446	-691 585	-918 654	-935 160	-951 230

Perustelut:

Ylä-Savon työllisyysalueen taloushallinto on osa lisälmen kaupungin taloutta. Työllisyysalueen kaikki toimintakustannukset jaetaan kuntien kesken niin, että 50 % kustannuksista jaetaan työikäisen väestön määrän perusteella ja 50 % laajan työttömyyden mukaan. Työikäisen väestön määrä ja laaja työttömyys -laskutuskriteerit muodostetaan edellisen vuoden viimeisen päivän tilastojen mukaan. Edellä kuvattua kustannusjakomallia käytetään työllisyysalueen kustannusten jakamisessa ensimmäiset kolme vuotta. Vieremän kunnan

maksuosuus vuonna 2025 on 366 876 euroa. Määrärahavaraus työmarkkinatuen kuntaosuutta varten on 274 000 euroa. Kuntaosuus on laskettu lisäämällä vuoden 2023 tilinpäätöstietoihin valtionosuudessa huomioitu korvaus etuusmenojen kasvusta. Määrärahavaraus työllistettyjen palkkakustannuksiin on pienennetty (80 800 euroa), mutta sen jatkuminen nähdään tärkeänä. Kesätyöntekijöiden henkilöstökuluihin kuntaan varataan 49 650 euroa, kesätyötukea yrityksiin 6 000 euroa ja Vieremä-lisään 2 500 euroa.

Toimielin: Kunnanhallitus
Tulosalue: Maaseutupalvelut
Tilivelvollinen: Hallintojohtaja
Tilitunnus: 190

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue, Ylä-Savon maaseutupalvelut, vastaa lain 210/2010 maaseutuhallinnon järjestäminen kunnissa kunnille antamista velvoitteista, Ruokavirasto ja järjestäjäkunta (Iisalmi) ovat tehneet maksajavirastosopimuksen.

Ylä-Savon maaseutupalvelut vastaa yhteistoimintasopimuksessa sovitusta viranomais-, palvelu- ja kehittämistehtävistä. Maaseutuhallintoa hoidetaan yrittäjälähtöisesti. Ylä-Savon maaseutupalvelut ovat keskeisessä asemassa maatilayrittäjien ja hallinnon kohdatessa.

Lomituspalvelut mahdollistavat maatalousyrittäjille lakisääteiset vuosilomat ja sijaisapupaapat. Maatalousyrittäjien eläkelaitos rahoittajana ja Iisalmen kaupunki toimijana ovat tehneet toimeksiantosopimuksen lomituspalvelujen järjestämiseksi Pohjois-Savon lomituspalvelujen (1.1.2023 alkaen) alueella. Lisäksi lomituspalvelut tarjoavat maksullista lomitusta, jonka puitteissa Vieremän kunta tukee tuettua maksullista lomitusta maatalousyrittäjien jaksamisen ja hyvinvoinnin turvaamiseksi paremmin.

Toimintaympäristön muutos:

Uusi EU:n maatalouspolitiikan rahoituskausi alkoi 2023 ja jatkuu vuoteen 2027. Maatilojen määrä vähenee keskimäärin 2 % vuosittain normaalin rakennemuutoksen takia. Kaikilla tiloilla ei ole yritystoiminnan jatkajaa. Tukitoimenpitein varmistetaan, että kannattavaa yritystoimintaa harjoittavien maatilayritysten toiminta jatkuu. Lopettavien maatilojen pellot siirtyvät jatka-ville kokonaisuudessaan, yleensä vuokrauksella.

Maatalouden kannattavuus on heikentynyt, jota on vauhdittanut toimintaympäristössä tapahtuneet ennalta arvaamattomat muutokset. Venäjän laajenneet sotatoimet Ukrainassa ovat heikentäneet markkinoiden ennustettavuutta etenkin tuotantopanosostojen ajoittamisen osalta. Markkinoiden muutosten lisäksi vuosittaiset säävaihtelut ja säiden ääri-ilmiöt ovat lisääntyneet. Nämä vaikuttavat satotasoihin ja viljelyn kustannuksiin.

Maatalouden kannattavuus on ollut heikkoa ja on osaltaan esteenä maatalousyritystoiminnan kehittämiselle. Maitotilayritysten investointimahdollisuuksia kaventaa heikko kannattavuus ja maatilojen vakuutusarvojen heikkeneminen. Vaikka keskimäärin kannattavuus on heikkoa, on joukossa edelleen hyvin tai vähintäänkin kohtuullisesti kannattavia maatilayrityksiä.

Toimenpiteet suunnitelmakaudella:

Hallinnon tärkein tehtävä on maatilayrittäjien kannattavan toiminnan tukeminen. Kannattavan yritystoiminnan kannalta pitkän tähtäimen kehittämistoimina tärkeimpinä ovat maatilayritysten yhteistoiminta, kuten yhteisyrietykset ja tilusjärjestelyt. Työvoiman saatavuutta tulee myös varmistaa. Maaseudun kehittämistehtävissä yhteistyön eri toimijoiden kanssa tulee olla saatavilla. Ylä-Savon maaseutupalvelujen tärkein rooli on toimia muiden toimijoiden tukijana ja asiantuntijana sekä tiedottajana.

Ylä-Savon lomituspalvelut:

Vieremän kunta tukee vuonna 2025 maksullista lomitusta 20 % tuntihinnasta 120 h kaikille yrittäjille 15 000 euron määrärahan puitteissa. Vieremän maaseututoimisto hoitaa käytännön järjestelyt sekä seuraa määrärahan käyttöä. Tuki maksetaan Vieremän kunnan maksukäsitteilyn kautta. Yrittäjä tiedotetaan haun yhteydessä mahdollisesta takaisinperinnän riskistä. Tieto ja vastuu asiasta on yrittäjällä tukea hakiessaan.

190 MAASEUTUPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-112 741	-124 000	-131 000	-135 450	-139 790
Toimintakate (Netto)	-112 741	-124 000	-131 000	-135 450	-139 790
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-4 728	-7 672	-7 325	-7 570	-7 810
Tehtävän kokonaiskustannukset	-117 469	-131 672	-138 325	-143 020	-147 600

Kunnan osuus maaseutuhallinnon yhteislautakunnan menoista 116 000 euroa.

Tuetun maatalouslomituksen tukemiseen 15 000 euroa.

Toimielin: Sivistyslautakunta
Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja
Tilitunnus: 30

Palvelu/toiminta-ajatus:

Sivistyslautakunnan tehtävänä on:

järjestää varhaiskasvatusta alle kouluikäisille, sitä tarvitseville lapsille sekä tukea kotihoidossa olevien lasten perheitä kasvatustehtävässä

antaa lapsille ja nuorille hyvä ja laadukas perus- ja lukio-opetus, joka antaa valmiudet ammatillisiin ja korkeakouluopintoihin järjestämällä esi-, peruskoulu-, lukio- ja erityisopetusta.

järjestää ja ylläpitää lasten aamu- ja iltapäivätoimintaa

edistää kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä, käytännöllistä toimintavalmiutta ja virkistystä sekä ehkäistä kuntalaisten sairauksia ja syrjäytymistä vahvistamalla osallisuutta, järjestämällä ja ylläpitämällä kansalaisopisto-opetusta, taiteen perusopetusta, kirjastolaitosta sekä kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- ja hyvinvointitoimintaa

huolehtia valtuuston ohjaamana hyvinvointityön toteuttamisesta kuntastrategian mukaisesti

Toimintastrategia:

Varhaiskasvatusta toteutetaan päiväkotiryhmissä kirkonkylällä Nuppulassa Härköniemessä, Y-talolla ja Muksulassa Yrjöläntiellä sekä Vekkulassa Pohjoisen maaseutukoulun yhteydessä. Vuorohoitoa järjestetään tarvittaessa Nuppulassa. Halutessaan perhe voi valita lasten kotihoiton tuen alle kolmevuotiaan lapsen hoidon tapahtuessa kotona.

Opetusta järjestetään kolmella maaseutukoululla sekä Kirkonkylän koululla ja lukiossa. Mikäli jonkun maaseutukoulun toteutunut oppilasmäärä on alle 25 kahtena vuotena peräkkäin, koulu lakkautetaan. Oppilasmäärien tarkastelu aloitetaan lukuvuodesta 2024–25. Koulun lakkautuessa oppilaat siirtyvät Kirkonkylän koulun oppilaisiksi. Eteläinen koulu jatkaa väestötiloissa Kyrönniemessä.

Kirkonkylällä sijaitseva kirjasto palvelee kaikkia kuntalaisia. Maaseudulla kiertää myös kirjasto- ja monipalveluauto Kulkuri. Kansalaisopiston ryhmiä kokoontuu sekä taajamassa, että sivukylillä. Liikunta- ja nuorisotoiminta tapahtuvat pääasiassa keskitetysti kirkonkylällä. Hyvinvointityötä toteutetaan kaikille kuntalaisille.

Toiminnan painopistealueet:

Varhaiskasvatuksen painopistealueena on tukea huoltajia heidän kasvatustehtävässään, vahvistaa henkilöstön pedagogisia taitoja ja kehittää oppimis- ja leikkiympäristöjä.

Opetustoiminnassa huolehditaan opetussuunnitelmien mukaisesta opetuksesta annettujen resurssien puitteissa. Koulupuolella painopisteenä talousarviovuonna on edelleen tunne-, vuorovaikutus- ja kaveritaidot hyvinvoinnin ja yrittäjyyden lisäksi. Tähän sisältyvät niin itse-tuntemus, toisen huomioiminen kuin hyvät käytöstavat. Yrittäjyyden tavoitteena on mm. motivoida oppilaita yrittäjämaiseen asenteeseen eri elämänaloilla, tutustua yrittäjyyteen Yrityskylä-oppimiskokonaisuudessa, hyödyntää NYT:n valmiita oppimishjelmia ja vieraila eri yrityksissä. Oppilaita kannustetaan myös terveellisiin elämäntapoihin, joihin kuuluvat mm.

liikunta, ravinto, riittävä uni ja ehkäisevä päihdetyö (tupakka, nuuska, alkoholi ja huumeet). Lasten ja nuorten tuntemiin sosiaalisiin ja hyvinvoinnin haasteisiin (esim. Yksinäisyyden ja ahdistuneisuuden tunne) puututaan yhdessä oppilashuollon henkilöstön kanssa. Perusopetuksen jälkeisiä toisen asteen opintoja seurataan VALPAS- järjestelmän kautta. Opetustoiminnassa on useita vuonna 2025 jatkuvia, OKM:n ja AVIn rahoittamia hankkeita (esim. tasa-arvo ja koulu PersonalTrainer).

Lukion painopisteinä on laadukkaan opetuksen toteuttamisen lisäksi tukea opiskelijoiden hyvinvointia ja antaa kattavat jatko- ja työelämävalmiudet. Vieremän lukio painottaa myös yrittäjä- ja teknologiaopintoja sekä toteuttaa vahvaa kansainvälisyystyötä.

Kansalaisopiston painopisteenä on koulutustarjonnan toteuttaminen lähiopetuksena unohtamatta etäopetuksen kehittämistä. Toiminta on osa kylien elinvoimaisuuden säilyttämistä. Kansalaisopisto on aktiivisesti mukana Pohjois-Savon ja Sisä-Savon kansalaisopistojen yhteisessä Kansainvälisyyshankkeessa. Kansalaisopisto on mukana myös Kiuruveden, Sonkajärven, Pielavesi-Keiteleen sekä Viitaseudun opiston yhteisessä digitaitojen kehittämishankkeessa.

Kirjaston toiminnan painopisteitä ovat palveluiden sopeuttaminen vallitseviin toimintaedellytyksiin; resurssien sallimissa rajoissa, sekä Itä-Suomen kirjastojen palvelulupauksen toteuttaminen. Lisäksi kirjasto kehittää yhteistyötä kansalaisopiston, varhaiskasvatuksen ja opetus-toimen kanssa.

Kulttuuritoimen painopistealueina on tapahtumien järjestäminen sekä museotoiminnan kehittäminen ja markkinointi. Kulttuuritoimi on aktiivisesti mukana Ylä-Savon kulttuuritoimien verkostossa, Kulttuuri Itää alueellisessa kehittämisestävässä ja muissa yhteisissä hankkeissa.

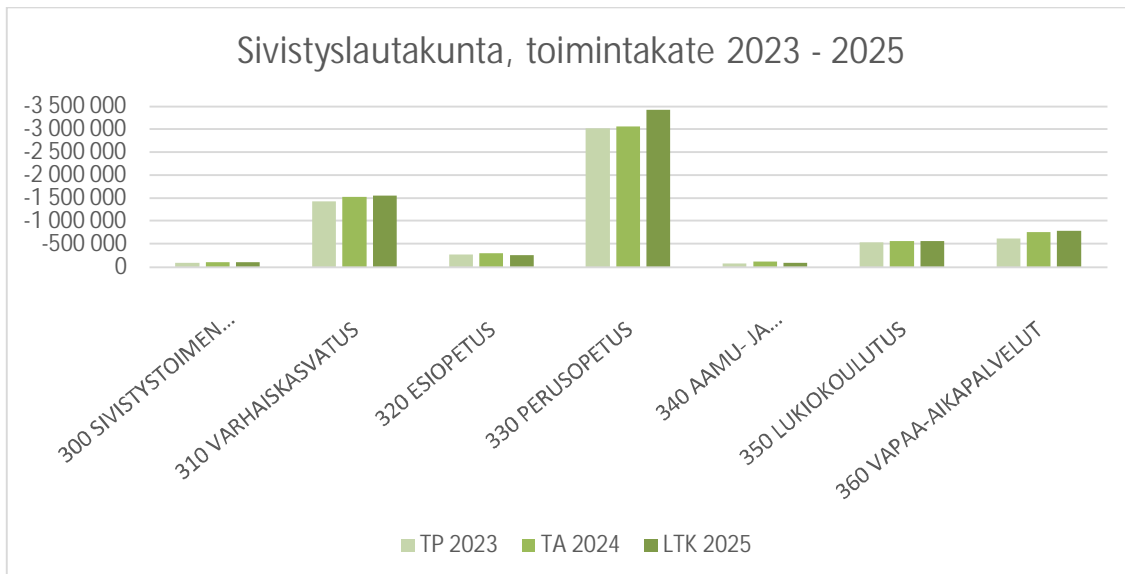
Liikuntatoimen painopisteenä on tarjota monipuolisia liikuntapalveluja ottaen huomioon myös erityisryhmiin kuuluva väestö. Liikunnan tulee olla keskeinen osa ennaltaehkäisevää terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, sairauksien hoitoa ja kuntoutusta. Liikuntaneuvonnan ja elintapaohjauksen palveluketjujen saumattomuus tulee varmistaa hyte-alueen ja kunnan välillä.

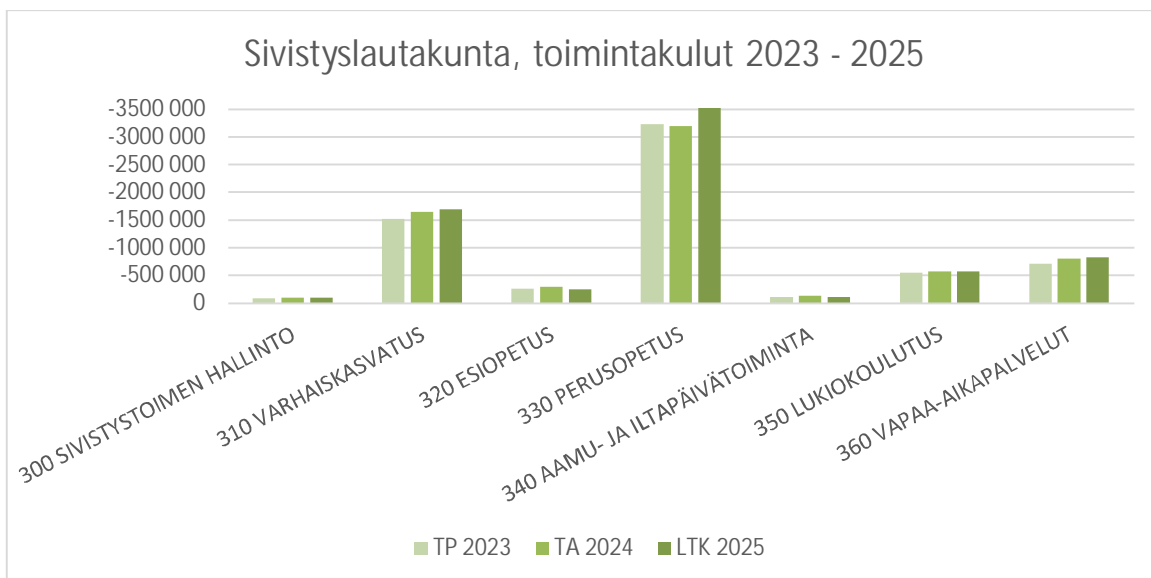
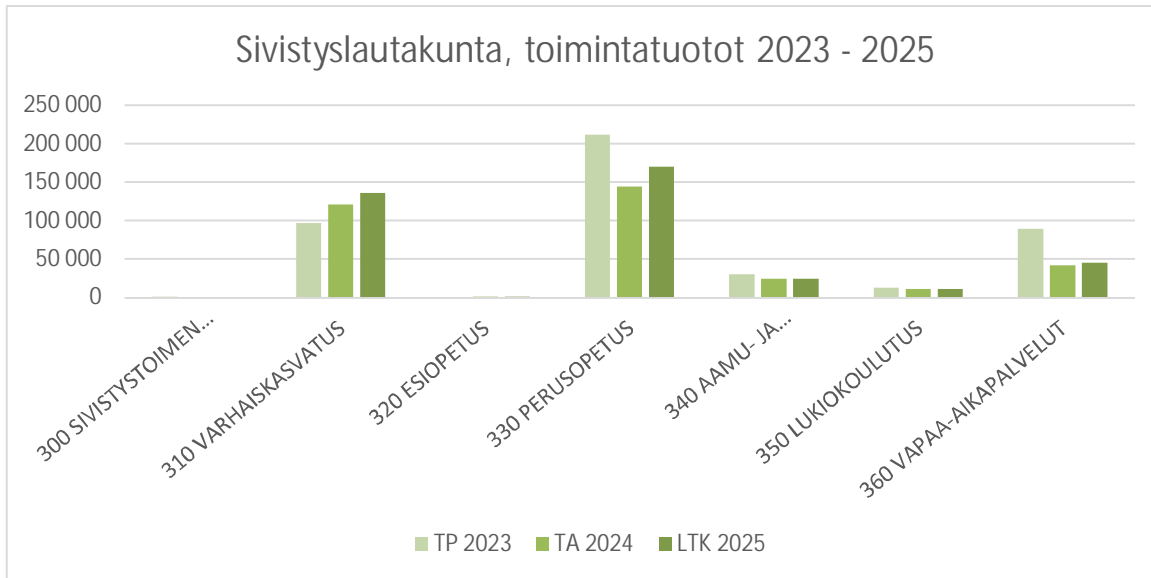
Nuorisotoimen painopistealueena on nuorisovaltuuston toiminnan kehittäminen ja vetovoimatekijöiden toteutus esim. some-kanavien avulla. Nuorisotoimi ylläpitää sekä kehittää avin hankkeiden avulla Harrastamisen Suomen mallin sekä paikallisen harrastustoiminnan kautta koululaisten kerhotoimintaa. Lisäksi painopistealueena on koulunuorisotyön kehittäminen sekä nuorten aktivointi nuorisotalon- ja vapaa-aikatoimintaan, esimerkiksi tapahtuma-, leiri- ja retkitoimintaan.

Hyvinvointipalvelujen painopisteenä on tehdä ennalta ehkäisevää hyvinvointityötä, järjestämällä ja nostamalla esille terveyttä ja hyvinvointia tukevaa toimintaa ja toimintaedellytyksiä. Hyvinvointipalvelutuotanto rakennetaan kuntalaisten tarpeita vastaavaksi ja toiminnan suunnittelussa huomioidaan viimeisin indikaattoritieto kunnan ja alueen asukkaiden hyvinvoinnista.

Toimielin: Sivistyslautakunta
 Tillivollinen: Sivistysjohtaja
 Tilitunnus: 30

30 SIVISTYSLAUTAKUNTA	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	442 304	343 719	388 080	401 250	414 080
Toimintamenot	-6 476 007	-6 743 719	-7 158 080	-7 392 890	-7 628 270
Toimintakate (Netto)	-6 033 703	-6 400 000	-6 770 000	-6 991 640	-7 214 190
Sisäiset tulot	720	500	0	0	0
Sisäiset menot	-2 104 426	-2 139 160	-2 177 549	-2 251 580	-2 323 660
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-72 452	-97 983	-93 875	-129 706	-131 369
Muut laskennalliset kustannukset	-581 209	-550 828	-544 796	-548 320	-565 890
Laskennalliset tuotot	136 277	110 801	120 090	109 180	112 670
Tehtävän kokonaiskustannukset	-9 097 818	-9 420 889	-9 854 210	-10 213 316	-10 536 519

Toimielin: Sivistyslautakunta
 Tulosalue: Sivistystoimen hallinto
 Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja
 Tilitunnus: 300

Palveluajatus/toiminta-ajatus:

Vieremän sivistystoimi järjestää laadukkaan varhaiskasvatuksen, koulujen oppilaille hyvään yleissivistykseen tarvittavat tiedot ja taidot sekä valmiudet jatko-opintoihin ja yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin tukien kotien kasvatusta, järjestämällä oppilaat yksilöinä huomioivaa sekä omavastuisuutta ja oppilaiden aktiivisuutta korostavaa opetusta. Sivistystoimi hallinnoi kunnan järjestämää monipuolista vapaa-ajan toimintaa ja hyvinvointityön toteutumista kuntastrategian mukaisesti.

Painopisteet ja tavoitteet	Toimenpide	Mittari
Kehittää koko sivistystoimen aluetta	Kehittää osastokokouksia ja yhteistyötä sivistystoimen välillä	Osastokokousten ja yhteisten tapahtumien lukumäärä

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Esiopetuksen, perusopetuksen ja lukio-opetuksen piirissä olevien oppilaidenlukumäärä (20.9.2024)	424	420	419	419	419

Tuotannontekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Henkilöstön lukumäärä: Toimistonhoitaja Sivistystoimenjohtaja/Kirkonkylänkoulun rehtori	1 0,5	1 0,5	1 0,5	1 0,5	1 0,5

300 SIVISTYSTOIMEN HAL- LINTO	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	1 348	450	450	470	490
Toimintamenot	-91 401	-95 285	-105 540	-109 060	-112 520
Toimintakate (Netto)	-90 053	-94 835	-105 090	-108 590	-112 030
Sisäiset menot	-2 456	-1466	-500	-520	-540
Laskennalliset kustannukset					
Laskennalliset tuotot	92 509	96 301	105 590	109 180	112 670
Tehtävän kokonaiskustan- nukset	-1 348	-450	-450	-400	-390

Toimielin: Sivistyslautakunta
 Tulosalue: Varhaiskasvatus
 Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja
 Tilitunnus: 310

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Vieremän varhaiskasvatussuunnitelman pohjana ovat valtakunnalliset Varhaiskasvatus-suunnitelman perusteet 2022. Varhaiskasvatusta järjestetään alle esikouluikäisille lapsille päiväkoti Nuppulan kuudessa ryhmässä. Ryhmistä kolme on Härköniemessä, jossa toimii myös vuorohoito. Kolme päiväkotiryhmää toimii ns. satelliittiryhminä: päiväkotiryhmä Y-talon Viskarit Huoltotiellä Y-talolla ja päiväkotiryhmä Muksula Yrjöläntiellä kirkonkylällä sekä päiväkotiryhmä Vekkula Salahmillä samassa kiinteistössä Pohjoisen maaseutukoulun kanssa.

Vuorohoito on varhaiskasvatuspalvelua, joka sijoittuu normaalien aukioloaikojen (ma-pe klo 7–17) ulkopuolelle. Oikeus vuorohoitoon on lapsen molempien huoltajien samanaikaisen (tai yksinhuoltajan) päätoimisen työssäkäynnin ajaksi etukäteen varattujen hoitoaikojen perusteella. Kunnan järjestämän varhaiskasvatuspalvelun vaihtoehtona voi perhe, jossa on alle 3-vuotias lapsi, valita lasten kotihoidon tuen. Marraskuusta 2019 alkaen varhaiskasvatus on tarjonnut alle kouluikäisten lasten perheille avoimen kohtaamispaikan, perhekerho Vipeltäjät perjantaisin klo 9–12 kunnan nuorisotilassa.

Toimintaympäristön muutos:

Varhaiskasvatusympäristöjen kehittäminen: 5-vuotinen leikkiympäristöjen kehittämissuunnitelma. Päiväkotiryhmä Vekkulan tilojen järjestely toimivammiksi ja kuluneiden kalusteiden uusiminen. Päiväkotiryhmä Muksulan piha-alueen uudistaminen. Päiväkoti Nuppulan ilmastoinnin riittävyys tarkistaminen ja piha-alueen kuluneiden/rikkoontuneiden telineiden uusiminen.

Painopisteet ja tavoitteet

1. Perheiden tukeminen heidän kasvatustehtävässään sekä lasten ja huoltajien osallisuuden vahvistaminen.
2. Pedagogiikan vahvistaminen varhaiskasvatuksessa ja henkilöstön täydennyskoulutus.
3. Varhaiskasvatuksen oppimis- ja leikkiympäristöjen kehittäminen (kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen).

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Varhaiskasvatusta tarvitsevien lasten lukumäärä	91	105	100	95	95
Alle 3-vuotiaiden lukumäärä	24	35	33	30	30
Kotihoidontuen piirissä olevien lasten lukumäärä	25	25	23	20	20

Tuotannon tekijät/suoritteet: Luvut sisältävät ulkoiset menot ja tulot.	TP 2023	TA 2024	Taloussuunnitelma		
			2025	2026	2027
Varhaiskasvatus: euroa/vuosi/kokopäiväpaikka	12 000	10 000	12 000	12 000	12 000
Lasten kotihoidontuki: euroa/vuosi/kotona	3330	3190	3 200	3 200	3 200
Henkilöstön määrä	26	27	26	26	26

310 VARHAISKASVATUS	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	96 726	120 450	135 600	140 200	144 680
Toimintamenot	-1 522 233	-1 647 320	-1 690 900	-1 743 400	-1 801 330
Toimintakate (Netto)	-1 425 507	-1 526 870	-1 555 300	-1 603 200	-1 656 650
Sisäiset tulot	0	0	0	0	0
Sisäiset menot	-234 065	-265 333	-274 022	-283 310	-292 370
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-5 021	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-103 695	-145 065	-138 697	-128 430	-132 550
Laskennalliset tuotot	15 097	14 500	14 500	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 849 917	-2 043 218	-2 089 119	-2 155 140	-2 226 250

Toimielin: Sivistyslautakunta
 Vastuualue: Esiopetus
 Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja
 Tilitunnus: 320

Palveluajatus/toiminta-ajatus:

Vieremän esiopetussuunnitelman pohjana ovat valtakunnalliset esiopetussuunnitelman perusteet. Esiopetusta annetaan 700 tuntia vuodessa ja esioppilaan työpäivä on enintään viisituntinen. Esiopetus järjestetään koulujen yhteydessä, maaseutukouluilla ryhmä voi olla yhdysluokkana.

Esiopetuksen tehtävänä on edistää lapsen kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Esiopetus luo perustaa elinikäiselle oppimiselle, mutta siinä ei vielä lapselle aseteta erillisiä tiedollisia tavoitteita.

Tavoitteet:

Tavoitteen kohde	Mittari	TP 2023	TA 2024	Taloussuunnitelma		
				2025	2026	2027
Laadukas opetus						
Henkilöstön ammattitaito	Pätevien opettajien tuntien osuus kokonaistuntimäärästä, %	100	100	100	100	100
Opetus järjestetään taloudellisesti	Esikoulun kustannukset toimintakate euroa/oppilas	10 917	10 558	8 382	16 248	10 316

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP 2023	TA 2024	Taloussuunnitelma		
			2025	2026	2027
Oppilasmäärä 20.9.2024 (koulujen esioppilaat)	32	28	30	16	26

Tuotannontekijät/suoritteet:	TP 2023	TA 2024	Taloussuunnitelma		
			2025	2026	2027
Opettajien lukumäärä 31.12.2024	2,63	2,63	1,83	1,83	1,83
Koulunkäynnin ohjaajien lukumäärä 31.12.2024	1,29	1,29	1,24	1,24	1,24

320 ESIOPETUS		TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat						
	Toimintatulot	770	1 074	1 080	1 120	1 160
	Toimintamenot	-266 972	-296 716	-252 550	-260 980	-269 160
	Toimintakate (Netto)	-266 202	-295 642	-251 470	-259 860	-268 000
	Sisäiset menot	-83 141	-92 756	-76 663	-79 270	-81 810
Laskennalliset kustannukset						
	Muut laskennalliset kustannukset	-20 711	-17 178	-13 002	-13 440	-13 870
	Laskennalliset tuotot	2 410	0	0	0	0
	Tehtävän kokonaiskustannukset	-368 414	-406 650	-342 215	-353 690	-364 840

Toimielin: Sivistyslautakunta
 Vastuualue: Perusopetus
 Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja
 Tilitunnus: 330

Palveluajatus/toiminta-ajatus:

Vieremän kunnassa perusopetusta annetaan maaseutukouluilla ja koulukeskuksessa, jossa on luokat 1–9. Esiopetusta annetaan Kirkonkylän koululla sekä maaseutukoulujen yhdysluokissa kaikilla kyläkouluilla. Mikäli jonkun maaseutukoulun toteutunut oppilasmäärä on alle 25 kahdena vuotena peräkkäin, koulu lakkautetaan. Oppilasmäärien tarkastelu aloitetaan lukuvuodesta 2024–25. Oppilaat siirtyvät koulun lakkautuessa Kirkonkylän koulun oppilaiksi. Eteläinen koulu jatkaa väestötiloissa Kyrönniemessä.

Painopisteet ja tavoitteet:	Toimenpide	Mittari
Tunne-, vuorovaikutus- ja kaveritaidot, terveelliset elintavat, hyvät käytöstavat ja hyvinvointi	Oppilaita kannustetaan terveellisiin elintapoihin, hyvään käytökseen ja opetetaan vuorovaikutus- ja kaveritaitoja. Huomaa Hyvä - oppitunti joka kuukausi. Välituntitoiminnan aktivointi järjestämällä teemavälitunteja.	
Yrittäjyys	Oppilaiden motivointi yrittäjämäiseen elämänsentteeseen, Yrityskylä-oppimiskokonaisuus, NYTin oppimisohjelmat, vierailut yrityksissä	

	Mittari	TP 2023	TA 2024	Taloussuunnitelma		
				2025	2026	2027
Laadukas opetus	Valtakunnallisissa ko- keissa arvosanojen kes- kiarvo - 6. luokan englanti - 9. luokan äidinkieli - 9. luokan fysiikka - 9. luokan matematiikka	Vähintään keskitasoa	Vähintään keskitasoa	Vähintään keskitasoa	Vähintään keskitasoa	Vähintään keskitasoa
Henkilöstön ammattitaito	Pätevien opettajien tun- tien osuus kokonaistunti- määrästä %	> 90	> 90	> 90	> 90	> 90
Opetus järjestetään taloudellisesti	Peruskoulun kustannuk- set toimintakate eu- roa/oppilas Keskim. ryhmä koko op- pilasmäärä/opettaja	12 971	8 745	9 688	10 018	10 338
		12,4	n 17	n 17	n 17	n 17

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Peruskoulujen oppilasmäärä 20.9.2024 Laskeva oppilasmäärä voi vaikuttaa tuotannontekijöiden määriin	349	349	353	353	353

Tuotannontekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Peruskoulujen opettajien lkm. 31.12.2024/1.8.2025	28,2	28,2/27,7	28,41/28,38	28,38	28,38
Koulut; lukumäärä 31.12.2024	4	4	4	4	4 / 3
Opetustunnit, laskennallinen tuntikehys	754 / 794	754/794	794 / 824	824	824
Koulusihteeri	1	1	1	1	1
Koulunkäynnin ohjaajien lkm. 31.12.2024/1.8.2025	10,35	10,35/9,35	11,13	11,13	11,13

330 PERUSOPETUS	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	210 996	144 120	170 020	175 800	181 430
Toimintamenot	-3 229 649	-3 196 267	-3 590 110	-3 710 020	-3 830 890
Toimintakate (Netto)	-3 018 653	-3 052 147	-3 420 090	-3 534 220	-3 649 460
Sisäiset menot	-1 185 780	-1 205 226	-1 251 317	-1 293 880	-1 335 290
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-42 025	-60 700	-38 847	-41 460	-40 234
Muut laskennalliset kustannukset	-349 076	-267 126	-276 436	-285 830	-294 980
Laskennalliset tuotot	22 280	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 784 251	-4 729 319	-5 156 710	-5 331 190	-5 497 204

Toimielin: Sivistyslautakunta
 Tulosalue: Aamu- ja iltapäivätoiminta
 Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja
 Tilitunnus: 340

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Sivistyslautakunta järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa 1–2 luokan oppilaille ja esikoululaisille kaikkien alakoulujen yhteydessä koulupäivinä, lukuun ottamatta lauantaikoulupäiviä. Erityisen tuen päätöksen saaneilla oppilailla on mahdollisuus osallistua toimintaan koko peruskoulun ajan. Toiminta toteutetaan kunnan omana työnä ja ohjaajina toimivat koulunkäynnin ohjaajat. Lomakerho järjestetään yhteistyössä 4H:n kanssa, mikäli osallistujia ilmoittautuu riittävästi. Tarvittaessa lomakerho järjestetään Kirkonkylän koululla. Sivistyslautakunta hyväksyy toimintasuunnitelman toimintakausittain.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet:

1. Järjestetään laadukasta aamu- ja iltapäivätoimintaa kaikkien koulujen yhteydessä.
2. Pyritään aktivoimaan mahdollisimman monet vanhemmat ja lapset osallistumaan opetushallituksen toimeenpanemaan seurantaan internetissä. Osallistutaan valtakunnallisiin kehittämiskampanjoihin.
3. Pyritään saamaan ohjaajat alueellisiin koulutuksiin tai muihin sopiviin koulutuksiin.
4. Laadukkaan aamu- ja iltapäivätoiminnan takaamiseksi ohjaajien kuormitusta pyritään vähentämään loma-aikoina tekemällä yhteistyötä kunnan muiden toimijoiden kanssa.

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Oppilaat aamu- ja iltapäivätoiminnassa	58/53	52/52	56/58	50/51	48/49

340 AAMU- JA ILTAPÄIVÄ-TOIMINTA	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	30 105	24 500	24 500	25 330	26 140
Toimintamenot	-108 664	-134 120	-114 460	-118 220	-121 870
Toimintakate (Netto)	-78 559	-109 620	-89 960	-92 890	-95 730
Sisäiset tulot	0	0	0	0	0
Sisäiset menot	-106 262	-103 079	-106 748	-110 380	-113 920
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-13 138	-11 021	-8 733	-9 030	-9 320
Laskennalliset tuotot	1 756	0			
Tehtävän kokonaiskustannukset	-226 309	-248 220	-229 941	-237 630	-245 110

Toimielin:	Sivistyslautakunta
Tulosalue:	Lukiokoulutus
Tilivelvollinen:	Sivistysjohtaja
Tilitunnus:	350

Palveluajatus/toiminta-ajatus:

Vieremän lukio toimii lähilukiona oman kunnan ja lähialueiden oppilaiden jatkokoulutuskelpoisuuden takaavana yleislukiona, jonka toiminnoissa painotetaan monipuolisia opetusmenetelmiä ja arviointia. Näiden lisäksi lukion toimintakulttuurin keskiössä on luoda opiskelijoille yksilöllisen opintopolku, joka ohjaa heitä jatko-opintoihin ylemmälle asteelle. Vieremän lukio toimii läheisessä yhteistyössä sekä oman maakunnan lähilukioiden, että paikallisten yritysten kanssa (Ponsse Oyj ja kumppanuusyrittäjä). Lukiossa voi suorittaa myös yrittäjyys- ja teknologiaopintokokonaisuuksia.

Lukio painottaa vahvasti monipuolisia kansainvälisyysopintoja. Lukio toteuttaa vuosittain vähintään yhden monialaisen kansainvälisyysprojektin. Tämä näkyy myös lukion laajana kielivalikoimana ja myös vieraiden kulttuureiden opintojaksoina.

Lukio-opintojen perusta on tehtyjen lukiouudistusten mukaisesti digitaalinen. Opiskelijat perehtyvät sähköiseen pedagogiikkaan laajasti koko lukio-opintojen keston ajan eri oppiaineissa ja myös ict-kursseina (sähköiset oppimateriaalit ja kokeet). Myös ylioppilastutkinto suoritetaan tietokoneiden avulla. Vieremän lukiossa opiskelijat saavat hyvät edellytykset ko. opetukseen ja kokeiden suorittamiseen lukion uuden paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti.

Painopisteet ja tavoitteet:

1. Laadukas ja opiskelijakeskeinen pedagogiikka
2. Uuden sähköisen koejärjestelmän (Abitti2) käyttöönotto
3. Yhteistyö lähilukioiden ja yritystoiminnan kanssa
4. Laaja kansainvälisyystyö (kielivalinnat, omat kansainvälisyyskurssit)

Toimenpiteet	Mittarit	2025
Yrittäjyys- ja teknologiapainotteiset kurssit	Opiskelijoiden määrä	10
Toisen vieraan kielen uudet opetusratkaisut	Opiskelijoiden määrä	18

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2023	2024	2025	2026	2027
Opetus toteutuu laadullisesti ja määrällisesti hyvän tasoisena	Keskeyttäneiden osuus, %	8,3	< 5	< 5	< 5	< 5
	Tutkinnot suoritetaan tavoiteajassa, suorittaneiden osuus, %	100,0	90,0	90,0	90,0	90,0
Opetus järjestetään taloudellisesti ja toimivasti	Lukion oppilaiden kustannukset toimintakate euroa/oppilas	15 754	13 135	15 651	16 183	16 701
	Keskimääräinen ryhmäkoko - oppilasmäärä/opettaja	n. 10	n. 15	n. 15	n. 14	n. 14
Henkilöstön ammattitaito	Pätevien opettajien tuntien osuus kokonaistuntimäärästä, %	>90	> 90	> 90	> 90	> 90

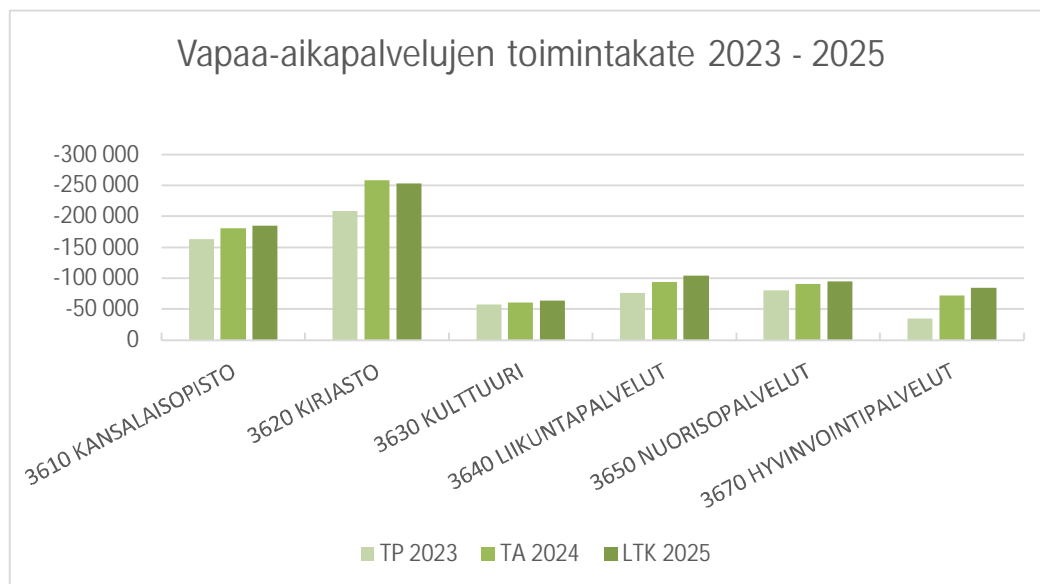
Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Oppilaiden lukumäärä 20.9.2024	43	43	36	36	36

Tuotannontekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Opettajien määrä 31.12.2024/1.8.2025	6,25	6,25	5,79/5,91	5,91	5,91
Opetustunnit, laskennallinen tuntikehys	154	154	154	154	154

350 LUKIOKOULUTUS	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	13 045	11 000	11 000	11 370	11 730
Toimintamenot	-548 290	-575 794	-574 440	-593 590	-612 240
Toimintakate (Netto)	-535 245	-564 794	-563 440	-582 220	-600 510
Sisäiset menot	-133 471	-124 946	-123 333	-127 530	-131 610
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-8 690	-13 260	-2 120	-5 000	-8 300
Muut laskennalliset kustannukset	-38 331	-43 554	-39 422	-40 760	-42 070
Laskennalliset tuotot	2 225	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-726 557	-757 554	-739 315	-766 880	-794 220

Toimielin: Sivistyslautakunta
 Tulosalue: Vapaa-aikapalvelut
 Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja
 Tilitunnus: 360

360 VAPAA-AIKAPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	89 315	42 125	45 430	46 960	48 450
Toimintamenot	-708 797	-798 217	-830 080	-857 620	-884 450
Toimintakate (Netto)	-619 483	-756 092	-784 650	-810 660	-836 000
Sisäiset tulot	720	500			
Sisäiset menot	-359 251	-346 354	-344 966	-356 690	-368 120
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-16 716	-24 023	-52 908	-83 246	-82 835
Muut laskennalliset kustannukset	-56 258	-66 884	-68 506	-70 830	-73 100
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 141 022	-1 235 478	-1 296 460	-1 368 386	-1 408 505

Toimielin: Sivistyslautakunta
 Tulosalue: Kansalaisopisto
 Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja
 Tilitunnus: 3610

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Kansalaisopiston tehtävänä on elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti tukea yksilöiden persoonallisuuden ja kansalaisvalmiuksien monipuolista kehittymistä. Tehtävänä on myös antaa valmiuksia toimia yhteisöissä ja edistää tasa-arvon sekä moniarvoisuuden toteutumista yhteiskunnassa.

Kansalaisopisto antaa taiteen perusopetusta ja opetusta taide-, taito- ja tietoaineissa. Opetustarjonta tukee työelämän tarpeita ja harrastustoimintaa sekä täydentää pohjakoulutusta, valmentaa jatko-opintoihin, edistää yksilön psyykkisen, fyysisen sekä sosiaalisen aktiivisuuden ylläpitämistä.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet:

Kansalaisopisto tarjoaa mahdollisuuden eri-ikäisille kuntalaisille opiskeluun ja itsensä kehittämiseen. Opetusta annetaan kunnan keskustassa ja kyllillä kuntalaisten esittämien tarpeiden pohjalta. Opiston monipuolinen toiminta on tärkeää kuntalaisten aktivoimisessa elämän eri alueilla.

1. Kansalaisopiston koulutustarjonta toteutetaan pääasiassa lähipalveluna. Kansalaisopiston toiminta on osa kylien elinvoimaisuuden säilyttämistä.
2. Kansalaisopistossa kehitetään etä- ja hybridiopetusta ja niiden välittämistä opiskelijoille.
3. Opetusta tarjotaan yhteistyössä Vanhustyön Keskusliiton ja Kuopion kansalaisopiston kanssa.
4. Kansalaisopisto on aktiivisesti mukana Pohjois-Savon ja Sisä-Savon kansalaisopistojen yhteisessä Erasmus+ akkreditoinnissa sekä Kiuruveden, Sonkajärven, Viitaseudun opiston ja Pielavesi-Keiteleen kansalaisopistojen MOTTI – monipuolisia taitoja tietotekniikkaan -hankkeessa.

Tavoitteen kohde	Mittari	TP 2023	TA 2024	Taloussuunnitelma		
				2025	2026	2027
Kansalaisopiston hallinto: * tehokas ja taloudellinen hallinto	euroa / opetustunti	27,69	36,34	25,54	25,54	25,54
	euroa / toimihenkilö	93 203	90 933	88 547	88 547	88 547
Kansalaisopiston opetus: * kuntalaisille korkeatasoista opetusta itsensä kehittämiseen	euroa / opetustunti	48,15	44,73	45,62	45,62	45,62
	euroa / opettaja	2 762	2 908	2 965	2 965	2 965

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Opetustunnit, valtionosuuteen oikeuttavat	2 524	2 600	2 600	2 600	2 600
Opetustunnit, hankerahoitus					
Opiskelijamäärä	627	550	550	550	550

Tuotannon tekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Opettajien lukumäärä	44	40	40	40	40
Muu henkilöstö	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75
Opetustunti euroa / opettaja	2 762	2 908	2 965	2 965	2 965
Opetustunti euroa / opiskelija	194	211	216	216	216

3610 KANSALAI SOPISTO	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	21 230	18 525	19 330	19 990	20 630
Toimintamenot	-184 283	-198 980	-204 340	-211 060	-217 580
Toimintakate (Netto)	-163 053	-180 455	-185 010	-191 070	-196 950
Sisäiset tulot	720	0	0	0	0
Sisäiset menot	-18 367	-18 109	-18 069	-18 680	-19 280
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-10 732	-16 352	-15 582	-16 110	-16 630
Tehtävän kokonaiskustannukset	-213 382	-233 441	-237 991	-245 850	-253 490

Toimielin: Sivistyslautakunta
 Tulosalue: Kirjasto
 Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja
 Tilitunnus: 3620

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Kirjasto palvelee kuntalaisia heidän tiedontarpeissaan, edistää lukemista ja monilukutaitoa sekä luo edellytyksiä lukemiseen ja harrastamiseen tarjoamalla käyttöön ajantasaisen ja monipuolisen kokoelman, tilat, ajanmukaiset ja laadukkaat tiedonhakumenetelmät ja -välineet sekä henkilökunnan asiantuntemuksen ja osaamisen.

Painopisteet ja tavoitteet	Toimenpide	Mittari
Kirjastopalveluiden tarjoaminen ja monipuolisen lukutaidon edistäminen kaikille kuntalaisille	Monipuolisen ja uudistuvan kokoelman ylläpitäminen, tietopalvelu, lukemisen edistäminen sekä moninaisen kirjallisuus- ja kulttuuri-toiminnan mahdollistaminen tapahtumien ja yhteistyön muodossa.	Kirjastopalvelujen käyttö-, lainaus- ja kävijämäärät, Ryhmien & tapahtumien kävijämäärät

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2023	2024	2025	2026	2027
Monipuolisen kirjastoaineiston	* kirjat kpl / 1000 as.	542	560	560	500	500
hankinta	* muu aineisto kpl/1000 as.	168	85	85	100	100
	* sanoma- ja aikakauslehdet					
	vsk / 1000 as.	21	22	23	23	23

Kysyntä- ja laajuustiedot	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Lainaajien lukumäärä	1 197	1250	1250	1250	1250
Lainat / vuosi	50 027	52 000	52 000	52 000	52 000
euroa / laina	5,69	4,66	4,66	5,7	5,7
euroa / asukas (3579 as.)	87,7	67,65	67,65	70	70

Tuotannon tekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Henkilöstön lukumäärä	3,75	3,5	3,5	3,5	3,5
Aukiolotunnit	4842	5400	5400	5400	5400
Aineisto, kpl	57 817	54 000	54 000	54 000	54 000
Lainaukset / asukas	14,8	14	14	14	14
Kirjastokäynnit / asukas	9,7	10	10	10	10

3620 KIRJASTO	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	13 572	3 900	3 900	4 020	4 140
Toimintamenot	-222 746	-262 001	-257 540	-266 110	-274 470
Toimintakate (Netto)	-209 173	-258 101	-253 640	-262 090	-270 330
Sisäiset menot	-71 185	-77 990	-78 927	-81 610	-84 230
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-8 842	-11 000	-18 125	-15 385	-15 385
Muut laskennalliset kustannukset	-15 566	-22 436	-20 741	-21 440	-22 120
Tehtävän kokonaiskustannukset	-318 339	-373 427	-375 333	-384 545	-396 205

Toimielin: Sivistyslautakunta
 Tulosalue: Kulttuuri
 Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja
 Tilitunnus: 3630

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Kulttuuritoimi järjestää eri-ikäisille kuntalaisille mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kulttuurin eri alueisiin ja kokea elämyksiä. Kulttuurin harrastamiseen tarjotaan tiloja ja välineitä. Kulttuuritoiminnalla rakennetaan myönteistä kunnan imagoa myös kuntaan muuttaville uusille asukkaille.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet:

1. Kulttuuritoimi järjestää yksin ja/tai yhdessä eri järjestöjen, yhteisöjen ja yritysten kanssa kulttuuritapahtumia ja retkiä.
2. Jokainen lapsi ja nuori osallistuu yhteen kulttuuritapahtumaan.
3. Ikääntyneille järjestetään omia kulttuuritilaisuuksia erityisesti vanhustenviikolla.
4. Työikäisille suunnattua kulttuuritoimintaa kehitetään, ja erityisryhmien ja vähemmistöön kuuluvien tarpeet pyritään huomioimaan toimintaa järjestettäessä.
5. Museotoimintaa kehitetään järjestämällä tapahtumia museoalueella ja parantamalla aukioloaikoja.
6. Kulttuuritoimi on aktiivisesti mukana Ylä-Savon kulttuuritoimien verkostossa, Kulttuuri Itää Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan yhteisessä kehittämistehtävässä ja muissa yhteisissä hankkeissa.

Tavoitteen kohde	Mittari	TP 2023	TA 2024	Taloussuunnitelma		
				2025	2026	2027
Laadukas kulttuuripalvelu	euroa / asukasmäärä (as. 3 361)	17,50	17,87	19,11	19,11	19,11

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP 2023	TA 2024	Taloussuunnitelma		
			2025	2026	2027
Kulttuuripalvelujen käyttäjien lukumäärä (livenä ja verkossa)	2 935	1 000	1 000	1 000	1 000

Tuotannontekijät/suoritteet	TP 2023	TA 2024	Taloussuunnitelma		
			2025	2026	2027
Kulttuuritapahtumien lukumäärä	35	8	8	8	8
Henkilöstö	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

3630 KULTTUURI	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	6 011	0	0	0	0
Toimintamenot	-62 964	-60 857	-63 510	-65 630	-67 710
Toimintakate (Netto)	-56 952	-60 857	-63 510	-65 630	-67 710
Sisäiset menot	-2 350	-2 840	-2 832	-2 930	-3 020
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-2 923	-2 923	-1 233	-411	0
Muut laskennalliset kustannukset	-3 459	-5 243	-4 938	-5 110	-5 280
Tehtävän kokonaiskustannukset	-71 696	-71 863	-72 513	-74 081	-76 010

Sitova perustelu:

Yleinen kulttuuritoimi: Avustukset yhteisöille 900 euroa, stipendit peruskoulun ja lukion päättävälle oppilaille 300 euroa. Vieremän kulttuuripalkinto 250 euroa.

Toimielin: Sivistyslautakunta
 Vastuualue: Liikuntapalvelut
 Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja
 Tilitunnus: 3640

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Liikuntatoimen palveluilla tuetaan ennaltaehkäisevää terveydenhoitoa aktivoimalla kuntalaisia liikkumaan monipuolisesti. Liikuntatoimi luo edellytyksiä liikkumiseen tarjoamalla erilaisia liikuntapalveluja sekä tukemalla urheiluseuroja, eri järjestöjä ja liikuntatoimintaan suuntautunutta kansalaistoimintaa. Alle 18-vuotiaille vieremäläisille kaikkien liikuntapaikkojen käyttö on maksutonta. Vieremäläisille eläkeläisille, työttömille ja opiskelijoille kuntosalin käyttö on ollut maksutonta alkaen 1.9.2021. Vieremäläisille eläkeläisille liikuntasalin käyttö on ollut maksutonta alkaen 1.4.2023.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet:

Tavoitteena on luoda sellaiset edellytykset, että kuntalaisilla on mahdollisuus liikunnan harrastamiseen omien tavoitteidensa ja tarpeittensa mukaisesti. Tarjoamalla monipuolisia liikuntapalveluja ohjataan koko väestöä liikkumaan aktiivisesti ja kannustetaan terveellisiin elämäntapoihin.

- Järjestetään erilaisia liikuntatapahtumia ja ohjattua liikuntatoimintaa eri kohderyhmille, ottaen huomioon erityisesti väestöryhmät, jotka jäävät yleisesti tarjolla olevien liikuntapalveluiden ulkopuolelle. Soveltavaa liikuntaa ja kotoutumista tukevia liikuntaharrastuksia järjestetään kaikille ikäryhmille.
- Toimitaan yhteistyössä liikuntaa järjestävien tahojen kanssa ja autetaan liikuntatapahtumien järjestämisessä.
- Koulujen kanssa yhteistyössä järjestetään koululaisille erilaista liikuntatoimintaa.
- Liikuntaneuvonnan palveluketjulla ennaltaehkäistään sairauksia, tuetaan työkyvyn ylläpitoa ja saadaan kuntalaiset voimaan kokonaisvaltaisesti paremmin.

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	Taloussuunnitelma				
			TA 2024	2025	2026	2027	
Laadukkaat ja edulliset	Liikuntatoiminnan roa/asukas	eu-	29,44	28,77	32,82	32,82	32,82
liikuntapalvelut	Liikuntapalvelujen roa/asukas	eu-	96,86	75,06	114,12	114,12	114,12

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Kilpailutapahtumien lukumäärät	8	9	9	9	9
- osanottajat	1120	900	1100	1100	1100
Kuntotapahtumien lukumäärät	17	15	17	17	17
- osanottajat	680	750	700	700	700
Ohjatut liikuntaryhmät / viikko	12	12	10	10	10
- kokoontumiskerrat (ohjaus- kerta/vuosi)	390	324	370	370	370
- osallistujamäärät yhteensä	3 551				
		2332	3000	3000	3000
Omatoiset liikunta-aktiviteetit (mm. jumppavideot ja striimaukset)	3	3	3	3	3

*osallistujien keskiarvo kokoontumiskertaa kohden vuonna 2023 oli 9,1 hlöä

Tuotannon tekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
* henkilöstön lukumäärä	1	1	1	1	1
* urheiluseurat, kpl	8	8	8	8	8
* sisäliikuntatilat, kpl	1	1	1	1	1
* ulkokentät, kpl	3	3	3	3	3
* hiihtoladut, km	30	30	30	30	30
* uimapaikat, kpl	4	4	4	4	4
* vaellusreitit, km	50	100	100	100	100

3640 LIIKUNTAPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	15 761	11 600	14 100	14 580	15 040
Toimintamenot	-91 508	-105 478	-117 860	-121 790	-125 620
Toimintakate (Netto)	-75 747	-93 878	-103 760	-107 210	-110 580
Sisäiset tulot	0	500	0	0	0
Sisäiset menot	-252 523	-232 380	-232 658	-240 570	-248 270
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-4 951	-10 100	-33 550	-67 450	-67 450
Muut laskennalliset kustannukset	-18 220	-9 498	-13 598	-14 060	-14 510
Tehtävän kokonaiskustannukset	-367 202	-357 456	-397 666	-443 870	-455 850

Sitova perustelu:

Avustukset urheiluseuroille 15 800 euroa.

Toimitila-avustus kiinteistölle liikuntaan käytettyjen tuntien perusteella. Liikuntakäyttö kiinteistössä lisääntyy vuodelle 2025.

Menestyneiden urheilijoiden palkitsemiseen 2 000 euroa.

Stipendit peruskoulun ja lukion päättävälle oppilaille 200 euroa.

Toimielin: Sivistyslautakunta
 Vastuualue: Nuorisopalvelut
 Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja
 Tilitunnus: 3650

Palveluajatus/Toiminta-ajatus, nuorisotyö ja nuorten ehkäisevä päihdetyö:

Nuorisotyön tarkoituksena on tukea lasten ja nuorten kasvua, osallisuutta, vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa. Nuorisotyössä pyritään edistämään nuorten yhdenvertaisuutta. Tuetaan lasten ja nuorten harrastamista. Korostetaan terveitä elämäntapoja, kestävää kehitystä sekä toteutetaan nuorille ehkäisevää päihdetyötä. Tätä ajatusta toteutetaan yhteistyössä kunnan eri toimialojen, järjestöjen, Pohjois-Savon hyvinvointialueen ja lasten ja nuorten huoltajien kanssa.

Etsivä nuorisotyö ostetaan palveluntuottajalta. Nuorisotyön koordinoima monialainen työryhmä edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuutta.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet:

1. Nuorisovaltuusto jatkaa toimintaansa, ottaen kantaa ajankohtaisiin kunnallisiin asioihin. Taa-taan toimintamahdollisuudet nuorisovaltuuston toiminnalle ja vaikuttamismahdollisuuksille. Nuorisovaltuusto tekee yhteistyötä Ylä-Savon muiden nuorisovaltuustojen kanssa.
2. Ylläpidetään säännöllistä nuorisotalon toimintaa yli 13-vuotiaille. Alle 13-vuotiaille nuorisotila on avoinna vähintään kaksi kertaa viikossa.
3. Järjestetään monipuolista tapahtuma-, retki- ja leiri toimintaa yhteistyössä järjestöjen, kun-nan muun toimijoiden ja seurakunnan kanssa.
4. Nuorisotoimi koordinoi vapaa-aikatoimen ja järjestöjen AVIn rahoittamaa yhteistä kerho-hanketta sekä Harrastamisen Suomen mallin hanketta. Kerhotarjotin pidetään monipuolisena.
5. Koulunuorisotyön edistäminen.

Tavoitteen kohde	Mittari	TP 2023	TA 2024	Taloussuunnitelma		
				2025	2026	2027
Laadukkaat ja edulliset nuorisotoiminnan palvelut	euroa/asukas (as. 3361)	29,82	25,26	27,10	27,10	27,10
Alle 29-vuotiaat (865)	euroa/henkilö	113,06	93,55	105,31	105,31	105,31

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP 2023	TA 2024	Taloussuunnitelma		
			2025	2026	2027
Tapahtumien lukumäärä	237	250	250	250	250
Osallistujat	2951	3 000	3 000	3 000	3 000
AVI:n tukema koululaisten kerhotoiminta	21	22	22	22	22

Nuorisotilan käyttö 2022-2026	TP 2023	TA 2024	Taloussuunnitelma		
			2025	2026	2027
Nuorten illat käyttökerrat/kävijöitä	111/910	140/3000	120/1000	120/1000	120/1000
Alakoululaisten illat	95/1134	60/400	70/600	70/600	70/600
Kerhot/harjoitukset/ kokoukset/leirit	19/433	50/400	20/400	20/400	20/400
Järjestöjen päiväkäyttö	16/291	15/300	15/300	15/300	15/300
Järjestöjen iltakäyttö	17/145	50/400	20/200	20/200	20/200
Kansalaisopisto/Kulttuuritoimi	48/444	24/200	24/200	24/200	24/200
Soten päivä-, kesä- ja viikonloppukäyttö					
Perhekerho	30/90	39/300	30/100	30/100	30/100
Muu tilapäiskäyttö		6/100	6/100	6/100	6/100

3650 NUORISOPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	32 585	8 100	8 100	8 370	8 640
Toimintamenot	-112 409	-98 701	-102 860	-106 280	-109 600
Toimintakate (Netto)	-79 824	-90 601	-94 760	-97 910	-100 960
Sisäiset menot	-14 826	-15 035	-12 480	-12 900	-13 320
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-6 433	-7 421	-7 241	-7 490	-7 730
Tehtävän kokonaiskustannukset	-133 669	-121 157	-122 581	-126 670	-130 650

Toimielin: Sivistyslautakunta
 Tulosityksikkö: Hyvinvointipalvelut
 Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja
 Tilitunnus: 3670

Palveluajatus/Toiminta-ajatus

Vieremän kunnan hyvinvointipalvelut vastaa kuntalaisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämisestä. Hyvinvointipalvelut huolehtii valtuuston ohjaaman hyvinvointityön toteuttamisesta kuntastrategian mukaisesti. Hyvinvointipalvelutuotanto rakennetaan kuntalaisten tarpeisiin vastaavaksi. Hyvinvointipalvelut järjestää terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä tapahtumia ja toimintoja yhteistyössä hyvinvointialueen, naapurikuntien, yritysten ja muiden työnantajatahojen sekä yhdistysten ja seurojen kanssa. Hyvinvointipalveluissa työskentelee hyvinvointityöntekijä.

Painopisteet ja tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
<p>Tehdään ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä, järjestämällä monipuolisesti hyvinvoinnin ja terveyden eri osa-alueita edistävää toimintaa ja toimintamahdollisuuksia.</p> <p>Ehkäisevä päihde- ja mielenterveysyhteistyö lukeutuu hyvinvointityön kokonaisuuteen. Tavoitteena on edistää päihdeettömiä elintapoja, ehkäistä päihdehaittoja, pyrkiä ymmärtämään päihdeilmiöitä, vahvistaa yksilön mielenterveyttä suojaavia tekijöitä ja rakenteita sekä vähentää yksilön tai yhteisöjen mielenterveyttä vaarantavia tekijöitä ja rakenteita.</p>	<p>Hyvinvoinnin ja liikunnan viikko-ohjelma, joka pitää sisällään monipuolisesti tavoitteita vastaava toiminta.</p> <p>Yksilöllinen liikunta- ja hyvinvointineuvonta kuntalaisille.</p> <p>Hyte-työn koordinointi sekä vaikuttavien hyte-menettelmien esille tuonti kunnan päättäjille sekä niiden toteutus hyvinvointitavoitteiden saavuttamiseksi.</p> <p>Ehkäisevän päihde- ja mielenterveysyhteistyön konkreettisten toimenpiteiden toteutus yhteistyössä monialaisen työryhmän kanssa.</p>	<p>Eri toimintojen ja tapahtumien lukumäärä sekä kokonaismäärä.</p> <p>Liikunta- ja hyvinvointineuvonnan käyttömäärä tunneissa.</p> <p>THL:n Teaviisarin tulokset</p> <p>Hyte-kerroin €/asukas</p>

Tavoitteen kohde	Mittari	Taloussuunnitelma				
		TP 2023	TA 2024	2025	2026	2027
Laadukkaat ja edulliset Hyvinvointipalvelut	Hyvinvointitoiminnan euroa/asukas (3361 as.)	10,3	11,36	11,60	11,74	11,74
Monipuolinen, terveyttä ja hyvinvointia edistävä toiminta	Erialaisten toimintojen ja tapahtumien lukumäärä	12	15	15	15	15
	Toteutuneiden toimintojen (ryhmien) ja tapahtumien kokonaismäärä	30	40	40	40	40
Liikunta- ja hyvinvointineuvonta	tuntimäärä	14	25	25	25	25

3670 HYVINVOINTIPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintulot	155	0	0	0	0
Toimintamenot	-34 888	-72 200	-83 970	-86 750	-89 470
Toimintakate (Netto)	-34 733	-72 200	-83 970	-86 750	-89 470
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-1 848	-5 934	-6 406	-6 620	-6 830
Tehtävän kokonaiskustannukset	-36 736	-78 134	-90 376	-93 370	-96 300

Toimielin: Tekninen lautakunta
 Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Perustehtävänä on viihtyisän ja turvallisen ympäristön kehittäminen ja ylläpito asumiseen, yrittämiseen ja vapaa-aikaan.

Asemakaava-alueen viher- ja muiden yleisten alueiden ylläpito.

Kiinteistöjen ylläpidon tehtävänä on pitää kunnan omistamat rakennukset käyttötarkoituksen edellyttämässä toimintakunnossa. Riittävällä kunnossapitotasolla voidaan varmistaa yhteisen omaisuuden säilyminen. Rakennusten huolellinen hoito ja kunnossapito lisäävät rakennuksen käyttöikä ja vähentää ennenaikaista peruskorjaustarvetta. Samalla se parantaa työskentelyolosuhteita.

Tekninen toimi ylläpitää vuokrattavat tilat taloudellisella sekä tarkoituksenmukaisella tavalla. Kunnan metsätiloja hoidetaan metsätaloussuunnitelman mukaan.

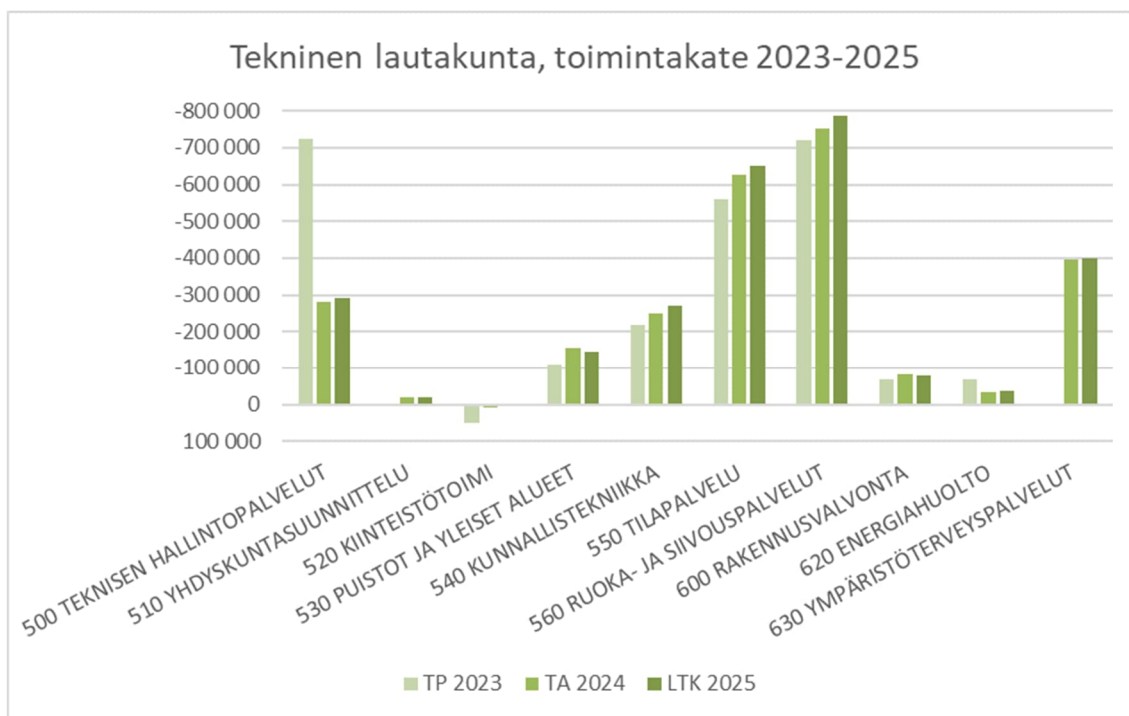
Toiminnan painopistealueet:

Painopistealueena suunnitelmakaudella 2025–2027

Katusaneerausten toteuttaminen

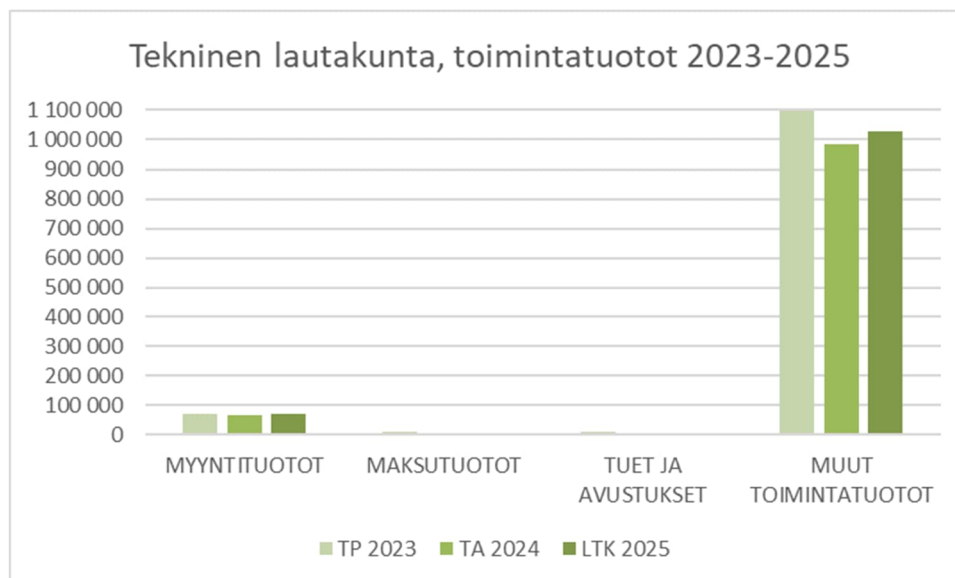
Sotkanhelmen alueen toteuttaminen

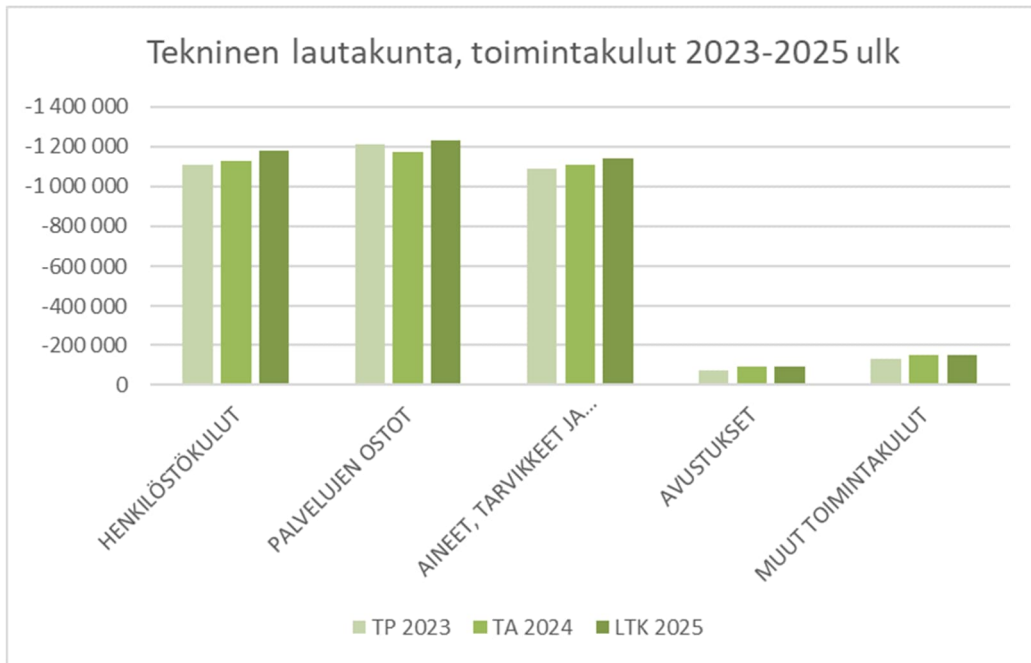
Vieremän bioprojekti ja biokaasukulttuurin luominen

Toimielin: Tekninen lautakunta
 Tilivelvollinen: Tekninen johtaja
 Tilitunnus: 50

50 TEKNINEN LAUTAKUNTA	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	1 193 050	1 064 200	1 110 400	1 149 160	1 184 899
Toimintamenot	-3 608 425	-3 650 935	-3 790 830	-3 918 400	-4 042 730
Toimintakate (Netto)	-2 415 375	-2 586 735	-2 680 430	-2 769 240	-2 857 831
Sisäiset tulot	2 216 446	2 312 227	2 349 923	2 429 800	2 507 550
Sisäiset menot	-58 511	-123 376	-123 269	-127 450	-131 510
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-1 020 076	-1 127 073	-1 195 519	-1 235 415	-1 243 342
Muut laskennalliset kustannukset	-388 004	-514 783	-528 791	-546 760	-564 260
Laskennalliset tuotot	270 047	301 715	328 120	339 280	350 140
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 804 969	-5 114 452	-5 310 289	-5 488 745	-5 631 702

Toimielin: Tekninen lautakunta
 Tulosalue: Hallintopalvelut
 Tilivelvollinen: Tekninen johtaja
 Tilitunnus: 500

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Perustehtävänä on viihtyisän ja turvallisen ympäristön kehittäminen ja ylläpito asumiseen, yrittämiseen ja vapaa-aikaan.

Tekninen toimisto koordinoi suunnittelua. Suunnittelupalvelut ostopalveluna, ei omaa henkilöstöä.

Ylläpidetään toimivaa asiakaspalvelua.

Ylä-Savon Paikkatietojärjestelmän ylläpito sekä kehittäminen.

Tuotetaan isännöintisopimuksen mukaista palvelua Kt Oy Vieremän Hakataloille, tulot 14.000 € sekä Vieremän Toimitilat Oy:lle, tulot 11.000 €.

Pelastustoimi:

Pelastustoimen järjestämisvastuu siirtynyt 1.1.2023 lukien Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Ei määrärahavarausta.

Väestönsuojelu:

Kunnan omaa toimintaa, ei erillistä määrärahavarausta.

Muu yhdyskuntasuunnittelu:

Haja-asutusalueen jätevesihuollon suunnitteluavustukset. Ei määrärahavarausta.

Tavoitteen kohde	Mittari
Teknisen hallinnon talousarvion pitävyyden seuranta	Talousarviossa pysyminen/talousarvion seuranta 4x vuodessa.
Asemakaava-alueen pohjakartan ajan tasalla pito	Tiedot tarkistetaan kerran vuoteen syksyllä, myönnettyjen rakennuslupien sekä maastotarkastelun perusteella.
Huolehditaan, että kaavoitus käynnistyy	Kama-toimikunta hyväksyy kaavoitettavan alueen ja kaavoitusaikataulun
Tuotetaan isännöintisopimuksen mukaista palvelua	Konserni-iltojen palaute isännöintisopimusten mukaisten palveluiden tuottamistasosta

500 TEKNISEN HALLINTOPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	48 660	36 000	36 000	37 220	38 411
Toimintamenot	-771 590	-316 470	-328 120	-339 050	-349 680
Toimintakate (Netto)	-722 930	-280 470	-292 120	-301 830	-311 269
Sisäiset menot	-15 294	-15 445	-14 972	-15 480	-15 970
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	0	-5 800	-5 000	-10 000	-15 000
Laskennalliset tuotot	264 306	301 715	328 120	339 280	350 140
Tehtävän kokonaiskustannukset	-522 578	-36 000	-19 972	-25 250	-30 510

Toimielin: Tekninen lautakunta
 Tulosalue: Yhdyskuntasuunnittelu
 Tilivelvollinen: Tekninen johtaja
 Tilitunnus: 510

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Kaavoitus:

Asemakaavoitus: Ei vireillä olevia kohteita

Yleiskaavoitus: Kurvilanmäen tuulivoimapuisto

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Yleiskaava-aluetta, ha	12 715	12 715	12 715	12 715	12 715
Asemakaava-aluetta, ha	n. 300	n. 300	n. 300	n. 300	n. 300
Ranta-asemakaava- aluetta, ha	102	102	102	102	102

Tuotannontekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Vakanssit	4	4	4	4	4

510 YHDYSKUNTASUUNNIT- TELU	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintamenot	0	-20 400	-20 400	-21 090	-21 760
Toimintakate (Netto)	0	-20 400	-20 400	-21 090	-21 760
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannuk- set	0	-1 396	-1 488	-1 540	-1 590
Tehtävän kokonaiskustannuk- set	0	-21 796	-21 888	-22 630	-23 350

Toimielin: Tekninen lautakunta
 Tulosalue: Kiinteistötoimi / Maa- ja metsätilat
 Tilivelvollinen: Tekninen johtaja
 Tilitunnus: 520

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Maa-omaisuuden myynti ja hoito

Kunnan metsätiloja hoidetaan metsätaloussuunnitelman mukaan.

Metsänmyyntitulot 20.000 euroa

Metsänhoitotyöt yht. 20.000 euroa

Metsän lannoitus 5.000 euroa

Varaudutaan lisäämään hankintaan.

Maa-alueiden vuokraus (tontit ja pellot) vuokraus

Vuokratulot 65.000 euroa

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Kunnan metsätilojen laajuus, ha	610	620	620	620	620

520 KIINTEISTÖTOIMI	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	83 961	85 000	85 000	88 890	90 703
Toimintamenot	-32 360	-76 300	-84 300	-87 170	-89 960
Toimintakate (Netto)	51 601	8 700	700	1 720	743
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-4 398	-10 382	-9 414	-9 730	-10 040
Tehtävän kokonaiskustannukset	-36 758	-86 682	-93 714	-96 900	-100 000

Toimielin: Tekninen lautakunta
 Tulosalue: Puistot ja yleiset alueet
 Tilivelvollinen: Kiinteistöpäällikkö
 Tilitunnus: 530

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Asemakaava-alueen viher- ja muiden yleisten alueiden ylläpito hoitotasoluokituksen mukaisesti. Kesäaikana työllistetään kausityöläisiä sekä koululaisia/opiskelijoita.

Hyötyjätepiste

Ylijäämämaan ja hyötyjätepisteen ylläpito ja kehittäminen.

Kotitalouksilta vastaanotetaan mm:

Vaaralliset jätteet, sähkölaitteet

Paperi, kartonkipakkaukset, lasipakkaukset (purkit / pullot), pienmetalli (metallipurkit yms.)

Käyttökelpoiset vaatteet

Suuret metalliromut

Painekyllästetty puujäte

Puujäte, risu- ja haravointijäte

Muut kuin pakkauslasit eli ikkunalasit, juomalasit, lasiset kahvipannut, lasiset uunivuoat, tuulilasit, peilit, tasolasit, jne.

Hyötyjätepisteellä olevan puutavaran haketus ja muiden hyötyjakeiden jatkokäsittely.

Muu toiminta

Torin ylläpito

Viheralueiden hoitosopimus Kt Oy Vieremän Hakatalot, tulot 20.000 euroa

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	TA	Taloussuunnitelma			
		2023	2024	2025	2026	2027	
Puistojen ja yleisten alueiden hoitotasoluokituksen toteuttaminen	Tekninen lautakunta seuraa puistojen hoitotasoluokituksen toteutumista						
Hyötyjätepisteen ylläpito	Alueelle kuulumattoman jätemäärän seuranta						
Toteutetaan sovitut hoitotyöt kustannustehokkaasti	KT Oy Vieremän Hakataloilta tullut palaute						

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Puistoalueiden laajuus, ha	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7

530 PUISTOT JA YLEISET ALUEET	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	24 906	20 000	22 000	22 750	23 478
Toimintamenot	-136 173	-174 020	-167 580	-173 280	-178 810
Toimintakate (Netto)	-111 267	-154 020	-145 580	-150 530	-155 332
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-33 039	-37 340	-35 351	-32 100	-30 600
Muut laskennalliset kustannukset	-18 508	-26 207	-26 899	-27 810	-28 700
Tehtävän kokonaiskustannukset	-187 719	-237 567	-229 830	-233 190	-238 110

Toimielin: Tekninen lautakunta
 Tulosalue: Kunnallistekninen kunnossapito
 Tilivelvollinen: Kiinteistöpäällikkö
 Tilitunnus: 540

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Liikenneväylien ylläpito

Asemakaava-alueen liikenneväylien ylläpidosta ja valaistuksesta huolehditaan niin, että väylien liikenneturvallisuus ja liikennekäytettävyys pysyy niillä pääosin hyvänä.

Yksityistiet:

Yksityisteiden tienpitoa tuetaan raha-avustuksena niin, etteivät tienpitokustannukset nouse kohtuuttomaksi yksityiselle taloudelle. Tieavustuksiin on varattu 90 000 euroa.

Haja-asutusalueen tiestön osalta ylläpidetään osoitejärjestelmää.

Tieyksikkömaksut yksityisteillä, joissa kunta on tieosakkaana.

Tielanan ylläpito.

Tiejaosto lakkautettu v. 2023. Jatkossa sille kuuluneet asiat hoitaa tekninen lautakunta.

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2023	2024	2025	2026	2027
Yksityisteiden tienpidon kustannusten kohtuullinen taso.	avustusta, €/km/vuosi	332,50	350	350	350	350
Tekninen lautakunta seuraa kunnan avustuksen käyttöä.	Tarvittaessa tehdään 1-2 suunnattua tarkastusta yksityisteille, joilla seurataan kunnan avustuksen vaikutusta yksityistieverkkoon.					

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Kaava-alueen tiestön pituus, km	15	15	15	15	15
Kevyenliikenteen väyliä	6,5	6,5	7,0	7,0	7,0
Avustettavien yksityisteiden yhteispituus, km (avustuspuite)	204,7	227	220	220	220
Avustettavia yksityistiekuntia, kpl	83	120	110	110	10

540 KUNNALLISTEKNIikka	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	62 378	0	0	0	0
Toimintamenot	-278 838	-250 470	-270 100	-279 270	-288 200
Toimintakate (Netto)	-216 461	-250 470	-270 100	-279 270	-288 200
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-108 038	-156 340	-188 625	-192 227	-208 226
Muut laskennalliset kustannukset	-37 898	-44 779	-49 131	-50 800	-52 430
Tehtävän kokonaiskustannukset	-424 774	-451 589	-507 856	-522 297	-548 856

Toimielin: Tekninen lautakunta
 Tulosityksikkö: Tilapalvelu / kiinteistöjen ylläpito
 Tilivelvollinen: Kiinteistöpäällikkö
 Tilitunnus: 550

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Kiinteistöjen ylläpito

Toimitilapalvelujen tehtävänä on pitää kunnan omistamat rakennukset käyttötarkoituksen edellyttämässä toimintakunnossa. Riittävällä kunnossapitotasolla voidaan varmistaa yhteisen omaisuuden säilyminen. Rakennusten huolellinen hoito ja kunnossapito lisäävät rakennuksen käyttöikä ja vähentävät ennenaikaista peruskorjaustarvetta. Samalla se parantaa työskentelyolosuhteita.

Ilmanvaihtokanavien nuohous, mittaus ja säätö seuraaville kohteille:

Koulukeskus
 Varikko/paloasema
 Liiteri
 Hullumylly

Paloasemalla sijaitsevan teknisen osaston varikon ylläpito, henkilökunnan kokoontumis- sosi- aali- ja varaston tilojen sekä varaston kirjoilla olevan kaluston kunnossapito.
 Huoltoautojen käyttö ja ylläpito.

Liikuntapaikkojen ylläpito:

Kaikkien kunnan kesä- ja talviliikuntapaikkojen ylläpito.

Tavoitteen kohde	Mittari
Talviliikuntapaikat, valaistu hiihtolatu- tekojää sekä urheilukentän luistelu- alue on pääosin aina kuntalaisten käytettävissä.	Saatu palaute
Koulujen liikuntapaikat pidetään tasa- puolisesti käyttökunnossa.	

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Hallintokuntien käytössä olevat toimitilat:					
Toimistorakennukset / Kunnanvirasto	1	1	1	1	1
Päivähoitorakennukset / Nuppula	1	1	1	1	1
Koulurakennukset / Koulukeskus, Eteläinen, Itäinen, Pohjoinen koulu	4	4	4	4	4
Liikuntarakennukset / Liikuntahalli	1	1	1	1	1
Vapaa-ajan rakennukset /Kirjasto Lyhty, Vanha kirjasto	2	2	2	2	2
Palo-asema-varikkorakennus	1	1	1	1	1
Muut rakennukset / urheilukentän huoltorakennus, Einarin puiston wc	1	2	2	2	2
Rakennusten kerrosala, m ²	14 246	14 857	14 246	14 246	14 246
Rakennusten siivousala, m ²	10681,85	10681,85	10681,85	10681,85	10681,85

Asuntojen vuokraus:

Honkalinna, 2 kpl, As. Oy Harjupolku, 2kpl, Mäntytie 12, 13 kpl.

Yrjölä B -talon palveluasuntojen (6 asuntoa) vuokraus siirtynyt kunnalle v. 2015.

Sotkanhelmen tontin D-talo, 7 asuntoa, valmistuu 2025 kevät.

Tilojen vuokraus:

Linja-autoasema, Yrittäjätalo, Ponselle vuokrattu teollisuushalli (Tova), Huitulanharju talo A ja B, Yrjölä A, Terveyskeskus ja Nuorisotalo. Op:n talosta eläinlääkärin tilat.

Tavoitteen kohde	Mittari
Pyritään vuokraamaan kaikki kunnan omistamat vuokratilat	Tekninen lautakunta seuraa käyttöastetta

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Vuokrattavia asuntoja, kpl (Honkalinna, Harjupolku, Mäntytie 12, *Huitulantie 5)	17	17	25*	25	25
Vuokrattavia asuntoja, m ²	881	881	1236	1236	1236
Vuokrattavat asunnot Yrjölä B, kpl	6	6	6	6	6
Vuokrattavat asunnot Yrjölä B, m ²	231	231	231	231	231
- kunnan määräämisvallassa olevien asunto- ja kiinteistöyhtiöiden (Hakatalot) omistamien asuntojen lkm 31.12./ kpl	239	239	239	239	239
- kunnan määräämisvallassa olevien asunto- ja kiinteistöyhtiöiden (Hakatalot) omistamien asuntojen pinta-ala, m ²	14034	14034	14389	14 389	14 389
Muita vuokrattavia tiloja, kpl	26	26	26	26	26
Muita vuokrattavia tiloja, m ²	4 810	4 810	4 810	4 810	4 810
Vuokrattavat laitosrakennukset m ² , Pohjois-Savon HVA	2140	2 140	2 140	2 140	2 140
Asuntojen vuokrausaste %	90 %	95 %	95 %	95 %	95 %
Muiden tilojen vuokrausaste %	90 %	95 %	95 %	95 %	95 %

Tuotannon tekijät/suoritteet tilapalvelu:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Henkilöstö, kiinteistönhoitajat	2,82	2,82	2,82	2,82	2,82

550 TILAPALVELU	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	927 684	890 200	929 200	960 800	991 545
Toimintamenot	-1 487 868	-1 516 735	-1 580 820	-1 634 260	-1 686 360
Toimintakate (Netto)	-560 184	-626 535	-651 620	-673 460	-694 815
Sisäiset tulot	1 409 604	1 506 627	1 495 490	1 546 330	1 595 810
Sisäiset menot	-10 100	-10 700	-11 300	-11 680	-12 050
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-872 673	-911 463	-903 823	-892 712	-876 056
Muut laskennalliset kustannukset	-203 691	-268 751	-273 960	-283 270	-292 330
Laskennalliset tuotot	96	0			
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 574 235	-2 707 649	-2 769 903	-2 821 922	-2 866 796

Toimielin: Tekninen lautakunta
 Tulosityksikkö: Ruoka- ja siivouspalvelut
 Tilivelvollinen: Ruokapalvelupäällikkö
 Tilitunnus: 560

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Siivouspalvelut

Laadukkaan ja kilpailukykyisen siivouspalvelun tuottaminen.

Toimintastrategia:

Asiakaslähtöinen ajattelutapa. Ammattitaidon ylläpitäminen ja tiedon lisääminen koulutuksen avulla. Toiminnan mukauttaminen siivottavien tilojen mukaan.

Tavoitteen kohde		Mittari	TP 2023	TA 2024	Taloussuunnitelma		
					2025	2026	2027
Siivouspalvelut tuotetaan edullisesti	tuote-	Ulk. ja sis. menot / €/m ²	17,18	19,50	19,50	20,00	20,50
Siivouspalvelut tuotetaan tehokkaasti	tuote-	Siivoustoimen siivottavat neliöt / työtunnit	499	485	485	485	485

Siivouskohteet ja siivottavat neliöt:			2023	2024	2025	2026	2027
Siivouskerrat / viikko:			m ²	m ²	m ²	m ²	m ²
Koulukeskus	5		5193,00	5198,00	5198,00	5198,00	5198,00
Liikuntahalli	5		1525,00	1525,00	1525,00	1525,00	1525,00
Päiväkoti Nuppula	5		673,00	673,00	673,00	673,00	673,00
Päiväkoti Muksula	2		141,00	141,00	141,00	141,00	141,00
Päiväkoti Vekkula	2	2	96,5	96,5	96,5	96,5	96,5
Itäinen koulu	5		969,00	969,00	969,00	969,00	969,00
Pohjoinen koulu	5		1261,5	1261,5	1261,5	1261,5	1261,5
Eteläinen koulu	5		646,0	646,00	646,00	646,00	646,00
Kunnanvirasto	2		768,00	768,00	768,00	768,00	768,00
Kirjasto Lyhty	5		680,00	680,00	680,00	680,00	680,00
Kansalaisopisto	1		386,00	386,00	386,00	386,00	386,00
Paloaseman varikko	1		377,90	377,90	377,90	377,90	377,90
Urheilukentän huoltorakennus	3		122,40	122,40	122,40	122,40	122,40
Yrittäjätalo, nuorisotila, luokat	5	5	236,0	236,0	236,0	236,0	236,0
Yrjölä B- talo	1		104,40	104,40	104,40	104,40	104,40
Maurin Halli, YSAO	1	1	63,2	63,2	63,2	63,2	63,2
YHTEENSÄ			13247,9	13247,9	13247,9	13247,9	13247,9

Tuotannon tekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Henkilöstön lukumäärä 7,75 h / päivä laskettuna	5,96	5,96	5,96	5,96	5,96

5611 SIIVOUSPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	2 377	200	1 500	1 540	1 589
Toimintamenot	-249 193	-285 920	-302 370	-312 290	-322 010
Toimintakate (Netto)	-246 816	-285 720	-300 870	-310 750	-320 421
Sisäiset tulot	271 400	285 800	301 900	312 160	322 150
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-34 981	-38 894	-40 533	-41 910	-43 250
Laskennalliset tuotot	1 113	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-283 062	-324 814	-342 903	-354 200	-365 260

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Ruokapalvelut

Laadukkaan ruokapalvelun tuottaminen edullisesti asiakkaiden tarpeiden mukaisesti.

Ravitsemussuositusten noudattaminen palvelua suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Asiakasryhmät:

Asiakaskunta koostuu päivähoito-, esikoulu- ja peruskouluikäisistä lapsista, lukiolaisista, työpaikkaruokailijoista sekä edustustoiminnasta.

Toimintastrategia:

Asiakaslähtöinen ajattelutapa. Ammattitaidon ylläpitäminen koulutuksen avulla.

Sansia-yhteistyön hyödyntäminen ja lähi-/luomutuotteiden hankkiminen mahdollisuuksien mukaan.

Jamix -ruokatuotanto-ohjelman ylläpito Sonkajärven ruokapalveluiden kanssa.

Yhteistyö Pohjois-Savon Hyvinvointialueen ravitsemustyöryhmän kanssa.

Tuotannon tekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Henkilöstön lukumäärä 7,75 h / päivä	5,22	5,22	5,22	5,22	5,22
Valmistuskeittiöitä	1	1	1	1	1
Kuumennuskeittiöitä (Kyläkoulut ja Nup-pula)	4	4	4	4	4
Suoritteita (kaikki yhteensä) / vuosi	126 348	120 000	120 000	118 000	116 000

5621 RUOKAPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	32 943	27 800	29 700	30 720	31 703
Toimintamenot	-505 193	-495 380	-515 970	-533 180	-549 980
Toimintakate (Netto)	-472 250	-467 580	-486 270	-502 460	-518 277
Sisäiset tulot	535 442	519 800	552 533	571 310	589 590
Sisäiset menot	-28 470	-29 437	-28 156	-29 110	-30 040
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-6 327	-7 630	-12 876	-12 876	-17 960
Muut laskennalliset kustannukset	-77 065	-68 448	-70 975	-73 390	-75 740
Laskennalliset tuotot	4 532	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-612 522	-600 895	-627 002	-648 556	-673 720

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2023	2024	2025	2026	2027
Ruokapalvelut tuotetaan edullisesti	Keskihinta: € / suorite	4,01	5,15	5,20	5,25	5,35
Ruokapalvelut tuotetaan tehokkaasti	Keskuskeittiön teho: tehdyt työtunnit / keskuskeittiön suoritteet:	26,00	21,50	21,50	21,50	21,50

Kysyntä- ja laajuustiedot: Asiakasryhmät:	Kysynnän laatu:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2023	2024	2025	2026	2027
Päiväkotilapset, Nuppula	Aamupala, lounas, välipala	65	55	55	55	55
Päiväkoti Vekkula	Aamupala, lounas, välipala	15	15	15	15	15
Päiväkoti Muksula	Aamupala, lounas, välipala, päivällinen, iltapala	15	15	15	15	15
Vipeltäjät	Aamupala	10	10	10	10	10
Pienluokan lapset	Lounas	5	5	5	5	5
Esikoululapset	Lounas ja maksull. välipala	31	36	36	31	31
Peruskoululapset	Lounas ja maksull. välipala	349	335	348	347	306
Lukiolaiset	Lounas ja maksull. välipala	42	45	45	45	45
Sivistystoimen aamupäivätoiminta	Välipala	15	15	15	15	15
Sivistystoimen iltapäivätoiminta	Välipala	35	35	35	35	35
Työpaikkaruokailijat	Lounas	35	35	35	35	35

560 RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	35 321	28 000	31 200	32 260	33 292
Toimintamenot	-754 386	-781 300	-818 340	-845 470	-871 990
Toimintakate (Netto)	-719 066	-753 300	-787 140	-813 210	-838 698
Sisäiset tulot	806 842	805 600	854 433	883 470	911 740
Sisäiset menot	-28 470	-29 437	-28 156	-29 110	-30 040
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-6 327	-7 630	-12 876	-12 876	-17 960
Muut laskennalliset kustannukset	-112 046	-107 342	-111 508	-115 300	-118 990
Laskennalliset tuotot	5 645	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-895 584	-925 709	-970 880	-1 002 756	-1 038 980

Toimielin: Tekninen lautakunta
 Tulosalue: Rakennusvalvonta
 Tilivelvollinen: Rakennustarkastaja
 Tilitunnus: 600

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Rakennusvalvonnan tehtävät perustuvat rakentamislakiin sekä -asetukseen, vahvistettujen kaavojen sekä rakennusjärjestyksen mukaisen rakentamisen valvontaan kuten:

- rakentamislupa-asian käsittely
- valmistelut RakL:n mukaisiin asemakaava-asioihin ja poikkeamislupa-asioihin
- Ara:n ja Ely-keskuksen kautta rahoitettujen kohteiden rakentamiseen liittyvä rakentamisen neuvonta ja valvonta

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2023	2024	2025	2026	2027
Rakennusluvut käsitel- lään sujuvasti ja tehok- kaasti	Käsittelyaika < 2 vko	Toteutunut	< 2 vko	< 2 vko	< 2 vko	< 2 vko

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Rakennusluvut/ilmoitusluvut/toimenpideluvat kpl/v	33	100	50	50	50
Poikkeamislupahakemuksia	0	3	3	3	3
Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia katselmuk- sia/v	114	100	50	50	50
Maksujen kattavuus menoista %	12,7	5,71	8,28	8,28	8,28

Tuotannontekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2025	2026	2027
Henkilöstö	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

600 RAKENNUSVALVONTA	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	10 142	5 000	7 000	7 240	7 470
Toimintamenot	-79 696	-87 540	-84 570	-87 370	-90 090
Toimintakate (Netto)	-69 555	-82 540	-77 570	-80 130	-82 620
Sisäiset menot	-4 647	-4 494	-4 441	-4 590	-4 730
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-11 463	-11 912	-11 350	-11 740	-12 120
Tehtävän kokonaiskustannukset	-95 807	-103 946	-100 361	-103 700	-106 940

Toimielin: Tekninen lautakunta
 Tulosalue: Energiahuolto
 Tilivelvollinen: Tekninen johtaja
 Tilitunnus: 620

620 ENERGIAHUOLTO	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-67 514	-32 000	-38 000	-39 290	-40 550
Toimintakate (Netto)	-67 514	-32 000	-38 000	-39 290	-40 550
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset		-8 500	-49 844	-95 500	-95 500
Muut laskennalliset kustannukset		-5 276	-10 376	-10 730	-11 070
Tehtävän kokonaiskustannukset	-67 514	-45 776	-98 220	-145 520	-147 120

Toimielin: Tekninen lautakunta
 Tulosalue: Ympäristöterveyspalvelut
 Tilivelvollinen: Tekninen johtaja
 Tilitunnus: 630

630 YMPÄRISTÖTERVEYS-PALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot	0	-395 700	-398 600	-412 150	-425 330
Toimintakate (Netto)	0	-395 700	-398 600	-412 150	-425 330
Sisäiset menot	0	-63 300	-64 400	-66 590	-68 720
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset					
Muut laskennalliset kustannukset	0	-38 738	-34 664	-35 840	-36 990
Tehtävän kokonaiskustannukset	0	-497 738	-497 664	-514 580	-531 040

7 INVESTOINTIOSA

Investointiohjelma vuosille 2025–2027

Projekti	Hanke, 1000 €	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
13	Kunnanhallitus				
2001	ICT- hankinnat	50	0	0	0
	Taloustraportointi	20	0	0	0
2014	Infotaulu	0	40	0	0
2005	Maa-alueiden hankinta/myynti	200	200	50	50
	Kunnanhallitus menot yhteensä	270	240	50	50
	Kunnanhallitus tulot yhteensä	0	0	0	0
	Kunnanhallitus netto	270	240	50	50
30	Sivistyslautakunta				
3001	Peo, kirjaston, vapaa-ajan ja varkan tietokone- ja verkkokustannukset	50	20	20	20
3001	Koulujen kalusteiden uusiminen	15	15	15	15
3211	Lukion tietokone- ja verkkokustannukset	15	10	10	10
	Kirjasto-/monipalveluauto	60	0	0	0
3123	Kuntosalilaitteiden uusiminen	30	30	0	0
	Sivistyslautakunta menot yhteensä	170	75	45	45
	Sivistyslautakunta tulot yhteensä	0	0	0	0
	Sivistyslautakunta netto	170	75	45	45
50	Tekninen lautakunta				
	Rakennukset				
5547	Kiinteistöjen ja katujen ulkovalaistuksen saneeraus	30	30	150	0
5554	Itäisen koulun katto	60	0	0	0
5557	Nuppulan katto, keittiö ja muut muutokset	100	0	0	0
	Pohjoisen koulun keittiö	30	0	0	0
5559	Sotkanhelmen rivitalo D toteutus	800	700	0	0
5564	Sotkanhelmen rivitalo E:n suunnittelu	0	35	0	0
5563	Varausmaja	0	50	0	0
	Kiinteät rakenteet ja laitteet				
5411	Hulevesijärjestelyt	10	10	20	20
5404	Katujen peruskorjausta, kevyenliikenteen liikenneturvallisuuden parantamishankkeita	40	40	240	250
5419/5436	Biokaasuputkisto *)	1 000	0	0	0
5438	Biokaasuputkisto, vaihe 2 *)	0	1 000	0	0
	Kumppanuuskylä esirakentaminen	150	0	0	0
	Jokikuja-Hakatie saneeraus	350	0	0	0
5439	Riihitien saneeraus	0	200	0	0
5428	Koulujen korjaukset	10	10	10	10

	Uusiutuvan energian tuotanto	70	0	0	0
	Kiinteistöjen polkupyöräparkit	10	0	0	0
5422	Einarin puiston kehittäminen	30	0	0	0
	Hyötyjätepisteen kunnostus	50	0	0	0
	Eteläinen koulu **)	1 500	0	0	0
	Kylän opasteet	20	0	0	0
5565	Koulun kylmiö- ja pakastetekniikka	0	0	0	100
5437	Koulun ulkokuntosali	0	50	0	0
	Irtain käyttöomaisuus				
5701	Kalustohankinnat	30	50	50	0
5604	Latukone	0	230	0	0
	Tekninen lautakunta menot yhteensä	4 290	2 405	470	380
	Tekninen lautakunta tulot yhteensä	0	0	0	0
	Tekninen lautakunta netto	4 290	2 405	470	380
	Investointimenot yhteensä	4 730	2 720	565	475
	Investointitulot yhteensä	0	0	0	0
	Investoinnit netto yhteensä	4 730	2 720	565	475
*)	Investointi- ja kehittämisrahastosta				
**)	Eteläisen koulun investointimäärärahasta päätetään erikseen ko. asian jatkokäsittelyssä				

8 TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelmaosan tehtävänä on osoittaa tulorahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Tuloslaskelman välituloksina esitetään seuraavat tiedot:

Toimintakate kertoo, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuloilla.

Vuosikate ilmoittaa paljonko tulorahoituksesta jää investointien, lainanlyhennysten ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen.

Tilikauden tulos kertoo tilikauden tulojen ja menojen erotuksen. Tämän jälkeen esitetään tuloslaskelmassa poistoeron, varausten ja rahastojen muutos. Näiden jälkeen tuloslaskelma päättyy tilikauden yli- tai alijäämään, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

TALOUSARVION TULOSLASKELMA 1000 €	TP 2023	TA+MUUT. 2024	TP 2024 Ennuste	LTk 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	258	141	221	186	192	198
Maksutuotot	160	171	187	194	200	207
Tuet ja avustukset	289	183	273	144	146	154
Muut toimintatuotot	1 111	990	997	1 029	1 065	1 098
TOIMINTATUOTOT	1 819	1 485	1 678	1 552	1 604	1 657
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut	-6 841	-7 295	-7 230	-7 428	-7 646	-7 899
Palkat ja palkkiot	-5 474	-5 823	-5 769	-5 991	-6 172	-6 382
Henkilösivukulut	-1 368	-1 473	-1 462	-1 437	-1 474	-1 517
Eläkekulut	-1 175	-1 260	-1 250	-1 220	-1 250	-1 285
Muut henkilösivukulut	-192	-213	-211	-218	-225	-232
Palvelujen ostot	-3 387	-3 108	-3 223	-3 679	-3 787	-3 914
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 390	-1 455	-1 452	-1 502	-1 552	-1 602
Avustukset	-501	-671	-658	-714	-719	-730
Muut toimintakulut	-239	-285	-268	-262	-269	-277
TOIMINTAKULUT	-12 359	-12 814	-12 831	-13 586	-13 974	-14 422
TOIMINTAKATE	-10 540	-11 329	-11 153	-12 033	-12 370	-12 765
VEROTULOT	9 133	8 270	8 270	8 779	9 209	9 439
VALTIONOSUUDET	4 132	3 949	3 949	4 191	4 169	4 169
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT						
Korkotuotot	6	156	356	80	54	54
Muut rahoitustuotot	549	421	631	444	424	424
Korkokulut	-144	-150	-150	-130	-130	-130
Muut rahoituskulut	-14	-11	-11	-11	-11	-11
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	397	416	826	382	337	337
VUOSIKATE	3 122	1 306	1 892	1 318	1 345	1 180
POISTOT JA ARVONALEMENTUMISET						
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 108	-1 248	-1 248	-1 318	-1 397	-1 393
POISTOT JA ARVONALEMENTUMISET	-1 108	-1 248	-1 248	-1 318	-1 397	-1 393
TILIKAUDEN TULOS	2 015	58	643	0	-53	-213
Poistoeron muutos	181	211	-457	-1 735	329	329
Varausten muutos	-950	0	50	1 000	0	0
Rahastojen muutos	0	0	645	1 000	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	1 245	269	881	265	276	116
Tunnusluvut						
Toimintatulot % toimintamenoista	14,7	11,6	13,1	11,4	11,5	11,5
Vuosikate % pois- toista	281,9	104,6	151,5	100,0	96,2	84,7
Vuosikate €/asukas	921,3	390,3	565,3	392,3	415,6	377,0
Kertynyt ylijäämä (Tp -23 asu- kasm.)	3 614	3 693	3 874	3 952	4 034	4 068
Asukasmäärä	3 389	3 346	3 346	3 361	3 236	3 130

9 RAHOITUSOSA

Rahoituslaskelmalla osoitetaan kuinka paljon kunnan varsinaisen toiminnan ja sen investointien nettokassavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen. Rahoitustoiminnan kassavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen nettokassavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman muuttamiseen.

Tulorahoituksen osatekijät eritellään yksityiskohtaisesti tuloslaskelmassa. Tästä syystä rahoituslaskelmaan otetaan vain varsinaisen toiminnan tulorahoitusjäämän osoittava vuosikate sekä satunnaiset erät.

Käyttöomaisuusinvestoinneilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa pysyviin vastaaviin käytettyjä varoja tilivuoden aikana. Investointimenot ja niihin saadut rahoitusosuudet (sis. myös käyttöomaisuuden myyntihintaiset myyntitulot) esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä.

Antolainauksen muutoksissa käsitellään kunnan myöntämät lainat. Lainojen lisäykset vähentävät kassavirtaa ja lainojen takaisinmaksut lisäävät kassavirtaa.

Lainakannan muutoksissa käsitellään kunnan pitkäaikaisten lainojen lisäys ja vähennys (pitkäaikaisten lainojen lyhennykset tilivuoden aikana) sekä lyhytaikaisten lainojen lisäykset ja vähennykset nettona.

Oman pääoman muutokset -erässä esitettäisiin taseyksikön peruspääoman lisäys ja alentaminen. Vieremän kunnalla ei ole taseyksikköä.

Vaikutus maksuvalmiuteen -erä osoittaa budjetoitujen rahavirtojen kokonaisvaikutuksen kunnan maksuvalmiuteen.

Talousarvion rahoitusosa on tilinpäätöksen rahoituslaskelmaa suppeampi, sillä siihen ei sisälly muut maksuvalmiuden muutokset -erää, koska muutoksia ei pääsääntöisesti tiedetä etukäteen.

TALOUSARVION RAHOITUSLASKELMA 2025 (1000 €)	TP 2023	TA+MUUT 2024	LTK 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Vuosikate	3 122	1 306	1 318	1 345	1 180
Tulorahoituksen korjaukset	379	0	0	0	0
	3 502	1 306	1 318	1 345	1 180
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	-2 046	-4 730	-2 720	-565	-475
Rahoitusosuudet investointimenoihin	355	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus- tulot	2 043	0	0	0	0
	352	-4 730	-2 720	-565	-475
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	3 854	-3 424	-1 402	780	705
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET					
Antolainasaamisten lisäys	-3	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	60	48	47	45	45
	57	48	47	45	45
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-463	-613	-500	-500	-500
	-463	-613	-500	-500	-500
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muu- tokset	-1	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	3	0	0	0	0
Saamisten muutos	-124	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	283	0	0	0	0
	161	0	0	0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-245	-565	-454	-455	-455
RAHAVAROJEN MUUTOS	3 609	-3 989	-1 855	325	250

RAHAVARAT 31.12. 18 655
1.1. 15 046 3 609

Tunnusluvut					
Toiminnan ja investointien rahavirtojen kertymä	3 854	430	-972	-192	513
Investointien tulorahoitus	185 %	29 %	48 %	238 %	248 %
Lainanhoitokate	6,8	2,0	2,6	2,7	2,4
Lainakanta 31.12. 1000 €	5 475	4 863	4 363	3 863	3 363
Lainat/asukas €	1 616	1 453	1 298	1 194	1 074
Asukasmäärä	3 389	3 346	3 361	3 236	3 130

10 LIITTEET

Henkilöstösuunnitelma

Poistosuunnitelma

Määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto

Oppilasmääräennuste

Organisaatiokaavio

Konsernirakenne

Henkilöstösuunnitelma

VIEREMÄN KUNTA

Ta-tili	Virka- tai toiminimike	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
130	Kunnanjohtaja					
	Kunnanjohtaja	1	1	1	1	1
130	Yleishallinto					
	Hallintojohtaja	1	1	1	1	1
	Hallintosihteeri	1	1	1	1	1
	Konsernisihteeri		1	1	1	1
	Palvelusihteeri	1	1	1	1	1
140	Talous- ja henkilöstöhallinto					
	Kirjanpitäjä	1	1	1	1	1
	Palkkasihteeri	2	2	2	2	2
	Taloussihteeri	1	1	1	1	1
150	Elinkeinojen kehittäminen					
	Konsernisihteeri	1				
170	Työllisyystukipalvelut					
	Työllisyys sihteeri/ Työllisyyskoordi- naattori	1	1			
	Työpajaohjaaja	1	1	1	1	1

Ta-tili	Virka- tai toiminimike	TP 2023	TA 2024	TA2025	TS 2026	TS2027
30	SIVISTYSPALVELUT					
3 000	Sivistystoimen hallinto					
	Toimistonhoitaja	1	1	1	1	1
	Sivistystoimen johtaja/rehtori	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
	Sivistystoimen hallinto yht.	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
3 300	Perusopetus					
	Rehtori	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
	Lehtori	4,92	6,62	6,68	6,68	6,68
	Luokanopettaja	8,87	9,64	9,92	9,47	9,47
	Erityisopettaja	5	3,77	3,77	3,77	3,77
	Erityisopettaja/pt tuntiope- taja	0	0	0	0	0
	Päätoiminen tuntiope- taja	6,94	4,67	4,54	4,96	4,96
	Sivutoiminen tuntiope- taja	0	0	0	0	0
	Koulusihteeri	1	1	1	1	1
	Koulunkäynnin ohjaaja	15,48	10,35	11,13	11,13	11,13
	Perusopetus yhteensä	45,71	39,55	40,54	40,51	40,51
3 500	Lukiokoulutus					
	Rehtori	1	1	1	1	1
	Lehtori	5,06	4,68	4,32	4,32	4,32
	Päätoiminen tuntiope- taja	0,56	0,33	0,38	0,38	0,38
	Luokanopettaja/st. Tuntiope- taja	0	0,08	0,03	0,15	0,15
	Erityisopettaja	0	0,06	0,06	0,06	0,06
	Lukiokoulutus yhteensä	6,62	6,25	5,79	5,91	5,91
3 200	Esiopetus					
	Luokanopettaja	4,13	2,63	1,83	1,83	1,83
	Päätoiminen tuntiope- taja	0	0	0	0	0
	Koulunkäynnin ohjaaja	0,75	1,29	1,24	1,24	1,24
	Esiopetus yhteensä	4,88	3,65	3,07	3,07	3,07
	<i>Opetuspalvelut yhteensä</i>	58,71	50,95	50,90	50,99	50,99
360	VAPAA-AIKA PALVELUT					
3 630	Kulttuuri					
	Toimistosih- teeri	0,2	0	0	0	0
	Kansalaisopiston rehtori	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
3 620	Kirjasto					
	Kirjastonjohtaja	0,5	1	1	1	1
	Kirjastonvirkailija	2	1	1	1	1
	Kirjastoautonkuljettaja-virkai- lija	1	1	1	1	1
	Kirjastoavustaja	0,49	0,49	0,49	0,49	0,49
3 640	Liikuntapalvelut					

	Liikuntasihteeri	1	1	1	1	1
	Toimistos sihteeri	0,3	0	0	0	0
3 650	Nuorisopalvelut					
	Vapaa-ajan ohjaaja	1	1	1	1	1
	Kerho-ohjaaja	0	0	0	0	0
	Toimistos sihteeri *)					
	*)toimistos sihteeri hoitaa kirjastovirkailijan avointa virkaa					
3 610	Kansalaisopisto					
	Rehtori	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75
	Toimistos sihteeri	0,5	0	0	0	0
3 610	Hyvinvointipalvelut		1	1	1	1
	<i>Vapaa-ajan palvelut yhteensä</i>	7,94	7,44	7,44	7,44	7,44
310	VARHAISKASVATUS					
	Päiväkotihoido					
	Varhaiskasvatuksen johtaja	0,75	1	1	1	1
	Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8
	Varhaiskasvatuksen vast.opettaja	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2
	Varhaiskasvatuksen opettaja	5	6	6	6	6
	Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	11	13	11	11	11
	Ryhmäavustaja	3	4	3	3	3
	Päiväkotiapulainen	3	2	3	3	3
	Uusi varhais.kasv.sosionomi			1	1	1
	Päiväkoti yhteensä	23,75	27	26	26	26
	VAKA-johtaja/pph-ohjaus	0,25	0	0	0	0
	Perhepäivähoitaja	3	0	0	0	0
	Perhepäivähoito yhteensä	3,25	0	0	0	0
	Varhaiskasvatus yhteensä	27	27	26	26	27
	SIVISTYSPALVELUT YHTEENSÄ	93,65	85,39	84,34	84,43	84,43

Ta-tili	Virka- tai toiminimike	TP 2023	TA 2024	TA2025	TS 2026	TS2027
50	TEKNISET PALVELUT					
500	Hallintopalvelut					
	Tekninen johtaja	1	1	1	1	1
	Toimistosihteer	1	1	1	1	1
	Kiinteistöpäällikkö	1	1	1	1	1
550	Tilapalvelut					
	Kiinteistönhoitaja	2	2	2	2	2
	Kunnossapitotyöntekijä	2	2	2	2	2
	Liikuntapaikkojen hoitaja	2	2	2	2	2
	Ruokapalvelupäällikkö	1	1	1	1	1
	Ruokapalveluesimies	1	1	1	1	1
	Ruokapalvelutyöntekijä	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
	Siivouspalveluesimies	1	1	1	1	1
	Siivouspalvelutyöntekijä	3	3	3	3	3
	Ruoka- ja siivouspalvelutyöntekijä, päiväkoti	1	1	1	1	1
	Koulunhoitaja, Pohjoinen koulu	1	1	1	1	1
	Koulunhoitaja, Eteläinen koulu	1	1	1	1	1
	Koulunhoitaja, Itäinen koulu	1	1	1	1	1
610	Rakennusvalvonta					
	Rakennustarkastaja	1	1	1	1	1
50	TEKNISET PALVELUT YHTEENSÄ	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5

POISTOSUUNNITELMA

	Poisto- menetelmä	Poisto-aika
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Tutkimus- ja kehittämismenot	Tasapoisto	5 vuotta
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3 vuotta
Osakehuoneistojen ja vuokrahuoneistojen perusparannusmenot	Tasapoisto	max 10 vuotta
Pitkäaikaisiin investointihankkeisiin osallistuminen	Tasapoisto	max 40 vuotta
Muut	Tasapoisto	3 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		Ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	10 vuotta
Vapaa-ajanrakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Kallioluolat ja –tunnelit, väestösuojat	Tasapoisto	50 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Tasapoisto	20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	Tasapoisto	20 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	20 vuotta
Viemäriverkko	Tasapoisto	30 vuotta
Kaukolämpöverkko	Tasapoisto	20 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	Tasapoisto	20 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet	Tasapoisto	5 vuotta
Liikkuvat työkonet	Tasapoisto	5 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat		Käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet		Ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet		Ei poistoaikaa

Sovellettaessa menojäännöspoistoa hyödykkeen poistamaton arvo (menojäännös) poistetaan kertapoistona kun jäännös alittaa 1000 euroa. Muutettua poistosuunnitelmaa sovelletaan kunnan pysyvien vastaavien kirjanpidossa 1.1.2019 alkaen, uusien aktivoitaviin hyödykkeisiin. Vanhat aktivoituneet hyödykkeet jatkavat vanhalla poistosuunnitelmalla (valtuusto hyväksynyt muutoksen 12.11.2018 § 41).

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO			
Ulkoiset			
	Sitovuus	Määrärahat	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA			
Keskusvaalilautakunta 110 Vaalit	N	31 120	2 120
Tarkastuslautakunta 120 Tarkastuslautakunta	N	23 320	0
Kunnanhallitus	N		
130 Yleishallinto		1 055 025	46 650
140 Talous- ja henkilöstöhallinto		348 829	0
150 Elinkeinojen kehittäminen		181 500	0
170 Työllisyyspalvelut		865 950	5 000
190 Maaseutupalvelut		131 000	0
Yhteensä		2 582 304	51 650
Sivistyslautakunta	N		
300 Sivistystoimen hallinto		105 540	450
310 Varhaiskasvatus		1 690 900	135 600
320 Esiopetus		252 550	1 080
330 Perusopetus		3 590 110	170 020
340 Aamu- ja iltapäivätoiminta		114 460	24 500
350 Lukiokoulutus		574 440	11 000
360 Vapaa-aikapalvelut		830 080	45 430
Yhteensä		7 158 080	388 080
Tekninen lautakunta	N		
500 Teknisen hallintopalvelut		328 120	36 000
510 Yhdyskuntasuunnittelu		20 400	0
520 Kiinteistötoimi		84 300	85 000
530 Puistot ja yleiset alueet		167 580	22 000
540 Kunnallistekniikka		270 100	0
550 Tilapalvelu		1 580 820	929 200
560 Ruoka- ja siivouspalvelut		818 340	31 200
600 Rakennusvalvonta		84 570	7 000
620 Energiahuolto		38 000	0
630 Ympäristöterveyspalvelut		398 600	0
Yhteensä		3 790 830	1 110 400
TULOSLASKELMAOSA		13 585 654	1 552 250
Verotulot	B		8 779 000
Valtionosuudet	B		4 190 500
Korkotulot	B		79 560
Muut rahoitustulot	B		444 100
Korkomenot	B	130 000	
Muut rahoitusmenot	B	11 400	

INVESTOINTIOSA			
13 Kunnanhallitus			
Viestintälaitteet	B	40 000	
Maa- ja vesialueet	B	200 000	
Yhteensä		240 000	
30 Sivistyslautakunta			
Koneet ja kalusto	B	75 000	
50 Tekninen lautakunta			
Rakennukset	B	795 000	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	B	1 330 000	
Koneet ja kalusto	B	280 000	
Yhteensä		2 405 000	
Yhteensä		2 720 000	
RAHOITUSOSA			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten vähennys	B		46 500
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	500 000	
Vaikutus maksuvalmiuteen			1 855 144
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		16 947 054	16 947 054

N nettomääräraha/-tuloarvio

B bruttomääräraha/-tuloarvio

Oppilasennusteet

Koulun nimi	Lv.	Oppilasmäärä	Opettajat
Eteläinen koulu	2024-25	27	2
	2025-26	27	2
	2026-27	30	2
	2027-28	28	2
	2028-29	26	2
	2029-30	25	2
	2030-33 (26.8.2024)	25	2

Koulun nimi	Lv.	Oppilasmäärä	Opettajat
Itäinen	2024-25	22	2
	2025-26	23	2
	2026-27	15	2
	2027-28	15	2
	2028-29	13	2
	2029-30	18	2
	2030-33 (26.8.2024)	16	2

Koulun nimi	Lv.	Oppilasmäärä	Opettajat
Kirkonkylä 0-6.lk	2024-25	152	9
	2025-26	132	9
	2026-27	122	9
	2027-28	116	8
	2028-29	106	8
	2029-30	100	8
	2030-33 (26.8.2024)	85	7

Koulun nimi	Lv.	Oppilasmäärä	Opettajat
Pohjoinen koulu	2024-25	58	4
	2025-26	45	3
	2026-27	40	3
	2027-28	36	2
	2028-29	34	2
	2029-30	29	2
	2030-33 (26.8.2024)	25	2

Yhteensä alakoulut	Lv.	Oppilasmäärä	Opettajat
	2024-25	259	17
	2025-26	227	16
	2026-27	207	16
	2027-28	195	14
	2028-29	181	14
	2029-30	172	14
	2030-31 (26.8.2024)	151	13

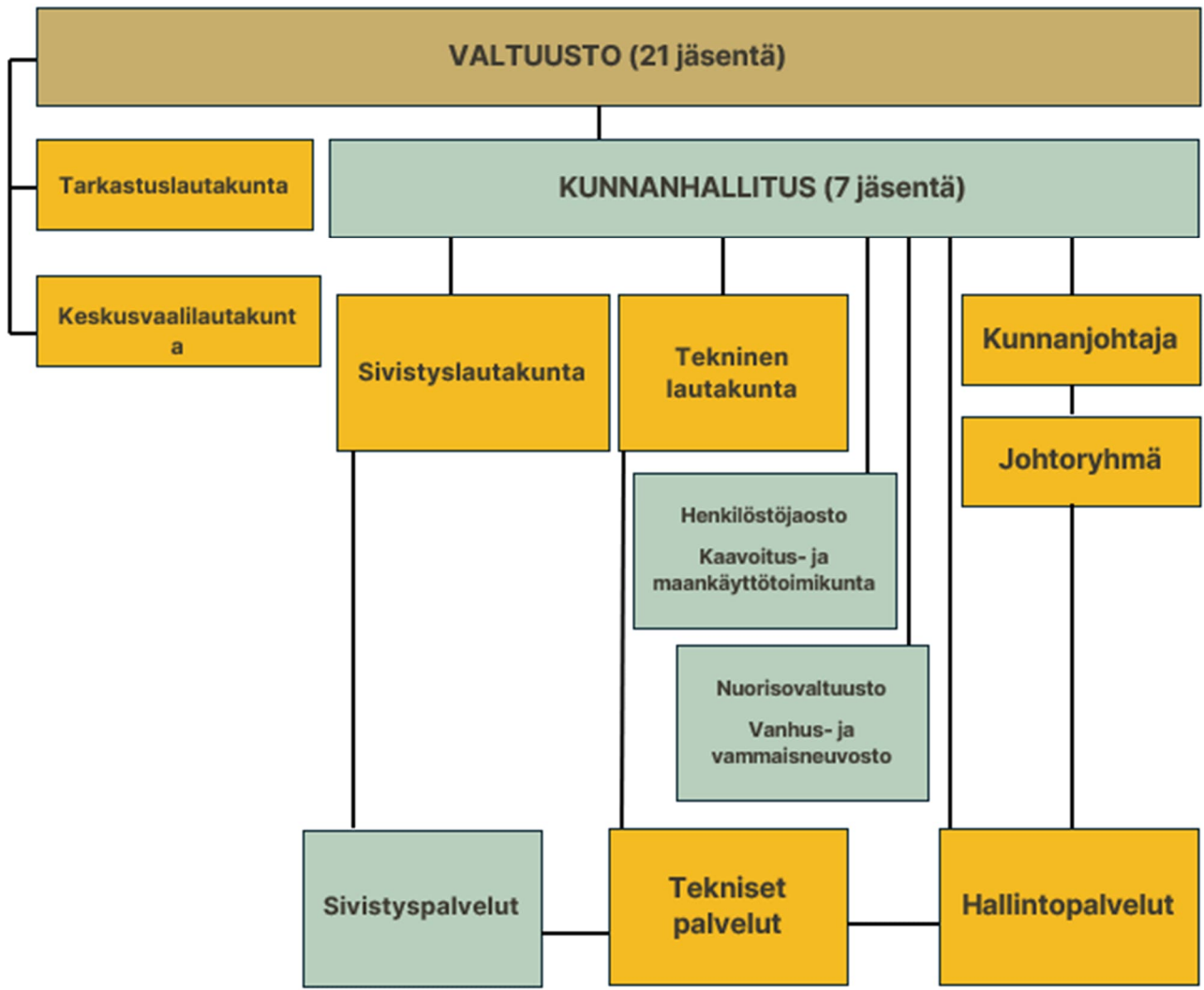
Kirkon- kylä 7-9	Lv	Yht.	7. lkt	Ryhmä- koko	8. lkt	Ryhmä- koko	9. lkt	Ryhmä- koko	Yht. ryh- miä
	2024-25	135	46	3	55	3	34	2	8
	2025-26	148	47	3	46	3	55	3	9
	2026-27	139	46	3	47	3	46	3	9
	2027-28	123	30	2	46	3	47	3	8
	2028-29	103	27	2	30	2	46	3	7
	2029-30	105	35	2	27	2	30	2	6
	2030-31	93	36	2	35	2	27	2	6

Yhteensä 0-9	Lv.	Oppilasmäärä
	2024-25	394
	2025-26	375
	2026-27	346
	2027-28	318
	2028-29	284
	2029-30	277
	2030-33 (26.8.2024)	244

Lukion opiskelijaennuste:

9. lk (edell. kevät)	Lv	1.	2.	3.	4.	Yht.	1.lk:lle
31	2024-25	14	9	11	3	37	45,0 %
34	2025-26	15	14	9		38	45,0 %
55	2026-27	25	15	14		54	45,0 %
46	2027-28	21	25	15		61	45,0 %
47	2028-29	21	21	25		67	45,0 %
46	2029-30	21	21	21		63	45,0 %
30	2030-31	14	21	21		56	45,0 %

Organisaatiokaavio

sivistystoimen hallinto
 varhaiskasvatus
 esiopetus
 perusopetus
 ap/ip -toiminta
 lukiokoulutus
 vapaa-aikapalvelut
 - kansalaisopisto
 - kirjasto
 - kulttuuripalvelut
 - liikuntapalvelut
 - nuorisopalvelut

teknisen hallinto
 yhdyskuntasuunnittelu
 kiinteistötoimi
 puistot ja yleiset alueet
 kunnallistekniikka
 tilapalvelut
 ruoka- ja siivouspalvelut
 muu toiminta
 rakennusvalvonta

rahoitus
 vaalit
 tilintarkastus
 yleishallinto
 talous- ja henkilöstöhallinto
 elinkeinojen kehittäminen
 työllisyyspalvelut
 maaseutupalvelut

Konsernirakenne

